

PUITLING SABBATH SIKUL ZIRLÂI

Sabbath School Lesson

ဟောပြောခန်း

**CHANCHIN THA JOHANA
ZIACA
THUPUI HRANG HRANGTE**

ပုံနှိပ်သူ

ဦးဖုန်းနိုင် (၀၀၃၅၄)

မန်နေဂျာ

ကင်းစောင့်ပုံနှိပ်တိုက်

၂၀၆ ရွှေသစ္စာလမ်း၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်

ရန်ကုန်မြို့

ထုတ်ဝေသူ

ဦးဖိုးဖိုးလှ (၀၀၅၉၀)

ဥက္ကဋ္ဌ

မြန်မာပြည်သတ္တမနေ့ဥပုသ်အသင်းတော်

၆၈ ဦးဝိစာရလမ်း၊

ရန်ကုန်မြို့

E. Edward Zinke and Thomas Shepherd

အုပ်စု - ၇၀၀

ဓမ္မဒါန

October, November, December

ပထမအကြိမ်

2024

ZIRLÂI THUPIITE

1. Kawng Min Kawhmuhtu Chhinchhiahnate **8**
2. Pathian A Ni Tih Chhinchhiahnate **21**
3. Chanchin Tha Johana Ziak Thuhmahruai **34**
4. Krista Chu Messia A Ni Tih Sawitute **46**
5. Samari Miten Isua Nihna An Puang **58**
6. Isua Nihna Puangtu Dangte **70**
7. A Ringte Chu An Eng A Thâwl E **82**
8. Thuthlung Hlui Hrilhlâwkrate A Thleng Famkim. **94**
9. Nunna Hnâr.....**106**
10. Kawng leh Thutak leh Nunna.....**118**
11. Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghlim.....**130**
12. Châwimâwia A Awm Hun: Kraws leh
Thawhleha.....**142**
13. Thu Tlângkawmna: Isua leh A Thu Hriain.....**155**

**Chanchin Tha Johana Ziak
Thupui Hrang Hrangte**

Iran ram khawpui Tehran-a dâwr pakhatah chuan hmânlai Persia mite thui, ramngaw lem chuanna zâmpheer pakhat hi a inkhâi a. Chu ramngaw lem mâwi tak chu Switzerland rama mi niin, vûrin a khuh lûk tlâng chhengchhe angreng tak te, tlâng chung atanga rawn luang tuikhawthla te, dil mâwi tak, a tui pawh lunglhu rawng ang maia dum pâwl raih mai te, tlâng bulthut vêla thingkûng lian tak tak ding thelh thulh mai te leh vân dum pâwl mâwi taka chhûm vâz inzam diar diar te chuan mi mit a la hle mai.

Chu dâwra va lût apiangte chuan ngun taka thlirin: inchi khat bial zêla hriau vih zât tûr te, an la hman that tûrzia te, a rawng thlâkna atâna an damdâwi hman man tam tûrzia te chu an han chhût vêl thîn a. Chutiang taka uluk leh thiam taka thui a nih avâng chuan a mâwi pawh a mâwi nangiang rêng a ni.

Thenkhat chuan an hmanraw hmante ni loin, a zâmpheer mâwina leh rawng chi hrang hrangte inchawih tâwk taka chuk tuah khâwm a nih dân mawlh chu an lo chik ve thung a. Dil tui chung vân dum pâwl thla rawn lang kalh mai te, tlâng chhengchhe tak chung vûr intiang ûrh mai te, ramngaw dur tha tak mai leh lungpui chung leh pang vêla lungsam lo to hring dap mai te chuan an mit a la kher mai. Hêng lem chi hrang hrangte hi uluk taka rem khâwm a ni tih a hriat ngawih ngawih a, chu hmun reh leh dam diai mai, Alps tlâng dung khawi emaw lai bera mi chu a ti lang mâwi zual ta êm êm mai a ni.

Tùn kuartarah hian thiam tak leh ngunthlūk taka duan kutchhuak dang kan zir dâwn a. He kutchhuak hi chu lem ziah thiamten brush hmanga lem mâwi tak an ziah emaw, thlalāk mâwi leh fiah tha tak emaw, a nih loh leh, thiam taka zâmppher tah emaw a ni ve lo. Chutiang chu ni loin, Pathian Thu zâwk a ni a, chutah pawh, Chanchin Tha Johana ziaka târ lan a nih dân ngei mai hi a ni ang.

Bible-a kan hmuh Pathian Thute hi ziah a nih lâi hun leh ziah a nih chhan kan zu ngaihtuah chuan awmze ril tak nei theuh a lo ni zêl tih kan hre thei ang Pathian Lehkha Thu-in sawi a tumte hi eng nge ni tih kan lo hriat thiam theih nân a hma lam thute leh hnung lam thute kan zir chian phawt a, chûngte chu Bible bu pum pui thuchah nêen en kawp chung a kan hrilh fiah a tûl thîn a. A tâwp berah chuan, Bible bu pum pui hi Thlarau Thianghlim thâwk khuma pêk a nih avângin, a khawi bung leh châng tin mai pawh hi a bu pum puiin sawi a tum ngaihtuah chung a kan zir a tûl a ni tih pawh kan hriat a tha âwm e.

Tùn kuartara kan tum ber tûr chu Chanchin Tha Johana ziah thuchah awmzia hriat thiam a ni dâwn a. He Chanchin Tha bu hi chu Chanchin Tha bu dang pathumte laka danglam tak niin, Isua leh mi tute emaw inbiakna—entîr nân, Nathaniela nêen te, Nikodema nêen te, tuichhunchhuah bula a tawn hmeichhe pakhat nêen te, Bethesda dil kama mu thîn zeng pakhat nêen te, pian tih ata mitdel nêen te, Lazara leh a farnute nêen te, Pilata nêen te, Petera nêen te leh Thoma nêen te-a an inbiaknate chu kan thlûr bing deuh tûr a ni ang. Hêng zînga thenkhat hi chu Chanchin Tha bu danga târ lan ve lohte a ni nghe nghe.

Chanchin Tha Johana ziah hi Pathian Thu, amah tirkoh Johana kal tlanga kan hnêna pêk a ni a. Bible bu pum pui ang bawkin he Chanchin Tha bu pawh hi mihring thu ang ni loin, Pathian thu ang zâwka lo piang chhuak a ni tih kan hriat a pawimawh khawp mai. A ziaaktu Johana hi chu thupui pawimawh tak tak: Thu (Grik tawnga *logos*) te, êng te, chhang te, tui te, Thlarau Thianghlim te, pumkhatna te, chhinchhiahna te, hriattîrna thu te leh hrilhlawkna thu te pêkna atâna Thlarau Thianghlimin a hman hmanrua mai a ni a. Hêng thupui hrang hrangte hi an intih ên tawn theuh bâkah, an intanpui tawn theuh bawk.

Bible kan zir hian thumal awmzia emaw, châng hnih khat awmzia emaw hriat tumin kan rilru kan sêng thîn tlângpui a. Chûng thumalte chu a awmzia hriat tumin Bible dictionary te kan keu bawk thîn. A grammar te, a hma lam thu leh hnung lam thu te, ziah a nih lâi hun boruak te kan en bâkah, zâmppher mâwi tak thlirtuten inchi khat bial zêla hriau an vih luh zât tûr te, eng la nge an hman ang tih te, an rawng hman te an ngaihtuah tel thîn ang chiah khân, eng kim chik takin kan ngaihtuah vek ang a. Chûngte chu a pawimawh êm êm theuh a ni tih kan hriat a pawimawh hle.

Hêng zawng zawng hi hriat tûl tak vek chu ni tho mah se, a sawi tum ber zâwk erawh kan lo hmaih hlahh palh ang tih a hlahhawm thung a. Persian hun lâia an thui zâmppherin Switzerland ram Alpine tlâng mâwi tak lam pana mi a zin thlâkpui daih thei ang chiah khân, Chanchin Tha Johana ziah pawh hian amah hretute hnêna chatuana nunna petu Isua Krista nun leh, a rawngbâwl lâi hunah khân mi a zin lêtui dâwn a ni. A chheh vêl thil chi hrang hrangte hian pawimawhna nei theuhin, a zavâi hian a

lehkhabu pum puiin a sawi tum lam chu min kawhhmuh vek a. Chu chu eng dang ni loin, kan Lalpa leh Chhandamtu Isua inpuan chhuahna a ni.

Zirlâi bu buatsaihtute hi E. Edward Zinke-a leh Thomas Shepherd-a te thian dūn an ni a.

E. Edward Zinke-a hi General Conference hnuai awm, Biblical Research Institute-ah associate director a ni thîn a. Kohhran thil tih leh hmalâkna hrang hrang hrangah a kûl a tâia tang thîn niin, Ellen G. White Estate Board vice chairman leh Adventist Review Ministries senior advisor te pawh a lo ni tawh bawk. Seventh-day Adventist university hrang hrang atangin a hna thawh that avânga châwimâwina, doctoral degree pathum ngawt dawng tawh a ni a. Tûnah hian Maryland, USA-ah a chêng mêk a ni.

Thomas Shepherd-a (PhD, DrPH) hi chu Andrews Univeristy-a awm, Seventh-day Adventist Theological Seminary-ah khuan Thuthlung Thar zirtirtu (senior research professor) a ni ve thung a. SDA Theological Seminary-a a thawh hma hian a nupui, Sherry Shepherd-i (MD) nêen Malawi-ah leh Brazil-ah te missionary angin rawng an lo bawl tawh thîn bawk. Fa hi pahnih an nei a, an fate hian in hrang chang tawhin, tu pawh paruk lâi an nei.

Zirlâi 1

September 28–October 4

Kawng Min Kawhhuhtu Chhinchhiahnate

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 2:1–11; Joh. 4:46–54; Joh. 5:1–16; Marka 3:22, 23; Mat. 12:9–14; Joh. 5:16–47.*

Chângvawn: **“Tin, Isuan zirtirte hmaah chuan chhinchhiahna dang tam tak a ti teuh a, chûng chu he lehkhabu-ah hian ziaak a ni lo; nimahsela, hêng hi Isua chu Krista, Pathian Fapa a ni tih in rinna tûr leh, in rina a hminga nun in neihna tûrin ziaak a ni”** (*Johana 20:30, 31*).

Johanan a Chanchin Tha bu a ziah chhan hi eng nge ni ang le? Isua thilmak tihte hi uar deuh taka târ lân a duh vâng em ni? Nge ni a, Isua zirtirna thu thenkhat hi min hriattir a duh vâng zâwk ni ang?

Johana hian Thlarau Thianghlim thiltihtheihna leh uapna chang chungin a Chanchin Tha bu a ziah chhan a lo sawi a. Krista chanchin hi a dang tam tak pawh ziah tûr la awm teuh tho mah se (*Joh. 21:25*), hêng a lehkhabu a ziah lan chin zawng hi Isua chu Krista, Pathian Fapa a ni tih kan rinna tûr leh, kan rina a hminga nun kan lo neihna tûra ziaak a nih thu a sawi (*Joh. 20:31*).

Tûn kârah hian Chanchin Tha Johana ziaka kan hmuh Isua thilmak tih hmasakhote kan thlir dâwn a. Chûngte chu inneihnaa a kal tuma tui uain-a chantir te, mi tu emaw fapa pakhat dam lo a tih damsak te, Bethesda dil kama mu reng thîn zeng pakhat a tih dam te a ni ang.

Johana chuan hêng thilmakte hi “chhinchhiahnate” tiin a sawi thîn a. Mahse, chhinchhiahna a tih hian a sawi tum chu kawthlêr leh khawi emaw lâia chhinchhiahna intâr kan hmuh ang hi ni loin, Isua chu Messia a ni tih lantirtu thil thleng mak tak takte a ni zâwk. Hêng thil thleng hrang hrangahte hian rinnaa Isua chhâng lêtta mi hrang hrang kan hmu a. Tin, hêng mite hian an tih anga ti ve tûrin min sâwm nghâl bawk a ni.

SUNDAY

September 29

Kana khuua inneihna

Johana 2:1-11 chhiar la. Kana khuua Isuan chhinchhiahna a tih chu eng nge ni a, chu chhinchhiahna chuan engtin nge amah ring thei tûrin a zirtirte a tanpui?

Zirtirten Isuan tui uaina a chantîr lâi an han hmuh chuan amah zui duhna rilru an lo pu ta a. He a thilmak tih hi Pathian laka mi, Pathianin a tirh ngei a ni tih ti langtu chhinchhiahna ropui tak a ni lo thei dâwn em ni? (Hemi hma hi chuan *Pathian a ni* tih hre thiam tûrin an la inpeih chiah lo a ni maithei.)

Mosia kha Israel-te hruaitu ropui, “chhinchhiahna leh thilmak” tam tak hmanga Aigupta rama tâng mêk Israel fate hruai chhuaktu a ni a (*Deut. 6:22, Deut. 26:8*). Ani kha Aigupta mite sal nihna lak atanga Israel hnam chhuah zalên tûra Pathian mi hman a nih avângin an “chhandamtu” a ni pawh kan ti thei ang.

Pathian chuan Mosia kal tlang khân amah Mosia ang bawk zâwlnei dang an lo la chhuah tûr thu a lo sawi lâwk a. Israel-te kha chu mi thu chu lo zâwm tûrin a chah nghâl

bawk (*Deut. 18:15, Mat. 17:5, Tirh. 7:37*). Chu “zâwlnei” chu Isua hi a ni. Tin, Johana 2-ah hian Isuan a chhinchhiahna hmasa ber chu a ti a, chu chu Aigupta ram atanga Israel fate hruai chhuah an nihna hriat chhuahtirtu atâna tih a ni nghâl nghe nghe bawk.

Nile lui khu Aigupta mite nunna hnâr ber niin, an pathiante zînga pakhat a ni bawk a. Exodus lâia hremna rawn tla pakhat pawh khân he lui hi rawn bitumin, a tui zawng zawngte chu thisenah a lo chang ta vek mai a nih kha. Hetiang deuh hlek thilmak tak hi Kana khuah hian Isuan a rawn ti ve leh a; mahse, hemi tuma thil thleng hi chu tui thisena chantîr ni loin, tui uain-a chantîr a ni ve thung.

Uain-a a chantîr tûr tuite hi Juda-ten sakhaw thila insilna atâna an hman thin lunga siam tui bêl parukin an rawn la a. Hei hian hemi tuma a thilmak tih hi Bible-a kan hmuh chhandamna thupuite nêan an inzawm hnaihzia a ti lang nghâl bawk. Johanan tui uain-a chantîr a nih dân a lo ziak leh, chu thilmak tak thleng chu Aigupta ram atanga Israel-te chhanchhuah a nihna nêan a sawi zawm hian Isua chu kan Chhandamtu a nihzia min hriattîr a tum a ni.

Ruaitheh fatu-in Isuan tui uain-a a chantîr tâkte chu a lo hmuh khân engtin nge ni a tih? Isua thilmak tih avânga lo awm a ni tih a hre si lo a, a fir thatzia leh a thlum tuizia a hmuhin mo neitute chhûng chuan “a tâwpah tih tawk a awm” tih ang deuh khân, an uain lo buatsaih sa zînga a tha ber chu a tâwpa in atân an lo khêk emaw a ti a nih kha.

Grik tawnga uain sawina thumal, *oinos* tih hi grape rah tui sâwr (um tawk loh) leh a rah um tawk atanga tui lo chhuak sawina atân hman a ni ve ve a (*The Seventh-day*

Adventist Bible Dictionary, p. 1177 en ang che). Ellen G. White-i chuan hemi tuma Isuan a tih pun uain hi chu zu (alcohol) tel lo a ni a ti (*Chatuan Nghahfāk*, p. 146, “Kana Khuaa Inneihnaah” tih chhiar ang che). Eng pawh ni se, hemi tuma thil thleng hmutute hian an thil hmuh chu mak an ti hle a ni tih hnial rual a ni lo.

Isua zui chhan tûr i neihte chu engte nge ni? (thil tam tak pêk kan ni a ni lo’ m ni?)

T HAWH TANNI

September 30

Galili rama chhinchhiahna a tih chu

Isua hian leia rawng a bâwl chhûng khân miten amah an lo rin theihna tûrin thil mak chi hrang tam tak a ti a. Chûng a thilmak tihte Johanan a lo ziah chhan chu a lehkhahu chhiartute pawhin Isua an la rin phah ve a beisei vâng a ni.

Johana 4:46–54 chhiar la. Enga ti nge Johana hian hemi tuma Isua thilmak tih hi a thilmak tih hmasak zâwk, inneihnaa a tih nêh khân a sawi zawm?

Johanan Galili rama Isua chhinchhiahna tih pahnihna chanchin a sawinaah hian Kana khuaa inneihnaa chhinchhiahna a lo tih tawh kha a sawi chhuak leh zauh a, a chhan pawh Isuan chhinchhiahna a tihte hian amah chu tu nge a ni tih hre tûra anmahni a tanpui theih a rin vâng a ni ang. A hnu-ah pawh heti hian a sawi ta rêng baw a: “Hei hi Isuan Judai ram atanga Galili a lo kala chhinchhiahna a tih pahnihna a ni” tiin (*Joh. 4:54, NKJV*).

Isuan a fapa tih damsak beiseia a hnên rawn pantu upa pakhat a lo chhân dân hi a bung angreng hle mai. Mahse,

he upa hian Isuan a fapa a ti dam a nih chauhin Isua rin a tum si a. Chu a rilru put dân chu Isuan a lo hriatin thlarau lama a dam lohna chu a fapa-in thihpui khawp hial natna a vei mêk âia hlauhawm zâwk daih a nih thu a hrilh ta a ni. Chu thu a han hriat chuan vâh atanga têt rawn tla de zawk ang mai hian a natna vei chu a hlauhawm hle a ni tih a lo hre chhuak ta a. Thlarau lama a pachhiatna chuan ama fapa ngei nunna a lo lâksak hman thelh a ni.

Isua thilmak tihte hian anmahni ngau ngau ngawt chuan Isua hi Messia a ni tih a finfiah chuang hran lo a. Amah lo mi dangte pawhin thilmak ropui tak tak an ti ve tho. Chûng thilmak titu thenkhatte chu zâwlnei dik tak an ni a, thenkhat erawh zâwlnei der an ni thung. Thilmakte hi chuan mihringte âia thil ti thei zâwk (thlarau khawvêl) an awm a ni tih a ti lang a ni ve mai a; mahse, thilmak a nih avâng ringawtin a titu chu Pathian a ni e tihna a ni chuang lo. (“Thilmak” tih tawngkam hi mihringte âia thil ti thei zâwk engin emaw a rawn tih tihna anga kan ngâi dâwn a nih chuan Setana pawhin chutiang thilmakte chu a ti ve thei tho tih kan hriat a tha ang.)

He upa hi rilru hah leh hrehawm ti tak chungin Isua zahngaihna hnuaiah a tlu lût a, a fapa chu ti dam ngei tûrin a ngên a. Isuan a lo chhân dân hi a va han thlamuanthlâk dâwn tak. “Va haw leh rawh; i fapa chu a dam dâwn alâwm” (*Joh. 4:50, ESV*) tiin a lo hrilh a. Isua tawngkam hman, “dam dâwn alâwm” tih hi a tawng bul lamah (Grik) chuan present tense a ni a. Isuan a hman dân erawh hi chu “futuristic present” niin, nakina thil lo la thleng tûr chu a lo thleng ngei dâwn a ni tih kan hriat avânga thleng tawh reng anga kan lo sawi ang hi a ni. Mahse, he pa hi a haw nghâl mai chuang lo; Isua thu sawi hi a ring hle ni tûr a ni, a tûkah a haw ta chauh a—Isuan

a dam tûr thu a hrilh hun vêlah chiah chiah hian a fapa khawsik chu a reh ta tih pawh a hre ta nghe nghe bawk.

Isua rinna chhan tûr a va nei tha tehrêng kher êm!

Tûn lâi hian thilmak ti thei nia inçhâl apui an tam khawp mai. Chûng mite thilmak tih chu lo hmu ve ta ila, Pathian laka chhuak a nih leh nih loh kan lo hriat theih nân eng tehfung nge kan hman ang?

THAWHLEHNI

October 1

Bethesda dila thilmak tih

Johanan Isua thilmak tih pathumna a lo chhinchhiah hi Bethesda dila thleng a ni a (*Joh. 5:1-9*). An sawi dân chuan, he dîl tui hi vântirkohin a rawn tifawn thîn a, a fawn lâi taka dam lo zuang thla hmasa ber chu a lo dam thîn a ni an ti. Chuvâng chuan, he dîl hulhliap pangaachte hian tui a lo fawn ve leha zuan thlâk tum dam lo eng emaw zât an mu tlar dul thîn a ni âwm e. Ni khat chu hemi hmunah hian Isua a rawn kal ve a, damna beiseia lo mute chu a han thlîr kual a.

Chutianga dam lo chi hrang hrang lo mu tlar dul mai chu a hmuhawm letling phian maithei! An zînga thenkhat hi chu an na hle ang tih a Chiang a. Tui rawn fawn hun chu an lo nghâk thleng zo dâwn em tih pawh hre loin an lo sakuh sêr nghah ve tawp mai a ni ber. Chu tak chu Isua tân Messia a nihzia tih lanna remchâng tak a ni thung a.

Johana 5:1-9 chhiar la. Dîl hulhliapa mute hi dam duha mu vek an ni tih a Chiang a. Mahse, enga ti nge Isua hian he zeng chiah hi tih dam a duh leh duh loh a zawh bîk le?

Mi tu emaw, a kum a kum teh meuh khum beta na tawh hriat i nei em? Chutiang mite tân chuan dam loh hi thil nihphung pângngâi ve rêng a ni tawh a, an natna khum leh enkawlna hmun han chhuahsan pawh thil tih phûrawm loh tak a ni letling zâwk tlat thei. He pa hian Isua a lo chhân dânah dam chu a duh hle a ni tih a hriat theih a. A tih fuh tâwk loh erawh damna chu a zawn lohna tûr hmuna a zawng hi a ni. A ke siamtu ngei chu tûnah hian a bul maiah a ding reng a. Mahse, amah rawn betu chu tu nge ni tih rêng a hre si lo. Damna a chan tâk hnu-ah erawh Isua a ni tih a hre chhuak leh hnuhawh a. Mi namai a lo ni rêng rêng lo tih a hre ta.

“Isua khân he dam lo hi amah ring tûrin a hrilh hran lêm lo a. ‘Tho la, i khum la la, ke-in kal tawh rawh’ a ti mai chauh a ni. Nimahsela, a thu sawi chu he dam lo hian a ring a. A hriatna thazâm tin leh tihrâwl zawng zawng chuan nunna thar leh chakna thar an lo nei ta nghâl a, a ke zeng khawng vek tawh pawh chu chak tha takin a lo che leh thei ta a ni. Rinhlelhna eng mah nei loin Krista thu sawi chu a âwih a, a tihrâwl zawng zawng pawh a lo ti che leh thei ta. A zuang tho nghâl a, a awm hle hle thei tawh lo. . . . Isua hian a hnênah Pathian a nihna anga tanpuina chu pêk a tiam hran lo a. He dam lo hian Isua thu sawi kha ringhlelin, ti tûra a hrilh pawh kha a duh chuan a ti lo thei reng bawk; chutianga a ti lo a nih chuan damna a chan tâk pawh hi a chang lo maithei nghe nghe. Mahse, Isua thu sawi chu a ring a, a sawi ang chu ring ni mai loin a zâwm bawk a; tichuan, chakna a lo nei ta nghâl a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 211, 212.

Isua leh he pa hi Pathian biak inah an inhmuh leh nawlh mai a. Chumi tum chuan Isuan, “I dam tawh bawk a, thil

sual ti tawh suh aw, a nih loh chuan thil tha lo leh zual i chungah a lo thleng palh ang e” tiin a hrilh a (Joh. 5:14, NKJV). Dam lohna leh سوال hi eng nge ni a inzawmna awm? Enga ti nge dam lohna zawng zawng hi thil سوال eng emaw kan tih vānga lo thleng vek a ni hran lo tih hi kan hriat thiam a pawimawh?

NILAINI

October 2

Thinlung sakte

Chhinchhiahna te, thilmak te hian anmahni ngau ngau chuan Pathian atanga lo thleng an ni tih an finfiah hran chuang lo a. Kawng leh lamah, Pathian laka chhuak an ni a nih erawh chuan lo hnāwl kha thil hlauhawm tak a ni thung dāwn si a ni.

Johana 5:10–16 chhiar la. Sakhaw hruaituten Isua laka thinlung sak tak an pu tlat reng mai leh, Isua thilmak tih zawh chiah pawh an ring ve duh tlat lo hi a mak ngawt mai! Heta tang hian zirlāi pawimawh tak zir chhuah tūr eng nge kan neih awm le?

Isuan a tih dam tāk chiaha hnēna tu nge a nih a sawi hnu hian a tih dama chuan sakhaw hruaitute hnēnah amah ti damtu chu Isua a nih thu a sawi a. Chu thu an lo hriat chuan lāwm hle āwm an nih vei nān, an lāwm hauh lo. Lāwm ahnehin Isua chu an tiduhdah ta hlauh zāwk a, chūng thilte chu Sabbath nia ti a nih avāngin tih hlum an tum ta hial nghe nghe a ni (Joh. 5:16, NKJV).

Sabbath nia dam lo tih dam, enkawl dam hi rikrūm thilah chauh phal a ni a. Mahse, he zeng hi chu kum 38 teh meuh mai lo sil-awng tawh a ni a; chuvāng chuan, tih dam a lo ni ta pawh hi rikrūm thil vāng chu a ni thei lo. Chu bākah chuan, Isua hian a mutbu tēla pu tūrin a hrilh kher baw

a. Hei pawh hi eng emaw a tūlna awm le? Pathian atanga lo chhuak thiltihtheihna hmanga hetiang thilmak ropui tak hi titu chuan Sabbath nia mutbu put haw hi phal a nih leh nih loh hre āwm tak a ni a. Thil Chiang tak chu, Isua hian mihringte siam chawp dân leh dūn chi hrang hrang, rinna dik tak hlah fotute āia pawimawh zāwk Bible-in a sawi thutakte chu hriattir a tum a ni.

Hēng thil thleng hrang hrang kan hmuhte hian finfiahna Chiang leh tha tak tak a awm teuh chungah thlarau lama mi a ngawng theihzia engtin nge min hrilh? (Joh. 9:1–16; Marka 3:22, 23; Mat. 12:9–14).

Engtin nge hēng sakhaw hruaitute hi thlarau lamah an mit a del hneh êm êm theih zāwk le? A chhan chu, an thinlung bawhlhlawh vāng te, Messia chungchāngah ngaih dân dik lo tak neiin, Messia chuan Rom sawrkār lakah a rawn chhanchhuak dāwn nia an rin avāng te leh thuneihna thlahlel hle si, Pathian hnēna inpêk erawh an tum miah si loh avāng te a ni. Hēng zawng zawng hian thutak chu pawm loh tum sa tlatna rilru a puttir a, an hmaa ding reng Messia pawh chu an lo hnāwl fel ta dēr mai a ni.

Johana 5:38–42 chhiar la. Isuan vaukhāna thu a sawi chu eng nge ni? Hēng thute atang hian kan tân zirlāi zir chhuah theih a awm em? A awmzia chu, keimahni-ah hian kan hriat tūr leh kan nunpui tūr thutakte kan hriat theih lohna tūra kan mit min tih delsak thei eng thil nge awm?

NINGANI

October 3

Isuan nia a inchohâlte

Bethesda dila Isua thilmak tih khân, Johana tân Isua nihna sawi chhuahna remchāng tha tak a siamsak a. Kha

thilmak chungchâng sawi nân khân châng kua chauh hmangin, kha thilmak titu chanchin sawina atân erawh châng 40 zet a hmang thung.

Johana 5:16–18 chhiar la. Sakhaw hruaituten Sabbath nia mi a tih dam avânga an tiduhdah ta mai hi eng nge ni a chhan?

Johana 5:18 hi a awmzia hriat thiam a harsat theihna lâi a awm a, a chhan pawh Isua hian Sabbath a bawhchhia nia ngaih theih a nih ve tho vâng a ni. Amaherawhchu, Johana 5:16–18 hi chik takin han chhiar ila, Sabbath nia hna a thawh hian a Pa nêna an inlaichinna chu a chawisâng zâwk a ni tih a sawi a. Chuvâng chuan, Sabbath nia Isua thil tih pawh hi Pathian a ni tih a inchohna kawng khat a ni rêng bawh. Sakhaw hotuten an tiduhdah chhan hi Sabbath bawhchhia nia an ngaih vâng a ni a; tin, Pathian nên intluk reng nia a inchoh vâng pawh a ni bawh.

Johana 5:19–47 chhiar la. Sakhaw hotuten tu nge a nih tih an lo hriatna atâna thil a sawi chu eng nge ni? A thilmak tih zawh chiah khân a thil sawi hi a dik a ni tih engtin nge a rawn nemngheh nghâl bawh?

Isua hian a thil tihte chu a dik a ni tih tih lan nân thil pathum a ti a. A hmasa ber chu, Pa nêna inzawmna tha tak an neih dân a sawi fiah hi a ni (Joh. 5:19–30). Amah leh a Pa hian inlungual takin thil an ti dôn zêl a; chuvâng chuan, Isua hian a Pa-in a neih ang, mite thiam chantîr emaw, thiam loh chantîr emaw chungchâng mai bâkah, mitthi kaihthawh chungchângah thlengin thu a nei ve a ni (Joh. 5:25–30).

H-2

Pahnihna chu, Isua hian a nihna a sawi chu a dik ngei a ni tih ti Chiang tûrin “thuhretu” pali a ruai a. Chûngte chu Baptistu Johana te (Joh. 5:31–35), ama thilmak tih te (Joh. 5:36), Pa te (Joh. 5:37, 38) leh Pathian Lehkha Thu (Joh. 5:39) te niin, hêng “thuhretu” hrang hrangte hian amah tan zâwngin thil an sawi theuh bawh.

A tâwp berah chuan, Isua hian an thil tih leh anmahni'n mahni hmasial taka thil an lo tih thin dân chu a inan lohzia sawiin, Pathian sawichhiaa puhtute chu *thiam loh chang* tûr zâwk an ni tih a hriattîr a (Joh. 5:40–47). Thiam loh chang tlâk an nihzia hrihtu tûr pawh an beiseina siamsaktu ber Mosia a ni nghe nghe leh nghâl (Joh. 5:45–47).

Pathian ring ve tho si, thurin dik pawh nei, mahse, Krista hnêna inpe pumhlûm duh si lohna thanga kan awh ve loh nân engtin nge kan invên theih ang? I chhâna neih chu in class-ah i sawi dâwn nia.

ZIRTÂWPNI

October 4

Zir belhna: “Isuan a [zeng a tih dam tâk] hnênah hian Pathian a nihna anga tanpuina pêk a tiam hran lo. He dam lo hian Isua thu sawi kha ringhlelin, ti tûra a hrih pawh kha a duh chuan a ti lo thei reng a, chutianga a ti lo a nih chuan damna a chan tâk pawh hi a chang lo maithei nghe nghe. Mahse, Isua thu sawi chu a ring a, a sawi ang chu ring ni mai loin a zâwm bawh a; tichuan, chakna a lo nei ta nghâl a ni.

“A rinna ang hi keini pawhin kan nei ve a nih phawt chuan thlarau lam damna kan lo chang ve thei reng mai. Sual avângin Pathian lak ata tih hran kan lo ni tawh a.

Kan thlarau nun pawh zeng hri man ang mai a ni. Keimahni ngawt chuan zeng kal thei lo ang chiah hian nun thianghlim kan nei thei lo. . . . Hêng mi lungngâi leh beidawng, harsatna tâwka tâl buai mêkte hi dâk chhuak rawh se. Chhandamtu chuan a thisena a lei tawhte chu anmahni lainat leh hmangaih êm êm chungin, ‘Tih dam i duh em?’ tiin a rawn zâwt a. Hrisêl tak leh thlamuang taka rawn tho chhuak tûrin a sâwm che a ni. I dam hmasak phawt hun nghâk suh. A thu sawi chu ring mai la, a sawi chu a takin a lo thleng ngei dâwn. Krista lamah i thinlung pe la. Ama rawngbâwl thlang la, a thu ang zêla thil i ti a nih phawt chuan chakna i dawng ngei ang. I thil soal lo tih tawhte chu eng pawh ni se, i châkna sualte chuan rei tak chhûng i thlarau leh i taksa a lo phuar bet tawh pawh a ni maithei. Mahse, chûngte lak atang chuan Kristan a chhanchhuak thei che a, a chhanchhuak thei che mai pawh ni loin, a chhanchhuak châk zâwk che a ni. Ani chuan bawhchhiatnate leh sualte avânga thi ni tawhte hnênah nunna a pe leh dâwn a. Ephesi 2:1. Chak lohna leh vânduaina, soal khâidiatten an phuar behte chu a chhuah zalên dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 212.

“Isua hian Pathian sawichhia nia an puhna chu a hnial thla vek a. ‘Pathian sawichhia nia min puh chhan ka thil tihte kha ka tih theih chhan chu Pathian Fapa ka nih miau vâng niin, ka Pa nêh chuan nihpung leh duhzâwng leh thiltumahte pumkhat kan ni’ a ti.”—*Chatuan Nghahfâk*, p. 219.

Sawi ho tûrte:

1. Tûn kêr zirlâi hi ngun takin han ngaihtuah lêt leh la. Hêng damna lo chang taten damna an chan theih chhan bulpui ber chu Isua an rinna kha a ni. Chutih lâiin,

sakhaw hotute erawh chuan Isua hi ringhlelin a thu sawite pawh an âwihsak miah lo ve thung a. Enga ti nge zawhna neih (chu chu tu paw’n kan nei theuh a) leh rinhlelna neih tih hi thil thuhmun a ni lo tih kan hriat a pawimawh? Enga ti nge a inan loh dân hi kan hriat thiam a tûl bawk?

2. Ningani zirlâia zawhna hnahnûng ber kha chhiar leh la. Enga ti nge he thil hlauhawm tak lakah hian Seventh-day Adventist-te hi kan fîmkhur a ngaih? Entîr nân, Sabbath ni hriat leh chumi serh chu pawimawh êm êm tho mah se, tin, kan thih hnua kan awm zui tâk dân dik tak hriat pawh hi thil tûl tak ni bawk mah se—enga ti nge hêng thu dikte hian min chhandam theih si loh? Engin nge min chhandam a, chu chuan engtiangin nge min chhandam?

3. Johana 5:47 hi ngun takin chhiar la. Entîr nân, tûnlaia mi thenkhat, Nova hun lâia tui lêt kha khawvêl pum chîm vektu a nih ring lotute emaw, ni ruk chhûngin khawvêl leh a chhûnga thil awmte hi siam a ni tih ring lotute emaw hian engtin nge Isuan vaukhâna a pêk sakhaw hruaitute thil tih ang tho kha an tih ve le?

Zirlâi 2

October 5–11

Pathian A Ni Tih Chhinchhiahnate**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: *Joh. 6:1–15, Isa. 53:4–6, 1 Kor. 5:7, Joh. 6:26–36, Joh. 9:1–41, 1 Kor. 1:26–29, Joh. 11.*

Chângvawn: “**Tin, Isuan a hnêna, ‘Kei hi thawhleha leh nunna chu ka ni; tu pawh mi ring chu thi mah sela a nung reng ang; nung apiangin mi ring chu kumkhuain an thi lo ang. Chu thu chu i ring em?’ a ti a**” (*Johana 11:25, 26*).

Bible hian chiang takin Isua Krista chu chatuana awm Fapa, Pa nêna pumkhat, tu hnên atang maha nunna dawng chhâwng ni lo leh siam ni lo a nih thu a sawi a. Isua chu thil siam zawng zawngte siamtu a ni zâwk (*Joh. 1:1–3*). Chutiang chu a nih avângin, eng tik lâi pawha awm reng a ni a; a la awm rih loh lâi hun a awm lo. Isua chu he khawvêlah hian lo kalin, kan mihring nihna pawh amahah rawn inbel ve tho mah se, a Pathianna erawh a la nei zui zêl tho a, chu a Pathian nihna ti langtu thil chu sawi leh tih châng a nei fo rêng bawk a ni.

Chu thutak chu Johana hian a ngâi pawimawh êm êm a; chuvâng chuan, Isua thilmak tihte zînga thenkhat a ziah pawhin Krista Pathianna ti lang tûr zâwngin a sawi deuh zêl thîn. Isua khân a Pathian nihna ti langtu thilte a sawi thîn a ni mai lo a, a thil sawite chu a Pathian nihna ti langtu thilte a tihna hmangin a rawn nemnghet zêl thîn bawk.

Tùn kêr zirlâiah hian Isua chu Pathian a ni tih chhinchhiahna ropui deuh deuh pathum kan thlir ho dâwn

a. Thil mak leh bengverh deuh ni bawk chu, hêng a thilmak tih hrang hrangah hian lo âwihsak lotu emaw, a pawimawhna lo hre thiam lo emaw tâwk an awm zêl mai hi a ni. Hêngte hi mi thenkhatin Isua an hawisan phah tâkna pawh a ni rêng a, mi thenkhat tân lah an mittelna ti zualtu niin, mi thenkhat tân phei chuan Isua tih hlum duhna rilru put phahna zu ni hial a! Mahse, mi thenkhat dang tân erawh chuan Isua hi Messia a ni tih rin theihna hun tha tak a ni ve thung lawi si.

SUNDAY

October 6

Mipui sângnga hrâi puar thu

Johana 6:4, 5 kan chhiar chuan Isuan mipui sângnga a hrâi puar hun kha Kalhlên Kût a thlen dâwn hnaih a nih thu kan hmu ang a. Kalhlên Kût chu Aigupa ram atanga Israel fate hruai chhuah an nih hriat rengna atâna kum tin an hman thîn a ni. Kalhlên Kûtah hian chhûng tinten anmahni pualin berâmno pakhat theuh an talh thîn a, chu chu an fa tîr thih âia thi niin, chu inthâwina chuan kan tâna Krista thihna a lo entîr bawk a ni. Krawsah khân thil sual kan tih avânga kan phu rêng hremna chu Krista chungah a tla a. Krista kan Kalhlên Kût Berâmno chu kan tân talhin a lo awm tawh ngei a ni (*1 Kor. 5:7*).

“[Krista] khân bawhchhiatna mawh chu phur a, chumi avâng chuan a Pa’n a lakah a hmêl a thup ta tlat mai bawk. Chu thil râpthlâk tak chuan a thinlung a ti keh sawm vek a, a hnuk a chah thleng khân a tuar. He inthâwina hi mi sualte tlan an lo nih theih nâna siam a ni.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 540.

Johana 6:1–14 chhiar la. Hetah hian Mosia leh Isua inanna eng nge kan hmuh? A awmzia chu, heta Isua thil

tih eng hian nge Israel-te chu an thlahtuten Mosia rawngbâwlina kal tlanga thil an lo dawn kha hriat chhuahtîr leh tihna a ni.

He thawnthu-a thil tam tak hian Exodus hun lâia Mosian thil a tihte leh Isua thil tihte hi an inan dân min hrih tih kan lo hmu thiam em aw? Kalhlên Kût hi Aigupta atanga chhanchhuahna ropui tak an chan hriat rengna atâna hman thin a ni a (*Joh. 6:4*). Mosia kha Sinai tlângah a chho angin Isua pawh tlângah a chho ve a (*Joh. 6:4*). Thlalêra Israel fate fiahna an awm ang khân Isua pawh hian Philipa chu amah a rin leh rin loh a fiah a (*Joh. 6:5, 6*). Chhangpêrte tihpun a ni hian vâna atanga manna lo tla kha min hriat chhuahtîr baw (*Joh. 6:11*). A zirtîrten mipui ei bâwngnâwite an chhar khâwm (*Joh. 6:12*) hian Israel faten manna tla an chhar kha min ngaihtuah chhuahtîr a. Mipui ei bâwngnâwi an chhar khâwm an dahna bâwmrâng zât leh Israel hnam zât (sâwm leh pahni ve ve a ni) hi a inang chiah baw (*Joh. 6:13*). Tin, mipuiten Isua chu khawvêla lo kal tûr zâwlnei nia an sawi (*Joh. 6:14*) pawh hian Deuteronomy 18:15-a kan hmuh, Pathianin Mosia ang zâwlnei a la rawn tîr tûr thu a lo sawi kha amah ngei niin an ring tih an ti lang baw a. Hêng zawng zawng hian Isua chu Mosia thar—a mite chhanchhuak tûra lo kal chu a ni ngei tih an entîr vek a ni.

Chutiang chuan, Johana hian Isua khân chhinchhiahte leh thilmakte a ti a ni mai lo a, Juda-te tâna awmzei nei thei tûr ang berin, an rilru khawih thei tûr ang takin a ti thin tih a sawi. A awmzia chu, Isua nihna dik tak târ lang thei tûrin Isua thil tihte a ziak tihna a ni.

Isaia 53:4–7 leh 1 Petera 2:24 chhiar la. Hêng chângahnte hian Isua kha Pathian Berâmno a nihzia engtin

nge sawi a nih? Pathian Berâmno a nihna leh Pathian a nihna chu engtin nge a inzawm a, eng vângin nge he thutak hi thutak kan hriat theih azawnga pawimawh ber a nih?

THAWHTANNI

October 7

“Zâwlnei a ni ngei e”

Johana 6:14, 15, 26–36 chhiar la. Isua thilmak tihte kha engtin nge miten an lo ngaih a, hêng a thilmak tihte hi engtin nge ama nihna hrih fiahna hmanrua atân a hman thin?

Hetih hun lâia Juda-te hian Rom ramin a awm behna lak atanga an hnam chhanchhuaktu tûr messia a lo la kal dawn niin an ngâi a. Indona a thlen lâia hruaituten an tih ngei ngei tûr, mahse, thil tih harsa tak ni baw si chu sipaite chaw ei tûr ngaihtuahsak leh hliam tuarte ngaihsaka, mitthite ruang hlâwm a ni. Isua hian, a thilmak tihte hmang khân hêng thil pahnihte hi a ti kawp thei a ni tih a lantîr a.

Mahse, chu chu he khawvêla Isua lo kal chhan a ni lo a, a thilmak tihte a tih chhan lah a ni hek lo. Mipui sângnga vêl zet pung khâwm a hrâi puar hian amah chu Nunna Chhang, vâna atanga lo chhuk Pathian chu a ni tih lantîr theihna hun remchâng tha tak a siamsak a. “Kei hi nunna chhang chu ka ni; tu pawh ka hnêna lo kal chu a ril a tâm lo ang, tu pawh mi ring chu eng tikah mah a tuihâl lo ang” (*Joh. 6:35*) tiin a sawi ta a nih kha.

Hei hi Chanchin Tha Johana ziaka “ka ni” tih tawngkam a hmanna pasarih zînga a hmaza ber a ni nghe nghe a. He tawngkam a hmanna hrang hrangahte hian

thil eng emaw a nih thu a sawi zêl (“chatuana nunna,” *Joh.* 6:35; “khawvêl êng,” *Joh.* 8:12; “kawngkhâr,” *Joh.* 10:7, 9; “Berâmpu Tha,” *Joh.* 10:11, 14; “thawhleyna leh nunna,” *Joh.* 11:25; “kawng leh thutak leh nunna,” *Joh.* 14:6; “grêp hrui tak,” *Joh.* 15:1, 5). Hêng a nihna hrang hrangte hian Isua chungchâng thu-a thutak pawimawh êm êm awm chu min hrilh a. “Ka ni” tih tawngkam kan hmuh hmasakna ber chu Exodus 3 niin, chutah chuan Pathianin Mosia hnênah AWMA a nih thu a sawi (*Joh.* 8:58 *nên khâikhin ang che*). Isua hi AWMA ropui chu a ni.

Nimahsela, a hun lâia mite khân hêng zawng zawng hi an hre thiam miah lo. “Isua chungchâng duhkhawp ang hmu lo an thilung chuan, Isua hian an hmuh tâk ang thilmak chi hrang hrangte kha a ti thei a nih si chuan, enga ti nge Juda mi zawng zawng hnênah hrilhsêlna, chakna leh hausakna a pêk theih si loh le? Anmahni awptute lak atanga chhuah zalênin hnam thiltitheih leh zahawm takah a siam thei lo em ni? tiin zawhna a siam vêl a. Pathian tih nia insawi si, Israel-te lal nih erawh a duh tlat baw si lo kha an hriat thiam theih loh thuril inthup a ni. Lal a nih duh lohna chu a ni lo zâwngin an hrilh fiah ta a. Tam tak phei chuan he khawvêla a lo kal chhan hi Pathian ruahman a ni tih amah ngei pawhin a rinhlelh vâng a ni ang te an ti. Chuvâng chuan, rin lohna rilru lo luh nân kawng zau tak an hawng ta a, Setana chi lo tuh tawh khân rahrawn chhuahin, Isua nihna dik tak hriat lohna leh a laka helna rilru an lo pu ta a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 427, 428.

Hêng mite hian chatuan nunna neihtirtu tûr thutak chu zawng loin, tisa thila hlâwkna tûr ringawt an lo ùm a. Hei hi thang hlauhawm tak, keini pawhin kan fîmkhur hle a nih loh chuan kan hmachhawn ve theih vek a ni.

Thlarau lam thil hlamchhiah a, khawvêl thil ringawt kan buaipui loh nân engtin nge kan invên theih ang?

THAWHLEHNI

October 8

Mittel tih dam thu: Then 1-na

Johana 9:1–16 chhiar la. Zirtirten mitdelpa mittel chhan nia an lo rin chu eng nge ni a, chu an ngaih dân dik lo tak chu engtin nge Isuan a dik loh dân a hrilh fiah?

Zirtirte hian natna leh soal hi thil inzawm niin a ngâi tlat mai pek a. Chutiang ngaih dân neihtirtu tûr chu Thuthlung Hlui lehkhabu-ahte hian châng eng emaw zât a lo awm ve tho baw si atin (*Exod.* 20:5, *2 Lalte* 5:15–27, *2 Lalte* 15:5, *2 Chron.* 26:16–21 *chhiar la*). Nimahsela, Joba chanchin atang pawh hian chutianga natna leh thil soal tih inzawm tlat ni âwma ngaih dân an nei chu a dik vek bik lo tih hre tûr an ni tho thung a!

Chuvâng chuan, Isua hian tlang takin a sawi ta rawnng mai rêng a, thil soal tih leh tawrhna hian inzawm châng a nei tih chu pha chuang loin, a châng chuan hrehawm kan tawrhna azârah Pathian hi chawimâwiin a lo awm pah hlauh ve thîn tho baw tih a hrilh ta a ni. Isuan mittel mit a tih vârsak thu leh Genesis bu-a thil siam thu kan hmuh hian inanna an nei a. Isuan mitdelin a pian tih ata a la neih ngâi loh taksa pêng pakhat a lo neih theih nân hlum a hmang ang chiah hian, Pathian pawhin mihring hmasa ber taksa ruangâm din nân khân leia vaivut a lo hmang a nih kha (*Gen.* 2:7).

Chanchin Tha bu hmasa pathum: Matthaia, Marka leh Luka te chian Isua thilmak tih chanchin an sawiin sawi dân inan tlâng tak an nei deuh zêl a, hetiangin: dam lo tih dam ngâi an awm thu an sawi a, chu dam lo chu Isua hnênah rawn hruai a ni a, Isuan a lo ti dam a, dam lo chuan damna a chan tâk avângin Pathian a fak ta a.

Johana 9-a kan hmuh mitdel tih dam thu-ah pawh hian hêng thil indawt hrang hrang pali-te hi awm kim vekin, a hnuhnûng ber, Pathian fak thu chu Johana 9:7-ah kan hmu. Nimahsela, he thawnthu-ah hian Chanchin Tha bu dangte laka Johana ziak danglam bikna a lo lang ta a, chu chu Isua thilmak tih chhan sawi fiah hi niin, chu chuan damna chang ta leh sakhaw hotute a inhnialtîr ta hrep nghe nghe a ni. He an inhnialna hi ngaih dân inang lo, inkalh tlat ni bawk avâng a thleng a ni a, chu chu sualtPathian hnathawh leh mitdelnatthil hmuh theihna chungchâng a ni.

Johana hian Isuan mitdel a tih dam ni hi Sabbath a ni tih bung 9:14-ah chauh a sawi lang a. He a thil tih hi Bible-in min zirtîr dân ni loin, an pipute thurochhiahin a sawi dân ang chuan Sabbath bawhchhiahna a ni. Chuvâng chuan, Pharisaite khân Sabbath bawhchhetu tiin thiam loh an chantîr ta rêng bawk a. Sabbath a serh miao loh avângin Pathian hnên ata lo kal ni theiah an ngâi lo. Chutih rual chuan, a chhinchhiahna tih ang hi mi sual tân chuan tih theih rual loh nia ngâi mi tam tak an awm ve tho bawk si a (*Joh. 9:16*), an ngaih dân a rual ta lo hle a ni ang.

A inhnial chu an tâwp mai thei ta lo a, an ngaih dân erawh a inang lo hle tih a lang chiang ta thung. Mitdelpa hi chuan Isua hi tu nge a nih tih a hre chiang telh telh a, chutih lâiin, sakhaw hotute erawh Isua nihna dik tak hriatna kawngah an mit a del chhah tulh tulh thung si a ni ber mai.

He thawnthu hian keimahni ngaih dân leh thil lo tih than tawh dân nghet takte hian kan mit a ti del ang a, kan hma ngeia awm thutak pawimawh êm êmte pawh kan lo hmuh hmaih daih thei a ni tih min hrilh em?

NILAINI

October 9

Mitdel tih dam thu: Then 2-na

Johana 9:17-34 chhiar la. Sakhaw hruaituten mitdel lo dam ta hnêna zawhna an zawhte chu eng nge ni a, engtin nge ani chuan a lo chhân?

Johana 9 hi a sei khawp mai a; tin, hemi bung hi Isua chungchâng mite an inhnial hrep thu ziahna chu ni tho mah se, a changtupa ber erawh a nih lohna bung awm chhun a ni thung si awm e. Zirtîrten he mitdel hi thil sual a tih avâng a mit lo del ta a ni nge ni lo tih Isua an zâwt ang chiah khân (*Joh. 9:2*), Pharisaite pawh hian Isua hi Sabbath nia mitdel a tih dam avângin mi sual tak ni-ah an ngâi a (*Joh. 9:16, 24*); chuvâng chuan, a mit a tih vârsak tâka pawh “mi sual lailet dêra piang” tiin ânchhia an lawh ta hial rêng a ni (*Joh. 9:34*).

He thawnthu-ah hian a letlingin thil a rawn awm ta daih mai tih i lo hre thiam em? Mitdelpa hian Isua a hriat chiana amah a rin leh zual ang zia zêlin a, tisa mit mai bâkah, a thlarau lam mit pawh a lo fiah ta telh telh a. Chutih lâiin, Pharisaite erawh chu an thlarau lam mit a del chhah tulh tulh thung. Isua hi mi sual a ni nge mi fel a ni zâwk tih thu-ah an ngaih dân a han phîr phawt a (*Joh. 9:16*), a hnu-ah phei chuan khawi atanga lo kal nge tih pawh an hre ta lo hial nghe nghe a nih kha (*Joh. 9:29*).

Johana hian he thilmak tak thleng hi remchângah hmangin, Isua hi tu nge a nih tih min hrilh ta hlauh a.

Johana 9-a chhinchhiahna thupuiin Chanchin Tha Johana ziaka thupui dang eng emaw zât a rawn tan tlang hian Isua chu khawvêl Êng a ni tih a nemnghet (*Joh. 9:5; Joh. 8:12 nêh khâikhin rawh*). Tin, he thawnthu hian Isua lo chawr chhuah dân rilzia pawh a sawi bawk a. Isua hi tu nge a nih a, khawi atanga lo kal nge a nih a, eng ti tûrin nge khawvêlah hian a lo kal? (*Joh. 9:12, 29; Joh. 1:14 nêh khâikhin rawh*). Hemi bungah hian, Isua thilmak tih thu sawina hmasa zâwkah pawh sawi lan lo ni tawh Mosia chu sawi lan leh a ni a (*Joh. 9:28, 29; Joh. 5:45, 46 leh Joh. 6:32 te nêh khâikhin ang che*). Tin, mipuiten Isua an lo ngaih dân pawh sawi lan a ni bawk. An zînga thenkhat hi chu êng âia thim ngaina zâwk tlat an ni a, thenkhat dang erawh chuan Isuan an lo ring ta thung a ni (*Joh. 9:16–18, 35–41; Joh. 1:9–16, Joh. 3:16–21, Joh. 6:60–71 te nêh khâikhin ang che*).

Heti lâia thil lungchhiatthlâk tak mai awm chu, thlarau lama sakhaw hotu ni si, an mit a del chhah lutuk hi a ni. Mitdel kutdawh mai ni thîn khân, “Khawvêl awm tirh ata tu ma’n mitdel saa piang mit an ti vâh leh tih an hre ngâi lo. He mi hi Pathian hnêna ata chhuak a nih loh chuan eng mah a ti thei lo ang” (*Joh. 9:32, 33*) tiin a sawi a. Hetih lâi hian, sakhaw hotu, Juda-te thlarau lam nun kâihruaitu, Isua hi Messia a ni tih hriaa lo pawm hmasa bertu tûr ni si-te chuan Messia a nihzia ti langtu thil chi hrang hrang an nei vek chungin an hmu thei miah lo thung. Nge ni a, an hmu duh lo hrim hrim zâwk tih pawh a hriat loh. Heta tang hian, kan thilungin mi a bum nasat theihzia kan hre thei âwm e.

1 Korinth 1:26–29 chhiar la. Engtiangin nge Paulan a lo sawi hi mitdel leh Pharisaiten Isua an ngaih dânah khân a lo thlen dik tâk chia le? Tûnlâi hunah pawh engtiangin nge a thlen dik vek theih tho bawk?

NINGANI

October 10

Lazara kaihthawh thu

Johana 11 hi lungngaihna chanchinin a khat a ni deuh ber mai—Isua thian tha tak pakhat chu a dam loh thu kan hmu a (*Joh. 11:1–3*); dam lo chu a thih tâk avânga a chhûngte thlamuan tûra an thenawm khawvêngte an lo kal khâwm thu kan hmu a (*Joh. 11:19, 31, 33*); Lazara farnute chu Isua awm ni se an nutapa hi a thih an rin loh avânga an tah thu kan hmu a (*Joh. 11:21, 32*); tin, amah Isua ngei pawh a tah thu kan hmu bawk (*Joh. 11:35*).

Isua hi Lazara a dam lo tih thu a hriat hnu-ah pawh ni hnih ngawt Jordan râlah a la châm khawtlâi a (*Joh. 11:6*), a thih hmaa Bethani a va thleng hman lo hi a lâwm zâwk tih pawh a sawi nghe nghe (*Joh. 11:14, 15*). A khawtlâi chhan hi a nunrâwn vâng a ni lo a, nih ahnehin Pathian ropuina a puan chhuah theihna tûr zâwk a lo ni reng mai.

Isuan Bethani khua a va thlen hian Lazara chu thlânah ni li lâi a lo awm tawh a. Ni li chhûng chuan a taksa a tawih chhe hman vek tawh ngei ang. Marthi pawhin, “Lalpa, tûnah zawng a uih tawh ang; a thihna [kha] ni lâi a ni tawh si a” (*Joh. 11:39*) a ti a. Isua rawn thleng tlâi viau mai hian a thilmak tih tûr chu a ti ropui leh zual sawt dâwn a ni tih rinhlelh rual a ni lo. Ruang tawih chhe vek tawh a kâitho leh dâwn a ni a. Isua tân pawh hei âia Pathian a nihzia finfiahna kawng tha zâwk a awm thei tawh dâwn chuang em ni?

Isua hian Pathian, nunna siamtu a nih ang ngeiin thihna chungah pawh thu a nei a. Tichuan, Lazara thihna hi Bible-in ama chungchâng a lo sawite puan chhuahna remchâng tha takah a hmang ta a ni. “Kei hi thawhlelna leh nunna chu ka ni; tu pawh mi ring chu thi mah sela, a nung reng ang; nung apiangin mi ring chu kumkhuain an thi lo ang” (*Joh. 11:25, 26*) a ti a.

Johana 11:38–44 chhiar la. Isuan thawhlehna a nihzia a sawi hi a dik ngei a ni tih miten an lo hriat theih nâna thil a tih chu eng nge ni?

Mitdel mit a tih vârsak (*Joh. 9:7*) hmang khân khawvêl Êng a ni (*Joh. 8:12, Joh. 9:5*) tih a lo lantîr tawh a, khatiang chiah khân tûn tumah pawh mitthi zîng ata Lalzara kâithoin (*Joh. 11:43, 44*) thawhlehna leh nunna a nihzia a ti lang leh ta a ni (*Joh. 11:25*).

Hemi tuma a thilmak tih zet hi chuan a thilmak lo tih tawh dangte âi khân nunna Petu, Pathian ngei a nihzia a ti lang Chiang leh zual a. Chanchin Tha Johana ziak thupui, Isua hi Pathian Fapa a ni a, amah hi kan ring a nih chuan, ama zârah nunna kan nei thei a ni (*Joh. 20:30, 31*) tih hi a rin tlâkzia kan lo hriat theih phah ta bawk.

Amaherawhchu, he thawnthu ngaihnawm tak tâwp lam (*Joh. 11:45–54*), Isua thil tih hmutu tam takin amah an lo rin ve tâk thu (*Joh. 11:45*) kan chhiar zawh chiah hian thil runthlâk tak, lungchhiatthlâk êm êm ni bawk a ziak tel tlat mai. Isua hian mitthi tawh a kâitho leh thei ngei a ni tih a lantîr a; mahse, hêng mite hi chuan a *nunna lâksak a*, amah dan theih zu inring tlata maw le! Pathian finna leh thiltihtheihna ropui sânzia leh, mihringte ngaihtuahna erawh a âthlâk thin si-zia an va pho lang Chiang êm!

ZIRTAWPNI

October 11

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 425–44, “Galilie-a Hun Khirh Tak” tih te; phêk 584–598, “Lazar, Lo Chhuak Rawh” tih te; phêk 599–605, “Puithiamten An Phiar Ru” tih te chhiar ni se.

“Khawvêl hnêna nunna petu Krista nunna chu a thu-ah a awm a. Isua khân a thu hmangin dam lote ti damin ramhuaite a hnawtchhuak a; a thu hmangin tui fâwn te a ti reh a; tin, a thu hmang vêkin mitthite a kâitho a; mite pawhin a thu chu thiltihtheihnaa thuam a ni tih an hriatpui bawk. Thuthlung Hlui zâwlneite leh zirtirtute zawng zawng kal tlanga a lo sawi thin ang khân Pathian thu chu a sawi a. Bible pum pui hi Krista puan chhuahna lehkhabu niin, Chhandamtu chuan amah zuitute chu a thu-a rinna nghat hmiah ngam tûrin a duh hle a ni. Amah chu mita hmuh theih loh a nih hunah thu chu an thiltihtheihna hnâr a ni dâwn a. An zirtirtu ang bawkin ‘Pathian kaa thu tin chhuak’ ringin an nung ang Mat. 4:4.

“Kan taksa hi kan chaw ei avânga nung leh che thei a ni angin kan thlarau lam nun pawh Pathian thu-in a tihnun leh a châwm a ni a. Mi tin hian anmahni tân theuh Pathian thu atangin nunna an dawng thîn. Kan taksa lo than zêl theih nâna chaw kan ei thîn ang hian, thu chu keimahni tân kan pawm ngei tûr a ni a. Thu chu mi dangte rilru kal tlang maia dawng tûr kan ni lo. Bible hi keimahni ngeiin ngun takin kan zir ang a, Pathian hnênah Thlarau Thianghlim tanpuina kan dîl bawk ang ; tichuan, a thu hi kan lo hre thiam thei dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 434, 435.

Sawi ho tûrte:

1. Tûn kârah khân Isuan mipui sângnga a hrâi par thu te, pian tîrh ata mitdel a tih dam thu te, Lalzara thi tawh a kaihtawh leh thu te kan zir a nih kha. Hêng a thilmak tih hrang hrangahte hian Pathian a nih ngeizia hai rual loh tûrin a lantîr thîn a. Mahse, hêng thilmakte hian—mak viau hlawm tho mah se—mipui zîngah inthen hranna

a siam ta tlat mai. Mi thenkhat chuan amah an lo rin phah a, thenkhat erawh chuan a ringhlel tlat thung. Hei hian eng anga finfiahna tha pawh nei mah ila, Pathian hnâwl kan la thlang thei tho tih min hriattîr em?

2. Kan thawnthu zir tâkte khân Isua Krista hi Pathian Fapa a ni tih an lantîr theuh a. Enga ti nge Isua hi Chhandamtu a ni tih ring tûrin Pathian a ni tih kan pawm hmasak phawt a tûl?

3. 1 Korinth 1:26–29 chhiar la. Tûnlâi hun, kum zabi 21-naah pawh engtiang kawngtein nge he thu hi thu dik tak a la nih reng tho? Kristianten an rin “thil âthlâk tak tak,” “tisa thila fingten” an nuihzat leh an pawm ve loh thenkhatte chu eng nge ni a? “Thil chakte” timualphotu kan thurinte chu eng nge ni?

Zirlâi 3

October 12–18

Chanchin Tha Johana Ziak Thuhmahruai

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 1:1–5, Gen. 1:1, Joh. 1:9–13, Joh. 3:16–21, Joh. 9:35–41, Mat. 7:21–23, Joh. 17:1–5.*

Chângvawn: **“I tîrin Thu a awm, Thu chu Pathian hnênah a awm, Thu chu Pathian a ni”** (*Johana 1:1*).

Chawlhkâr hmasa berah khân Johana lehkhabu tâwp lam, Johanan a Chanchin Tha bu a ziah chhan a sawina kan lo zir tawh a. Tûn kârah hi chuan a lehkhabu tîr lam, Thlarau Thianghlim thâwk khawmna changa a ziah a lehkhabu lo chhiartute chu eng chungchâng nge a sawi dâwn tih min hrihlhna lamah hian kan lêt leh rih dâwn a ni. Thuthlung Thar ziaktute hian a lehkhabu ziaha a tîr lamah an thil ziah tûr thupui hrang hrangte chu an târ lang hmasa phawt hlawm a. Chutiang chuan Johana pawh hian a thupui khel tûr hrang hrangte chu a lehkhabu tîrah hian sawi langin, khawvêl siam hma daiha lo awm tawh Isua Krista chungchânga thutak ril êm êmte chu min hrihlh a ni.

He a thil sawi, a lehkhabu tîr lama kan hmuh hian a lehkhabu lo chhiartu chu—Isua hi Messia a ni tih kan lo hriat tawh avângin—a lehkhabu kan hmuh mi hrang hrangte âi hian thutak a sawite hre thiam tûrin dinhmun tha zâwkah min dah a. Isua chanchin a sawia thupui pawimawh leh ril tak tak a khelte hi fiah takin kan lo hmu thei ta. Chûng thupuite chu he khawvêla Isua a awm lâia thil thleng hrang hrangte hmang khân a sawi a, a hrihlh fiah nghâl zêl bawk.

Tùn kâr zirlâi hi Chanchin Tha Johana ziak thuhmahruai (*Joh. 1:1–18*) hmanga bultan niin, thupui hrang hrang a khelte chu a tlângpui a sawi pah nghâl zêl bawk a. Chûng thupui pawimawh tak takte chu a Chanchin Tha bu bung hrang hrangah hian dah darh niin, nakinah a mal malin kan la thlir chho zêl dâwn a ni.

SUNDAY

October 13

A tîrin—Pathian Thu chu

Johana 1:1–5 chhiar la. He lâi thu hian engtin nge Thu, Isua Krista chungchâng a sawi?

Chanchin Tha Marka ziak hi he thu ropui tak, “A tîrin Thu a awm, Thu chu Pathian hnênah a awm, Thu chu Pathian a ni” (*Joh. 1:1*) tih nêh hian a intan a. He thu mâwi tak hian a nihna ang taka kan hriat thiam phâk loh hial khawp thu ril tak a pâi.

A hmasa berin, Johana hian Genesis 1:1-a kan hmuh khawvêl leh a chhûnga thil awmte siam a nih dân sawinaa tawngkam hman, “A tîrin” tih tho kha a rawn hmang ve a. Thu chu lei leh vânte a lo awm tan hma khân a lo awm tawh sa tihna niin, Isua chatuan mi nihna a rawn nemnghet a ni.

A dawtah chuan, “Thu chu Pathian hnênah a awm” a ti leh a. Johana 1:18 hian Isua chu “Pa ângchhûnga awm” a nih tih a sawi bawk. “Pathian ângchhûnga awm” tih chu eng ang chiah nge ni tih kan mitthla thiam kher lo mai thei a; thil pakhat chiang tak awm erawh chu: Isua leh Pa te hi an inzawm hnâi hle tih hi a ni.

Hemi zawhah hian, “Thu chu Pathian a ni” a ti leh bawk a. Mahse, engtin nge Thu chu *Pathian hnêna awm* ni siin Pathian a *nih* bawk theih ang? A chhâna chu Grik tawng

kalhmang (grammar) han zir chiang ila, kan hmu thei mai âwm e. Grik tawng chuan definite article, *the* tih hi neiin, indefinite article, *atan* erawh a nei ve lo thung. Kan hriat ngei ngei ngâi awm ta chu, a Grik tawnga ziah he lâi thu-a “the” tih hian kawh bîk eng emaw (eng pawh ni loin), tu emaw (tu pawh ni loin) a nei tih hi a ni.

“Thu chu Pathian hnênah a awm” tih thua “Pathian” tih tawngkam pawh hian article neiin, chu chuan mi pakhat, Pa a kâwk a. *Thu chu Pa hnênah a awm* a tihna a ni. “Thu chu Pathian a ni” tihah erawh hi *Pathian* tih thumal hian article a nei ve lo a; a chhan pawh he lâia *Pathian* a tih hi chuan Pathian nihna zepuite a kawh vâng a ni. Isua hi Pathian a ni a—Pa erawh a ni lo. Nimahsela, Pathian Fapa, Pathiana mi nung pathum awmte zînga pahnihna chu a ni reng tho bawk si a ni.

He lâi thu hi sawi fiah lehin, Johana 1:3, 4-ah hian Isua chu thil siam zawng zawngte Siamtu a ni tih min hrih a. La awm loh lâi hun nei, eng emaw hnu-a lo awm ta eng pawh hi Siamtu Pathian Isua avâng chauha lo awm vek an ni.

“Isua Krista hi chatuan ata Pa hnêna awm, Pa nêna lo awm dūn reng tawh a ni a; ani chu ‘Pathian anpui,’ a ropuina leh a lalna pho langtu, ‘[Pathian] ropuina êng’ a ni”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 19.

Enga ti nge Krista chu Pathian famkim a ni tih hi kan thurinah pawh a pawimawh berte zînga mi a nih? Isua hi thil siam ve mai lo ni ta ang se, eng nge kan chân ang? I chhâna chu in class-ah sawi la, Krista chu chatuana Pathian a ni tih rin a pawimawh êm êm chhan sawi fiah tûrin inring bawk ang che.

THAWHTANNI

October 14

Thu chu tisaah a lo chang

Johana 1:1-3, 14 chhiar la. Hêng Bible chângten Pathian Isuan thil a tih min hrihte chu eng nge ni a, eng vângin nge chu thutak chu thutak kan hriat theihte zînga a pawimawh ber a nih?

Johana hian a Chanchin Tha bu hi “Isua” tih thumal emaw, MessiatKrista a nihna anga Isuan thil a tih sawina tawngkam emaw hmang ni loin, *logos* tih thumal nêh zâwk a ziah tan a. A lehkhabu a ziah lâi vêla mi fing tam takte khân *logos* tih thumal hi vâna thil awmte sawi nân emaw, chhia leh tha hriatna hmanga thil chhût thiamna leh ngaihtuahna senna sawina atân emaw an hmang thîn tlângpui.

Hmasâng Grik mi fing hmingthang tak, Plato-a pawh khân mihring hun hi chhâwng hnihin a then a. Pakhat chu vân hmuna awm leh danglam thei lo, eng kim tha theihtâwpa an awm vekna a ni. A dang erawh chu he khawvêla awm hi niin, hei hi chu boral thei leh danglam thei a ni a, vân hmuna awm tha famkimte âi famkim lo taka awhtu (entirtu) a ni ve thung. Mahse, Plato-a khân hemi hmun hi a awm ngei tih a sawi lêm lo thung a. Mi fing dang thenkhat erawh chuan *logos* hi chatuan thilte leh he lei lam thil, boral theite inkâra awm hmun pakhat, mihring mita hmuh theih si lo niin an sawi a ni âwm e.

Johana hi chuan he tawngkam hi Grik mi fingte sawi dân letling thawkin a hmang a. Thutak, *logos* chu lei leh vân inkâra thlâwk kual vêl thlarau emaw, ngaih dân hriat thiam harsa tak emaw niin a ngâi ve lo. *Logos* chu mi nung Isua Krista a ni a, ani chu tisaah (mihringah) lo changin kan zîngah hian a lo awm ta a ni (*Joh. 1:14*).

Johana ngaih dân chuan *logos* chu Pathian Thu hi a ni a. A pawimawh lâi ber chu Pathianin minrawn be pawp hi a ni. Mak danglam takin mihringte hnênah arawn inpuang chhuak a: Pathian chu keimahni zînga mi ang *a rawn ni ve ta* a ni. Chanchin Tha Johana ziah hian, *logos* chuan chatuan Pathian, hun leh hmunrawn luh chilhtu, thil sawia thil ti thîn, mihringte nêh mi mal taka inlaichinna nei chu a entir a. Chatuan Pathian chu mihringahrawn changin keimahni zînga mi ang a lo ni ve ta a ni.

Johana 1:14-ah hian *logos* chu “tisaah a lo chang a, kan zîngah a lo chêng ta” (*NKJV*) tih thu kan hmu a. *Chêng* tia lehlin Grik thumal hian a kawh chu *puan in kaih* tih a ni. Johana hian Exodus 25:8-a kan hmuh, Pathianin Israelte hnênah an zînga a chên ve theihna tûra puan in pianhmang ang biak bûk siam tûra a hrih thu kha min hriat chhuahtir a. Khatiang chia khân, Pathian mihringa a lo channaah hian Isua, Pathian Fapa chu mihring taksa chhûngahrawn pên lût ve-in, mihringten amah an pawh theih nân a ropuina êng chu a hlip thla rih a ni.

Johanan a lehkhabu 1:14-a sawi hi a awmzia ngun takin ngaihtuah la. Pathian, Siamtu ngei chu mihringah a lo chang a, keimahni ang bawh hi niin, kan zîngah a lo chêng ve reng tawh a nih chu (hemi chinah hi chuan kan tân a la thi rih lo tih hria ila). Hei hian Pathianin mihringte a hmangaihzia engtin nge a tih lan? Eng vângin nge he thutak mak leh ropui êm êm atang hian thlamuanna kan lo neih theih ang?

THAWHLEHNI

October 15

Thu chu hriain nge hre loin?

Johana 1:9-13 chhiar la. He lâi thu-ah hian miten Isua an lo dawnsawn dân engtin nge a sawi?

Johana lehkhabu thuhmahruai, bung 1:1–18 hian Isua Krista chu Thu (*logos*) a ni tih a sawi bâkah, khawvêla miten amah an lo dawnawn dân pawh min hrilh bawk a. Ani chu *Êng [dik] tak*, mi tin ti êng tûra khawvêla lo kal a ni (*Joh. 1:9*). Chu êng chuan khawvêl (khawvêl mihringte) hi a chhun êng a, Thu chu hriat thiam theihah a lo siam ta a ni. C. S. Lewis-a chuan heti hian a lo ziak a: “Kristian sakhua hi Ni a chhuak a ni tih ka ring ang bawkin ka ring a, ka rin chhan pawh a chhuak a ni tih ka hmuh vâng ni mai loin, a chhuah avângin thil dang eng kim ka hmuh theih vâng a ni.”—“Is Theology Poetry?” (n. p.: Samizdat University Press, 2014), p. 15, originally presented 1944.

Johana 1:9-in a sawi awmzia hi ngun takin ngaihtuah ila. Êng chu mi tin hnênah a lo thleng a; mahse, mi tinin an lo lăwm lêm si lo. Naktûk zirlâiah pawh kan la hmu ang a, Chanchin Tha Johana ziaka thupui pawimawh tak pakhat chu miten Isua an lo pawm emaw, an lo hnâwl emaw dân hi a ni. Chu thupui chu he lâi chângah hian sawi tan a ni a. Thil lungchhiatthlâk tak erawh chu, Messia kha ama mite ngei Israel-te hnênah a lo kal a; mahse, an zînga tam tak khân Messia a ni tih an lo ring duh tlat si lo.

Rom 9–11-ah chuan Paula pawhin he thu lungchhiatthlâk tak chungchâng tho hi sawiin, Juda-te zînga tam takin Isua an hnâwl tih min hrilh a. Mahse, Paula hi chuan thu lungchhiatthlâk tak nêna ti tâwp loin, Juda tam takten Jentail-te nêna Isua Messia nihna an la rawn pawm ho tûr thu pawh a sawi tel thung. Dik tak phei chuan Jentail-te chu Juda-te lo uan khum mai lo tûrin a chah nghe nghe a. “Nang olive suak atanga sah thlâk zâr mah pian dân rêng ni lo anga olive thing thaa zawma i awm a nih chuan, chûng a zâr dik takte chu anmahni olive

thing pângngâiah chuan zawm an va ni dawn nasa êm!” (*Rom 11:24, NKJV*) a ti.

Hetiang deuh chiah hian Johana chuan an Chhandamtu-a Isua pawmtu zawng zawngte chu Pathian fate an lo ni dawn a. Chu chu a hming rin avânga lo thleng tûr a ni bawk (*Joh. 1:12, 13 en ang che.*)

Hetah hian Chanchin Tha Johana ziak thuhmahruai leh a thu tlângkawmna inzawm dân chu a lo lang ta chiah a. Johana 20:31-ah chuan a lehkhabu hi a ziah chhan sawiin, Isua chu Krista, Pathian Fapa a ni tih kan rinna tûr leh, kan rin a, a hming avânga nun kan lo neih theih nân a ni a ti a. Chutiang chuan, thuhmahruai leh thu tlângkawmna te hi pumkhat, an inkâra thil a sawi zawng zawngte kuah khâwmtu thu inlaichîn tawn a ni pawh kan ti thei ang. Tin, he a inzawmna hian Chanchin Tha Johana zia kin a tum ber chu min kawhmuh bawk a, chu chu mihringte hi an Chhandamtua Isua Krista an pawm a nih chuan chhandam an ni ang tih hi a ni.

Pathian fanu emaw, fapa emaw i lo nih tâk avâng khân engtiangin nge i nun a lo danglam?

NILAINI

October 16

Thupui lo lang nawn fo—ringtring lo

Johana 3:16–21, Johana 9:35–41 leh Johana 12:36–46 chhiar la. Hêng thute hian thuhmahruaia kan lo hmuh tawh rintrin loh thu kha engtin nge an rawn sawi ve leh?

Chanchin Tha Johana zia kah hian mihringte hi pawlthlâwm hnih: Isua ringa Messia a ni tih pawmtute-ah leh Isua rinna tûr hun tha nei reng si, ring duh ta lote-ah kan inthen deuh phawk mai niin a lang a.

Isua zirtirte leh, mi dang, entir nân, Nikodema (zâwimuanga Isua lo ring chho ve ta) te, tuichhunchhuah bula Isua rawn hmutu hmeichhia te kha a hmasa zâwkah hian an awm a. A hnuhnûng zâwkah hian Pharisaite leh lehkha ziaktute, chhangpêr panga leh sangha pahnih lek hmanga a hrâi puar mi 5,000 zette leh a zirtirte zînga mi ngei Juda te kha an awm ve thung.

Mak angreng deuh chu, Chanchin Tha Johana ziaka *rinna* (Grik tawngin, *pistis*) tih thumal (noun form) a lang miah lo tlat hi a ni a. Chutih lâin, *ring* (Grik tawngin, *pisteuo*) tih thumal (verb form) erawh hmun 98 zetah lang thungin, Thuthlung Thar pum puiah phei chuan vawi 241 lâi hman a ni. He thumal, *ring* tih hi hi Chanchin Tha Johana ziaka thupui pawimawh tak a ni nghe nghe a. *Rinna* tih âia *ring* tih zâwk a hmang hian Kristian lo nih awmzia min hrilh a tum pawh a ni maithei. Isua ringtu ni tih awmzia chu thil eng emaw ti tihna a ni a, Kristian kan ni tih hi kan thurin hrang hrangte-ah chauh hian ni loin, kan nun dânah pawh kan ti lang tûr a ni. Kan hriat angin, a rin hrim hrim thu-ah chuan ramhuaite pawhin an ring ve tho si a (*Jakoba 2:19*).

Hêng pâwl pahnihte inan lohna lian tak chu Isua an ngaih dânah a ni. Ringtute emaw, amah lo ring tate emaw hi chu ama lamah an inhawng êm êm a, ama'n a lo zilh emaw, a lo hauh emaw pawhin an kalsan duh chuang rêng rêng lo. Ani chu anmahni chhuntu Êng a ni a. Rinnain, amah chu an rin avângin Pathian fate an lo ni ta a ni.

A leh lamah, ring lote erawh hi chu Isua hnial emaw, dodâl emaw tûrin an lo kal deuh ber hlawm thung a. An awm dân hi êng âia thim ngaina zâwktute awm dân chiah chiah a ni. A thu zirtirte chu zawm harsa tak ni-ah an ngâi a, an pi leh pute atanga an lo tih thin tawh sakhaw

dân hrang hrangte bawhchhetu leh an beisei ang thilte rawn ti miah si lo niin an hmu baw. Isua êng chu anmahni teh a, an thiam lohna lâite a rawn hriattir phalsak loin, amah Isua zâwk chu thiam lohah an ruat hlauh a. He rilru hi sakhaw hotu, thlarau lama mite kâihruaitu a nih ang ngeia Isua pawm hmasa ber ber tûr ni zâwkte khân zu pu mauh mai thîna maw le!

Eng kawngahte nge Isua i ring tih chu—Messia a ni tih pawm satliah mai ni loin—i nun chhuahpui thin? Messia a ni tih pawm tih leh Messia a ni tih rinna nun chhuahpui tih hi eng nge ni a danglamna awm? (*Mat. 7:21–23 chhiar ang che.*)

NINGANI

October 17

Thupui lo lang nawn fo—châwimâwina

Johana 17:1–5 chhiar la. Isuan, “Ka Pa, a hun a thleng ta; i Fapa châwimâwi rawh, Fapain a châwimâwi theih nân che” tih a sawi hian eng nge ni a sawi awmzia ni le?

Nimin zirlâi khân Chanchin Tha Johana ziaka a lei lam chanchin, mihring a nihna lam min thlirpuiin, Isua kha tu nge a nih a, eng nge ni a tih chungchânga mite an inhnial thin dân min hrilh a nih kha. Vawiin zirlâi hi chuan Johana lehkhaw kan hmuh tho, Isua Pathianna, vân lam mi a nihna lam min luh chilhpui ve thung dân a ni.

Johana lehkhaw thuhmahruai hi vân lam chanchin nêna bultan a ni a. Isua chu Pathian Fapa, lei leh vante Siamtu nia sawi niin, a hma zawnga la awm ngâi lo, a hnua lo awm ta zawng zawngte hi Isua avâng chauha lo awm vek an ni a ti. “Thil zawng zawng hi ama siam vek niin, ama

tel lo chuan thil siam zinga pakhat mah hi siam a ni lo” (*Joh. 1:3, NKJV*). Nimahsela, mihringa a lo channa kha a ropuizia a sawi chhonzawm nghâl a (*Joh. 1:14*). Tawngkam pahnih, *ropuina* (Grik tawngin, *doxsa*; a awmzia chu, êna, mâwina, hmingthanna, châwimâwina tihna a ni) tih leh *châwimâwi* (Grik tawngin, *doxsazo*; a awmzia chu, fak, zahna lantîr, sawimâwi, châwimâwi tihna a ni) tih te hmangin, chu chuan mihringte hnên atanga châwimâwina dawng tih leh Pathian hnên atanga châwimâwina dawng tih te a kâwk thei ve ve.

Chanchin Tha Johana ziakah hian Isua châwimâwia a awm thu hi a hun tawn tûr a lo thlen tâk thu sawina nên a inzawm tlat a; a awmzia chu, a thih hun tûr a lo thleng ta tihna niin (*Joh. 2:4, Joh. 7:30, Joh. 8:20, Joh. 12:23–27, Joh. 13:1, Joh. 16:32, Joh. 17:1 te hi chhiar ang che*), krawsa a thihna chu châwimâwia a awm hun tûr a ni ang.

He thu hi a awmzia hriat thiam a harsa angreng khawp mai. A chhan pawh krawsa khenbeh nih chu hmânlai Romho khawvêlah khân mi sual tih hlum dân hrang hrang zinga zahthlâk ber leh thangtlâwmthlâk ber a nih vâng a ni a. He thil âwihawm loh khawpa mak, krawsa Pathian khenbeh a nihna hian mihringte chanchin leh Pathian chanchin inzawm thûkzia a târ lang Chiang hle.

Mihring a nih angin Isua kha lungngâi takin, mite hmuhsit rawn thil sual titu ni angin a thi a, a thih hma deuh pawhin, “Ka Pa, ka Pa, engah nge mi kalsan a?” tiin a tap hial a nih kha. Mihring a nihna anga a thil tawrh, kraws hlim thim lam chanchin hi Matthaia lehkhabu-ah leh Marka lehkhabu-ah te kan hmu (*Mat. 27:46, Marka 15:34*). Chutih lâiin, kraws hian pang leh lam, ropuina lam pawh a nei ve tho baw a, chumi chanchin chu Luka leh Johana te hian min hrilh ve thung (*Luka 23:32–47, Joh. 19:25–30*). Kraws chu chhandamna leh khawngaihna lo thlenna hmun a ni a, a Pa hnêna Pathian Fapa a inpêkna hmun pawh a ni baw.

A makin hriat thiam pawh a har hle a. Pathian ropuina ber chu zahthlâk theihtâwpa siam a nihna—khawvêl sualte a phurhnaah khân puan chhuahin a awm tlat mai a nih chu!

Sual lak atanga min chhandam nân amah Pathian ngei chu krawsah a rawn thih a ngâi a ni a. Hei hian sual sualzia engtin nge min hriattîr le?

ZIRTAWPNI

October 18

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 11–20, “Kan Hnêna Awm Pathian” tih chhiar ni se.

“Lalpa Isua Krista, Pathian Fapa chu chatuan ata lo awm tawh, mi nung hrang, Pa nêna pumkhat ni si a ni. Ani chuan vân ropuina a rawn kalsan a. Vân sipai rualte hotu ber niin, vântirhkoh rualte châwimâwina dawngtu a ni baw. Chu chu ama chanpual ve rêng a ni a, tu emaw ta a chhuksak emaw, a rûksak emaw a ni lo [Thuf. 8:22–27 quoted].

Krista chu leilung pian hma atang rêngin Pa nên pumkhat an lo ni tawh tih thu-ah hian êng leh châwimâwina a awm a. Hei hi hmun thim chhun êngtu êng, Pathian ropuina leh châwimâwina ang neihtirtu a ni. He thutak, a rilzia hriat thiam phâk rual loh khawp ni baw hian thutak ril dang, mihring finna nêna hrilh fiah theih hauh loh tûrte chu a hrilh fiah a. Chutih rual chuan, mihringte hmuh ngam loh leh hriat thiam phâk loh êngin a tuam baw si a ni.”—Ellen G. White Comments, *The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 5, p. 1126.

“Isua khân, ‘Kei lei ata khâikâna ka awm chuan, mi zawng zawng ka hnênah ka hîp ang’ a lo ti a. Johana 12:32. Krista chu mi sual hnênah khawvêl sualnate avânga thi Chhandamtu a ni tih hriattîr tûr a ni. Tin, Kalvari khawsa

khâikân Pathian Fapa kha kan han thlîr a, tlanna thurûk ril tak chu kan lo hriat thiam chhoh tan tâk bâkah, Pathian thatna chuan kan sualte sim tûrin min lo hruai ta thîn bawk. Krista khân mi sualte tâna thiin a hlutzia hriat thiam zawh sên rual loh khawp hmangaihna chu a lo lantîr tawh a; tichuan, he hmangaihna hi mi sualin a han hmu a, a thinlung sak tak chu tihnêmsak a ni a, a rilru a khawih a, a sualte avângin a lo inçhîr ta êm êm mai thîn a ni. . . . Miin thil dik leh tha tih duhna tak tak rilru an neih a, insiam that an han tum hian Krista thiltihtheihna chuan anmahni a hîp thîn a. Anmahni'n an hriat loh huhâng chuan an rilru-ah hna thawkin, an chhia leh tha hriatna a tih chaksak a, an pawn lam nun dân chenin a lo danglam ta thîn bawk. Tin, Kristan a thihna kraws lam thlîr tûra a hrilh a, an sualten a chhun thlêr a taksa en tûra a han hîp chiah chuan Pathian thupêk bawhchhetu an ni tih an lo inhre chhuak ta thîn a ni.”—Ellen G. White, *Krista Panna Kâilâwn*, p. 19.

Sawi ho tûrte:

1. Jonanan Isua chanchin a sawi hian enga ti nge Siamtu a nihna nêh bul a tan kher le? Chu chuan kan thurin zawng zawngah thil siam thu-in pawimawhna a neih vek dân engtin nge min hrilh? Chuti a nih chuan, enga ti nge Pathian Lehkha Thu-a kan hmuh ang hian khawvêl leh a chhûnga thil awmte siam a nih dân dik tak hi kan hriat thiam kan pawm a pawimawh êm êm bawk?

2. Sunday zirlâi tâwpa zawhna kha ngun tak han ngaihtuah nawn leh la. Krawsah khân chatuana Pathian ni loin, thil siam ni ve tho lo thi ni zâwk ta se, eng thil nge thleng ang? Isua hi chatuan Pathian ni loin, mihring ve mai lo ni ta se, eng thil nge kan chên ang?

Zirlâi 4

October 19–25

Krista Chu Messia A Ni Tih Sawitute

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 1:19–23; Isa. 40:1–5; Joh. 1:29–37; Rom 5:6; Joh. 1:35–39; Joh. 1:43–51; Joh. 3:1–21.*

Chângvawn: “**Tin, Isuan a chhâng a, a hnênah, ‘Tih tak meuhin, tih tak meuhin ka hrilh a che, mi tu pawh a pianthar loh chuan Pathian ram a hmu thei lo ang’ a ti a**” (*Johana 3:3*).

Isua khân ama nihna hrang hrang a sawite hi—“Tih tak meuhin, tih tak meuhin ka hrilh a che u, tu pawh a ring apiang chuan chatuana nunna an nei tawh a ni” (*Joh. 6:47*) tih thu a sawi pawh hi telin—a dik ngei a ni tih ti Chiangtu atân Pathian Lehkha Thu (Bible, Thuthlung Hlui) a hmang zêl thîn a.

Nimahsela, hei lo pawh hi a la awm. Tui uain-ah a chantîr a, chhângpêr panga leh sangha pahnih lek hmangin mipui sângnga zet a hrâi puar a, upa fapa dam lo a ti dam a, Bethesda dîl kama mu reng thîn zeng pakhat a ti dam a, pian tirh ata mittel a ti dam a; tin, Lazara thi tawh chu a kâitho leh bawk. Johana hian Isua nihna dik tak ti lang tûrin thil thleng hrang hrang leh mi hrang hrang—Juda, Jentail, mi hausa, mi rethei, mipa, hmeichhia, rorêltu, mi pângngâi, lehkha thiam leh lehkha thiam lêm lo te pawh a hmang vek a.

Tin, Pa Pathian leh Pathian Lehkha Thu ten Isua hi Pathian a ni tih an lo puan dân pawh a ziak tel bawk.

Tûn kâr zirlâi hi Baptistu Johanan Isua nihna dik tak a puan thu-in bul kan tan dâwn a. Ani chauh ni loin, mi

dang: Andria leh Simon Petera te, Philipa leh Nathaniela te leh, rin loh deuha a thu hretu rawn ni ve ta, Pharisai pakhat, Nikodema ten Isua nihna an puan chhuah dân pawh kan en tel bawh ang. Hêngte bâkah hian Isua nihna sawi Chiang êm êmtu dang pakhat a la awm a, chu chu hi Chanchin Tha bu ziaktu (Johana 1:35, 40-a kan hmuh, Andria nêna lo awm dñn zirtir dang pakhat) Johana hi a ni.

SUNDAY

October 20

Baptistu Johanan Isua nihna a puang

Chawlhkâr hmasa zirlâia kan lo hmuh tawh ang khân Chanchin Tha Johana zia hi Isua Krista, Thu chu lei leh vânte siam a nih hmaa lo awm tawh a nih thuin a intan a. Mahse, a thuhmahruaiah vêk hian Baptistu Johana kha Isua thu hretu, Pathian Berâmno a ni tih thu sawitu niin min hrilh tho bawh. Isua hun lâia Juda thenkhat khân messia pahnih an beisei a, pakhat chu puithiam hna rawn thawktu tûr niin, pakhat dang chu rorêltu ni tûr a ni ve thung. Johana hian Baptistu Johana kha chuan a enga mah mah hi niin a inngâi lo a, Messia dik tak thu hretu, a kawng lo buatsaihsaktu mai zâwk a nih thu Chiang takin a sawi.

Johana 1:19-23 chhiar la. Baptistu Johana hian engtin nge a rawngbâwlna leh a thawh tûra Pathianin a tuk hna chu a sawi fiah?

Sakhaw hotute khân Johana hnênah hian tu nge a nih tih zâwt tûrin puthiamte leh Levia chi-a mite an tîr a. Hetih lâi vêl hian Judai ramah Messia lo lan beiseina a lian bawh a, Baptistu Johana tân pawh an thil beiseite nêna an inkungkaih dân sawi chian thuai a tûl hle. Amah hi chu

Êng ni loin, Êng chu tu nge ni tih puang tûr leh Messia lo kalna tûr atâna kawng lo buatsaih tûra Pathianin a tîrh a ni zâwk a (*Joh. 1:6-8*). Chuvâng a nia, a thiam ang tâwka fiah leh tlangin, “Krista chu ka ni lo ve” tia a chhân tâk rêng ni (*Joh. 1:20*).

Tin, Johana hian tuiin mi a baptis thîn a, Krista erawh chuan Thlarau Thianghlimin a baptis ang (*Joh. 1:26, 33*). Johana hi chu Isua pheikhawk hrui phelh tlâk pawh a ni lo (*Joh. 1:27*). Krista hian Johana kha a lehkhah a, a chhan pawh Johana hmaa awm sa reng a nih vâng a ni (*Joh. 1:30*). Isua hi Pathian Fapa a ni a, chutih lâiin Johana erawh hi chu Isua chanchin sawitu, Pathian Fapa a ni tih puangtu mai a ni ve thung (*Joh. 1:34*).

Isaia 40:1-5 leh Joh. 1:23 chhiar la. Hêng chângte hi engtiangin nge Johanan a hman?

Hmânlâi chuan Bible ram vêla an veivahna kawngte khu a khuar nasain, lung hriam tak tak pawh tam a tam hle bawh a. Chuvângin, lalin chu kawng chu a zawh dâwn chuan, insawh nasa vak loa an tawlâilîr an khalh theih nân kawng chhuat rem lo lâite lo lâi rual a, lung hriam leh thil dangte lo la sawn tûrin an chhiahhlawhte an kal hmasaktîr thîn a ni an ti. Chutiang deuh chuan, hrilhlâwnain a lo sawi ang ngeiin, Johana pawh hi Isua tâna mite thilung buatsaih tûrin a lo kal hmasa phawt a ni.

Keini Seventh-day Adventist-te hian engtiang kawngin nge Baptistu Johana rawngbâwlna ang kha kan thawh ve ang? A rawngbâwlna leh keini rawngbâwlna hian eng nge inanna a neih?

THAWHTANNI

October 21

Pathian Berâmno

Hmân-lâi Hebrai mite khân Rom sawrkâr lak atanga anmahni chhanchhuaktu tûr Messia lo lan hun chu an lo nghâkhlel hle a. Chanchin Tha Johana ziakin a tum ber chu Messia hnathawh tûr nia an ngaih hi thlâksak a, Isuaah hian Lal lo kal tûr chungchânga hrilh-lâwk-nate chu a lo thleng famkim ta a ni tih hriattîr a ni. Messia chu leia rorêltu tûr a ni lo a. Ama chungchânga Thuthlung Hlui thutiam, khawvêl tâna amah a inhlân tûr thu leh, Pathian leh a mite inkâra inlaichinna tih thar leh a nih tûr thu te chu hlen tûrin a lo kal a ni.

Johana 1:29–37 chhiar la. Baptistu Johanan Isua chungchânga thu puan a neih chu eng nge ni? Isua sawina atâna tehkhin thu a hman chu eng nge ni a, Isua hi tu nge a nih tih leh eng ti tûrin nge a lo kal tih hriat thiam hi nge a pawimawh êm êm?

Baptistu Johanan Pathian Berâmno nia Isua a sawi hian Chanchin Tha Johana ziakin a tum ber chu a rawn thlâwp tha hle a, chu chu Messia hnathawh tûr leh a nihna dik tak mite hriattîr a ni. Isua hi hâl ral thilhlanten an entîr lo thlen famkim tâkna a ni dâwn a, chu thutiam, Tlantu lo lan tûr thu sawina chu a wawi khat nân Genesis 3:15-ah kan hmu.

“Isuan baptisma a chan lâi, Johanan Pathian Berâmno a nih thu a han puan tâkah chiah khân miten Messia hna thawh tûr hriat thiamna an lo nei ta a. Hetih lâi taka Johana rilrua lo lang chu, zâwlnei Isaia thu, ‘Ani chu talh tûrin berâmno anga hruai a ni’ tih kha a ni. Isa. 53:7.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 137.

H-4

Marka 10:45, Rom 5:6 leh 1 Petera 2:24 chhiar la. Hêng chângte hian engtin nge “Pathian Berâmno” a nihna anga Isua hnathawh chu hre thiam tûrin min tanpui le?

Baptistu Johana hian Isua rawngbâwl-na chungchângah hriat belh tûr tam tak chu la nei tho mah se, Isua chu Pathian a lo tiam Messia, zâwlneiten an lo hrilh lâwk lo thlen famkim tâkna a ni tih erawh a hre chiang hle thung.

Isua nihna pakhat, “Pathian Berâmno” tih awmzia hi ngun takin han ngaihtuah teh. I rilru-ah eng engte nge lo lang a, chûngte leh Thuthlung Hlui hun lâia an tih thin hâl ral thilhlân inthâwina inzawm dân chuan engtin nge kan chhandamna man tamzia hi a hriatthiamtîr che?

THAWHLEHNI

October 22

Baptistu Johana zirtîr pahnihte

Baptistu Johana zirtîr pahnihte hi Johana bul hnâia Isua a lo kal lâi hian an zirtirtupa bulah an lo ding ve niin a lang. Chutichuan, Johana hian Isua veivâk lâi chu thlîr pahin, ‘En teh u saw, Pathian Berâmno a nih saw’ (*Joh. 1:36, NKJV*) tiin a zirtîrte chu a hrilh ta a. A zirtîrte hian a hma pawhin Thuthlung Hlui zâwlneiten Messia chungchâng an lo sawi lâwkte rawn tifamkimtu tûr Krista chanchin Johanan a sawi chu an lo hre tawh a. Chuvâng chuan, Isua a rawn lân chiah hian, ihe loin Johana chu an kalsan a, Isua an zui ta nghâl a. Isua chu Baptistu Johana âia ropui zâwk a ni tih leh, an zirtirtu Johanan an lo puan thin ngei kha a ni tih an lo hre mai a ni ang.

Johana 1:35–39 chhiar la. Hêng zirtîr pahnihte hian Baptistu Johanan Isua chanchin a sawi an hriat hnu khân eng nge ni an tih?

Isua bula awm an thlâkthlelh êm avângin hemi ni hi chuan an zui nilêng ta thak a. A hnên atanga thil an hriat thar leh tawn thar ropui tak takte chu eng tak ni ang maw?

An thil hriat tharte leh tawn tharte hi a ropui nangiång a ni ang, mi dangte hnêna hrih chhâwn ve thuai thuai an châk tlat. Zirtîr pakhat zâwk, Andria chuan a unaupa Simona a va hmu nghâl vat a, a hnênah “Messia (chu chu Krista tihna a ni) chu kan hmu ta asin” tiin a hrih a (*Joh. 1:41, NKJV*). Tichuan, Simona chu Isua hnênah a va hruai ve a, Isua bul an va thlen hian Isua chuan tu nge a nih a lo hre sa vek a ni tih ti langin, “Johana fapa Simona i ni ti raw kha? Tùn atanga chuan Kipha tiin an ko tawh ang che” (*Joh. 1:42, NKJV*) tiin a lo hrih a. Isua hian Petera hi tu nge a nih a hria ni mai loin, a mizia pawh a hre chiång hle bawh. Isuan mite rilru a hre thei tih hi Chanchin Tha Johana zia k thupui pakhat a ni tih zirlâi hmasa lamah pawh kan lo sawi tawh kha (*entîr nân, Joh. 2:24, 25 chhiar rawh*).

“Johana leh Andria te hian puithiamte leh rorêltute ang khân rin duh tlat lohna rilru pu ni ve sela chuan Isua ke bula zirtute an ni bik hauh lo ang a. Amah sawisêl tûr leh a thu sawite hnial tûr ringawtin an lo kal ve ang. . . . Hêng zirtîr hmasa berte hi chu puithiamte leh rorêltute ang kha an ni ve lo. Johana thu hrih kal tlanga Thlarau Thianghlimin a kohna chu an chhâng a. Tûnah phei chuan vân atanga lo chhuk Zirtirtu âw ngei chu an hre ta. . . . Thuthlung Hlui lehkhabutun an lo sawite chu Pathian tih êna azârah fiah takin an lo hre thiam ta a. Thutak awmze hrang hrangte pawh chu an tân êng thar diai a lo ni ta a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 140.

Chanchin Tha Johana zia kin a tum ber chu Isua hi tu nge a ni tih min hriattîr a ni a, chu chu kan hria a nih chuan mi dangte pawh kan hrih chhâwn ve thei dâwn a ni.

Engtiång kawngtein nge Krista leh Krista i rinna khân i nun a lo thlâk danglamsak ve tawh che? Eng thil inthlâk thleng dangte nge hmuh i la duh bawh?

NILAINI

October 23

Philipa leh Nathaniela

Johana 1:43–46 chhiar la. Philipa thil sawi hian engtiångin nge Isua chu a hmuh hma pawhin a lo ring sa reng tawh a ni tih a lantîr?

Philipa hi Andria leh Petera te ang bawkin Bethsaida khua mi a ni. A thianpa Nathaniela hnênah hian Isua chanchin a hrih a. Baptistu Johana khân Isua hi “Pathian Berâmno” tiin a lo sawi a nih kha. Andria pawhin Petera hnênah hian “Messia” chu a hmuh tâk thu a lo hrih tawh bawh a. Philipa erawh chuan Isua hi Mosia leh zâwlneiten a chanchin an lo ziah kha nia sawiin, a hming pawh “Nazareth Isua” a ni a ti. Nazareth tih tawngkam a han sawi tel kher hian Nathaniela beng a ti thlep deuh niin a lang a, “Nazareth khua atang te chuan thil tha a chhuak ngai em ni rêng rêng?” a lo ti nghe nghe a nih kha.

Nathaniela hian he khaw lian lêm lo tak, Nazareth hi a ngâisâng vak lo ve sa hrim hrim niin a lang a. He khua atang kher hi chuan tu lal mah an rawn chawr chhuah theih a ring lo a ni. Thil eng emaw leh tu emaw laka ngaih dân nghet tlut mai kan lo neih sa tlatna hian chu thil emaw, mi emaw chu anmahni nihna dik tak anga kan hmuh

theihna tûr a lo dâl ta thîn a. Philipa hian chutiang ngaih dân chu Nathaniela pawhin a nei tih a hmaa an lo sawi dun tawhna atangin a hria a ni maithei. Chuvâng chuan, hnial khân tha leh tanfung eng eng emaw hmanga hneh tum loin, amah Nathaniela ngei chu Isua hnêna hruai ve a, thutak chu ama mit ngeia hmuhna hun siamsak a tum ta zâwk a. “Lo kal la, en rawh” tih thu chauh a hrilh. Chutiang tak chuan Nathaniela hian a ti ta a. Isua hnênah a va kal a, a va hmu ve ta a ni.

Johana 1:47–51 chhiar la. Nathaniela hnênah hian Isuan eng thu nge a sawi a, chu a thu sawi Nathanielan a lo chhân lêt dân chu eng nge ni?

Châng 46 leh châng 47 inkârah hian Nathanielan Philipa sâwmna a lo chhân dân chipchiar deuh tak chu awm tûr a ni a; mahse, Johana hian a lo ziak tel lo hlauh si. Eng pawh ni sela, Nathaniela chu a thuthmun ata a tho a, Isua hmu tûr chuan a va kal ta a. Philipa hi a thian tha ber a nih vâng te pawh a ni ang e, Nazareth khaw chungchânga ngaih dân tha lêm lo tak a neih chu a dah tha a, Isua nêna an han inhmuh tâk hnu chuan a nun a lo danglam ta vek rêng a ni.

Isuan Nathaniela chungchâng thu a sawi dân hi a duhawm hle mai. Israel mi [dik] tak, ngamthlêmna rêng nei lo a ti (*Joh. 1:47*). Amah Nathanielan Isua chungchâng thu a lo sawi ve ngawt dân nêh kha chuan a inang lo hle mai (*Joh. 1:46*). Chutiang thu Isuan a lo sawi chu mak pawh a ti hle nghe nghe a, a chhan pawh Isua nêh hian an la inhmuh ngâi miah bawkw si lo atin ni.

Mahse, Isua hian theipui bula a awm lâi kha a lo hmuh thu a hrilh a, chu tawngkam tâwi tê chuan Nathaniela hi

a hmin ta mai a nih hmêl. Isua hian, Thlarau Thianghlim awmpuina a chan azâra Nathaniela tawngtâi lâi, theipui kûng hnuaiia tih tak zeta thutak a zawng lâi kha a lo thlir reng a (Ellen G. White-i lehkhabu ziah, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 141, 142 chhiar la). Chutichuan, Isua hi Rabbi, Pathian Fapa, leh Israel-te Lalber a ni tih a puang ta a. Pathianrawn inpuanna beitham takin rinna puan chhuahna ropui ber mai a thlentir hi a chhinchhiah tlâk hle a ni.

NINGANI

October 24

Nikodeman Isua nihna a sawi

Johana 3:1–21 chhiar la. Engtiangin nge Nikodema chanchin hian Isua chu tu nge a nih tih hre tûrin min tanpui le?

Nikodema hi Israelte zirtirtu zah kâi tak ni phâk a ni a, Sanhedrin member niin, a awm thei viau bawkw a ni âwm e. A chanchin hian chhan hrang hrang avângin Chanchin Tha Johana ziakah pawh dinhmun pawimawh tak a luah nghe nghe. Isua hi “Rabbi” tia sawiin, Isuan chhinchhiahna hrang hrang a tihte kha zirtirtu (rabbi) a nihzia ti Chiangtu-ah a ngâi a. Chutiang chuan, amahin a hriat hma hauh pawhin Isua hi Messia a ni ngei tih ti langtu finfiahna a lo sawi daih tawh tihna a nih chu.

Nikodema hian Isuan chhinchhiahna a tihte hi Pathian tih a nihzia ti Chiangtu-ah a ngâi a; amaherawhchu, Messia chungchânga Thuthlung Hlui hrilhhlâwkaten an lo sawi kha Isua hi a ni tih puangtu angah chuan a ngâi lo thung. Chuvâng chuan, Isua hnênah hian rinhlelh deuhna rilru pu chungin a lo kal a; hetih lâi tak hi chuan Isua hi Krista a ni tih a la pawm rih lo a ni.

Johana 3:3–21 chhiar la. Isuan Nikodema hnêna a thinlunga a ngaihtuah zawng zawng a hmuhsak vek thu hriattîr nâna thil a sawi chu eng nge ni?

Isua hian mi tin thinlunga awmte a hre vek a. Nikodema a chhâna pawh hi a dêngkhâwng angreng viauin a lang naa, a sawi tum takah a lût nghâl mai a ni tih a hriat thung. Juda-te hian Jentail-te chu an pianthar a ngâi niin an hria a; mahse, anmahni Pathian hnam thlante ngei pawhin piantharna an chan a tûl ve tho a ni tih erawh hre lo tam tak an awm. Tu mah hi chhandamna chang saa lo piang kan awm lo a. Kan lo chawr chhuahna hnam emaw, kohhran emaw hian min chhandam dâwn rêng rêng lo bawk.

Juda-te hian Abrahamata atang tawh khân chanchin ropui tak an nei a, chu chuan hnam dangten an chan ve loh hamthatna eng eng emaw pawh a pe rêng bawk (*Rom 3:1, 2 chhiar la*)—phat thu a chêng lo. Nimahsela, chumi ngau ngau ringawt chu a tâwk zo si lo thung a. Chutiang chu a nih avângin, Nikodema hnênah pawh hian Isuan thu dêngkhâwng angreng tak, Israel-te zirtirtu leh rorêltu ni eng ang mah se, chung lam hrin a nih leh hnuhnawh (a pianthar) ngei ngei a ngaih thu a hrilh ta a ni.

Isua hian Nikodema chu thlarau lam thila a lo la ngawngzia a hriattîr zui nghâl bawk a: “Israel-te zirtirtu i ni si a, chûng chu i hre lo maw?” (*Joh. 3:10*). Engtin nge nang, zirtirtute zîngah pawh zah kâi ber pâwl ni phâkin chu chu i lo hriat loh theih a? Nikodema tân hian a va han zahthlâk dâwn tak êm!

Nikodema hian Isua chungchângah hriat belh duh eng eng emaw chu la nei ngei ang tih rin theih a. Mahse, a

hnu-ah chuan Isua zuitute zîngah a lo tel ve ta nge nge a nih hmêl (*Joh. 19:39 chhiar la*).

“Piangthar” tih hi eng nge ni a awmzia ni a, enga ti nge Isua khân a ngaih pawimawh êm êm mai le?

ZIRTAWPNI

October 25

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 172–182, “Nikodema” tih kha chhiar ni se.

Nikodema hian “Pathian Lehkha Thu chu tûn hmaa a lo tih thîn dân ang, mite hnial thlâkna tûr atâna tanfung tûr dap zâwng ni loin, thlarau lama nunna a lo chan theih nân a zir ta thung a. Thlarau Thianghlim hruai ang zêla awm tûra a inpêk tâkah chuan vâw ram pawh a lo hmu thiam ve tan ta a ni . . .

“Rinna kal tlangin Pathian khawngaihna chu kan lo chang a; mahse, rinna chu kan Chhandamtu a ni si lo. Rinna hrim hrim hi chuan eng mah hlawh chhuah a nei hran lo bawk. Rinna chu Krista kan vawna kut a ni a, sual man tlâk nâna a thil tihte min hman tangkâitirtu a ni. . . . Simna chu ngaihdamna ang bawkin Krista hnên atanga kan dawn a ni a.

“Chuti a nih chuan engtin nge chhandamin kan lo awm tâk ang? ‘Mosian thlalêra dâr rûl a khâikâng ang khân’ Mihring Fapa pawh hi rûlin a bum leh a chuk tawh zawh zawngten an thlîra an lo dam theih nân khâikânin a lo awm tawh a. ‘En teh u, Pathian Berâmno, khawvêl sual kalpuitu tûr saw’ Johana 1:29. Krawsa atanga êng zung lo chhuak chuan Pathian hmangaihna a lantîr a. A hmangaihna chuan a lamah min hîp ta a ni. He a mi hîpna hi kan lo dodâl tlat te a nih ngawt loh chuan Chhandamtu khêngbettu kan sualte chu simin kraws bulah hruaiin kan

awm ang a. Tichuan, rinna avângin Pathian Thlarau chuan nunna thar mi pe dawn a ni. Kan ngaihtuahnate leh kan thil chäk zâwngte chu Krista duhzâwngin a thununna hnuaiah an intulût ta vek a. Rilru leh thilnung chu ama hnêna thil eng kim tukzal tûra keimahnia hna thawktu Pathian anpui ni tûrin siam thar a lo ni ta bawk. Tichuan, Pathian Dân chu kan rilru leh thilnungah ziah kâi a lo ni ta a, Krista angin, ‘Aw ka Pathian, i duhzâwng tih hi ka lâwm zâwng tak a ni’ (Sam 40:8) kan lo ti thei ta a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfäk*, pp. 180, 176.

Sawi ho tûrte:

1. Baptistu Johana kha Isua tâna kawng buatsaih tûrin a lo kal hmasa a. A rawngbâwlnaah khân mihringte thlirna atangin a hlawhtling tâwk em? I chhanna tûr i ngaihtuah pah khân zawhna pawimawh ber mai: thlarau lama “hlawhtlinna” tih hi engtin nge i hrilh fiah ang? tih hi inzâwt nghâl bawk ang che.

2. Johana khân Isua chu Pathian Berâmno a nih thu a sawi hnu-ah rinhleleh leh deuh si châng a nei thîn tho a (Mat. 11:2, 3; Luka 7:19). Eng vânga hetiang zawhna hi zâwt nge ni a, a zawhna zawhte atang hian engtin nge kan rinnaa din ngheh tlat dân kan lo zir chhuah theih ang?

3. In class-ah Nikodema ang deuh hian, kohhran dika hruaitu ni si, Pathian thu hriatna thûk leh zau tak pawh nei ni siin, thlarau lamah erawh thil pawimawh hriat tûr ngei ngeite hre si loa awm a theih dân sawi ho rawh u. Nikodema dinhmun atang hian eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih le?

Zirlâi 5

October 26–November 1

Samari Miten Isua Nihna An Puang

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 4:1–42; Joh. 3:26–30; Jer. 2:13; Zak. 14:8; Ezek. 36:25–27.*

Chângvawn: “**Tin, anni chuan hmeichhe hnênah chuan, ‘Tûnah zet chuan i thu sawi avânga ring kan ni ta lo; keimahni ngeiin a thu kan hria a, he mi hi khawvêl Chhandamtu a ni ngei tih kan hre ta’ an ti a’**” (*Johana 4:42*).

Samari mi a tihte tute nge ni? Israel hmâr lam lalram kha Assuria-hoin B.C. 722 khân hnehin, a ram mipuite salah a hruai thla a. Chûng an mi hruai thlâkte chu lo intêl khâwm a, an laka helna rilru an put theih loh nân an awp ram ni tho hmun hrang hrangah an thawn darh a. Chutiang chiah chuan, an hneh tawh ram dang atanga an sal mante pawh Israel hmâr lam lalramah hian an rawn suan lût ve thung bawk. Chûng mite chu Samari mi an tih tâkte hi niin, anmahni duan chawp thurin hmangin Juda sakhua an kalpui ve ta a ni.

Amaherawhchu, Juda dik takte nên inkâr thu a tha lo thîn khawp mai thung a. Entîr nân, Babulon atanga kîr leh Juda-ten temple sak thatna an thawh lâi te khân, hêng Samari mite hian an lo ti buai ngar ngar thîn a nih kha. Tin, Samari mite hian Gerizim tlângah anmahni pualin temple hran an sa bawk a. Mahse, he temple hi B.C. 128 khân Juda rorêltu, John Hyrcanus-an a ti chhe ta vek a ni.

Isua hun lâi pawh hian chu an inhmêlmâk tawna chu a la lian hle a. Juda-te zâwk pheî hi chuan a theih chin chinah Samari mite hnaih loh hrâm hrâm an tum thîn. Sumdâwnna thilah chuan eng eng emaw tih ho loh theih loh a ni a; mahse, thil dangah chuan eng mah tih ho a thiang lo niin an ngâi. Juda-te hian Samari mite hnên atangin eng thil mah bat emaw, hawh emaw an duh lo a, duhsakna thil dawn takngial pawh an duh lo. Chutiang boruak hnuaiah chuan Johana hian Isua leh Samari hmeichhe pakhat intawn dân te, Isua leh Samari khaw pakhat, Sukar-a chêngte intawn te hi a lo ziak ta a ni.

SUNDAY

October 27

Intawna hmun chu

Johana 4:1–4 chhiar la. Isuan Samari ram a kal tlang chhan hi eng nge ni?

Pharisaite hian Baptistu Johana zirtîrte âiin Isua zirtîrten mi an baptis tam zâwk tih an lo hria a. Chu chuan Johana zuitute leh Isua zuitute inkârah boruak tha lo a siam thei tlat mai. Baptistu Johana zirtîrte hian an zirtîrtu âia tlatlum zâwk leh mite ngaihsân hlawh zâwk an awm tûr chu an ngâingam lo niin a lang a (*Joh. 3:26–30 chhiar rawh*). Mahse, Johana h chuan an zirtîrtute rilru put ang hi a lo pu ve hauh lo. Inphah hniam takin, ani chu mite laka lêng tûr a ni a, Isua erawh tlatlum tûr a nih thung thu a lo hrih daih mai a ni (*Joh. 3:30*). Isua pawh hian a zirtîrte leh Johana zirtîrte chu an inti buai mai ang tih a hlau ni maithei, Galili rama kîr tûrin Judai ram a chhuahsan ta a ni.

Judai ram leh Galili ram inkâr kawng hnâi ber zawh tûr chuan Samari ram pal tlang a ngâi a. Chu lo pawh chu

kawng dang, kawng thui zâwk a awm tho baw. Juda fir deuhthe chuan he kawng thui zâwk, khawchhak lama Peria ram chhun tlang chu an zawh thîn tlângpui a. Mahse, Isua hi chuan Samari ramah tih tûr pawimawh tak a nei tlat mai.

Johana 4:5–9 chhiar la. Engtin nge Isua hian a kawng zawh chu remchângah la-in tuichhunchhuah bula a tawn hmeichhia biakna hun atân a hman tâk?

Jakoba tuichhunchhuah an tih hi Sekem khaw bul maia awm niin, chuta tanga Samari hmeichhe chenna khua Sukar hlat zâwng chu mêl khat (km. 1.5) vêl a ni ang. Isua chu he tuichhunchhuah kiangah hian a zirtîrte ei tûr lam nghah pahin a lo thu hahchâwl a. A chhâwlhâl viau naa, tuichhuahchhuah tui chu thâl tûrin hmanrua eng mah a nei baw si lo. Nakînah chuan hmeichhe pakhat hi tui châwi tûrin a lo kal hlauh mai a, chu nu hnênah chuan tui in tûr a lo dîl ta chawt mai a ni.

Johana 3-ah khân Nikodema, Juda-te rorêltu leh rabbi ni baw chu Isua hnêna kal a duh avângin a inphah hniam a. Miin an hmuh a hlauh avângin zânah a va kal tih kan hmu a nih kha. Johana 4-ah erawh hi chuan he hmeichhia hi chhûn êngah a lo kal ve thung a, zîngkâr emaw, tlâi dâi emaw chuha tui châwi tum ve hmeichhe dangten an rawn hmuh a duh lo pawh a ni maithei. A thu hrimin, enga ti nge tui châwi tûra hei chen chen a lo kal rêng rêng ni ang le, chhûn ni sat vânglâi tak a ni baw si a? A chhan chu eng pawh lo ni se, Isua a hmu hian a nun a thlâk danglamsak ta vek tih erawh a chiang hle.

Hemi hnu hian eng thil nge lo thleng ta? Juda sakhaw zirtîrtu pakhat leh Samari hmeichhe pakhat, sûlhnu pawr

ve angreng tak chu an inbe ta a. A dinhmun hi a va inang lo tehrêng êm! Mahse, chutiangah tak chuan inbiakna chhinchhiah tlāk tak a lo thleng miao si a ni.

In hnam dânah khân mi dangte hnêna thu hretu i nihna tûr kawng dâl thei thil engte nge awm? Chûngte chu engtin nge i en khûm theih ang? I chhâna chu in class-ah i sawi chhuak dâwn nia.

THAWHTANNI

October 28

Tuichhunchhuaha lo kal hmeichhia chu

Johana 4:7–15 chhiar la. Engtin nge Isua hian tûi châwi tûra lo kal hmeichhe nêna an inbiakna chu a hnêna Pathian thu hrihna remchâng atân a hman nghâl?

“Juda-te leh Samari mite hi an inhuat tawn êm avângin he hmeichhia pawh hian Isua chungah lainatna a lantîr tîm hle a. Nimahsela, Chhandamtu hian a thinlung kawngka hawnsak dân tûr zawngin, Pathian hmangaihin a pêk mi cheng deh thiamna a neih chu a hmang a, hmeichhia hnênah hian thilpêk pe loin, ama'n a dîl ta zâwk a ni. He hmeichhe hnênah hian ngilneihna lantîr ta se, ani chuan a lo hnar daih maithei si a; mahse, amah a ring tih a lantîr chuan a rinna a chawk tho lêt ve ta zâwk a ni” —Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 190.

Nikodema nêna an intawn tum ang bawk khân tûnah pawh he hmeichhe thinlunga awm hi eng nge ni tih a hre leh nghâl vek a. He hmeichhia hian, Juda pa-in ani Samari hmeichhia hnêna tui in tûr a dîl chu mak a ti hle mai. Mahse, heti hian Isuan a sawi ta daih a: “Pathian thilpêk leh, in hnêna ‘In tûr mi pe rawh,’ titu hi hria ni la chuan, nangin a hnênah [in tûr tui] i dîl zâwk ang maw le; tichuan, ani'n tui nung chu a pe tûr che a ni a” (*Joh. 4:10, NKJV*).

Hmeichhiain a lo chhân dân hi, a pianthar a tûl thu Isuan a hrih a, “Chûng thil chu engtin nge a awm theih ang?” (*Joh. 3:9*) tia sawitu Nikodema chhâna nêna khân a inang hle. “[Tui] khâi chhuahna tûr eng mah i nei si lo a, tuichhuahchhuah lah hi a thûk bawk si. Khawia mi nge tui nung chu i lâk ang a?” (*Joh. 4:11, NKJV*) tiin a zâwt a. Hêng mite pahnih (pakhat chu Juda-te zirtîrtu challang tak a ni a; pakhat dang chu Samari hmeichhia tâwmkâi vak lo a ni ve thung) hi Isuan an hriat leh man thiam ve ve tûl tak thlarau lam thutakte chu a kawhhmuh ta a ni. An pahnih hian thil thuhmun a hrih a, chu chu piantharna an chan a tûl thu a ni.

Thuthlung Hlui zâwlneite khân Isuan tui nung chungchâng a sawi hi engtin nge a lo sawi hlawm? (*Jer. 2:13, Zak. 14:8*).

Tui hi nunna atâna thil tûl a ni a; tui tel lo chuan mihringte hi kan awm thei lo. Chutiang chu a nih avângin chatuana nunna tehkhin nân pawh a inhmehin a rem êm a ni. Heti hian Isua pawhin a lo sawi a: “Tu pawh an hnêna ka pêk tûr tui in apiang erawh chu kumkhuain a tuihâl lo ang, keiin an hnêna tui ka pêk tûr chu an kawchhûngah tui hna a lo awm ang a, chatuana nun thlengin a chik chho ang” (*Joh. 4:14*) tiin.

Johana 7:37, 38 chhiar la. Hêng chângahthe hian eng thu nge Isuan kan hnênah a lo sawi a, a thutiamte chu engtin nge a takin kan chan theih ang?

THAWHLEHNI

October 29

“Ka pu, chu tui chu mi pe rawh”

“Tin, in chungah tui fim ka theh ang a, in lo thianghlim ang a, in bawlhhlawhna zawng zawng leh in milimte lak

ata ka tlêng fâi ang che u. Thinlung thar ka pe ang che u a, in chhûngah thlarau thar ka dah ang; in tisa ata thinlung, lung anga sak chu ka la bo ang a, thinlung, tisa anga nêem ka pe zâwk ang che u. Tin, in chhûngah ka thlarau ka dah ang a, ka dân siamah ka lêtîr ang che u a, ka thupêkte chu in vawng ang a, in zâwm ang” (Ezek. 36:25–27).

Engtiangin nge Ezekiel 36:25–27 thu hian Isuan Nikodema leh tuichhuahchhuah tui rawn châwi tum hmeichhia pakhat te hnêna thutak hriattîr a tum chu a lo târ lan?

Nikodema hnênah leh Samari hmeichhia hnênah hian thlarau lam thutak hriattîr a tum ve ve a, tehkhinna atâna a hman erawh hi chu khawvêl leilunga awm sa rêng a ni thung.

A tu mah mah hian Isua thil sawi awmzia hi an lo man nghâl mai lo a. Nikodema pheî hi chuan engtin nge mi a pian nawn leh theih ang? a lo ti he haw mai. A awmzia chu, engtin nge a nu chhûlah a luh leh theih ang? a tihna a ni. Thil lang chiang deuh chu, Isua hian thlarau lam thutak kawhhamuh a tum lâiin Nikodema erawh hi chuan mihringte ngaihtuah dân angin a lo ngaihtuah thung si a. Tin, Samari hmeichhia pawh hian Isuan tui a sawi chu thlarau lam tui a ni tih hre loin tui pângngâi, mihringten kan in thin hi emaw a lo ti bawk.

Isuan a hnêna tui nung pêk a tum thu a hrihha hmeichhia a lo chhânna chu, “Ka pu, tui chu mi pe rawh, ka tuihâl loh nân leh hêng thleng thlenga tui châwi tûra ka lo kal thin loh nân” (Joh. 4:15) tih hi a ni. Isuan pêk a tum tui chu a nei a nih chuan tuichhuahchhuah tui châwi

tûra a kal a ngâi tawh lo ang a; tin, a hreh êm êm mi dangte hmêl hmuh fo pawh a pumpelh theih tawh bawk ang. A tîrah khân hmeichhe hnênah hian Isuan tui in tûr a dîl kha a ni a. Tichuan, eng emaw chen an titi dun hnu-ah hmeichhia hian Isua hnênah tui in tûr a dîl lêt ve leh ta zâwk thung a nih chu.

Johana 4:16 chhiar la. Engtin nge Samari hmeichhe thil dîl hi Isuan a lo chhân?

Isua hi thu dangah a pakâi ta daih a, hmeichhe chu a pasal va ko a, a hnêna rawn hruai tûrin a hrih a. Enga ti nge heti hian thu dangah a pakâi daih mai le? Hmeichhe khawsa zia hian, Isuan hriattîr a tum thlarau lam thutak chu pumpelh daih a tum tih a ti lang a. Mahse, Isuan a thinlunga a ngaihtauh chu a lo hre vek tlat mai. Thlarau lam damna a chan hmain a nihna dik tak a puan phawt a tûl a ni. “He hmeichhia hian Isuan pêk a châk êm êm chu a lo dawn theih hmain a sual leh a Chhandamtu a hriat hmasak phawt a tûl tlat.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 193.

NILAINI

October 30

Isuan hmeichhe nihna a puang

Johana 4:16–24 chhiar la. Isuan he hmeichhe hnênah hian a thurûk ril ber ber pawh a hriatsak a tih lantîr nân eng thil nge a tih? Chu chu engtin nge hmeichhia hian a lo chhân lêt?

Thil êng leh lutuk hi mit lâwnga kan en a nih chuan kan mit a del pah thei a. He hmeichhia pawh hian Isua chu zâwlnei a ni tih hre tawh tho mah se, Isuan hrih a

tum chu a hre lo der leh ta tlat mai. Isua hnênah hian Juda-te leh Samari mite inrem lohna chungchâng a zâwt a, chu chu Pathian chibai bûkna hmun dik zâwk thu-ah (Jerusalemah nge Gerizimah zâwk) a ni.

A zawnha hi chhângin, Samari mite chuan tu nge chibai an bûk pawh an hriat loh thu a hrilh ta a. An sakhua biak chu Juda sakhua leh milem biakna chawhpawlh vêl mai mai a ni. Juda-te chuan mihringte hnêna rawn inpuang Pathian chibai an bûk a—chu chu a dik tih Samari mite pawhin an hria.

Mahse, Pathian dik tak chibai bûkna chu khawi hmun emaw nêna inzawm bîk tlat a ni chuang lo thung a. Chuvângin, chibai bûkna tûr hmun dik chungchâng inhnial te hi thil tûl lo tak a ni rêng a ni. Pathian chu thlarau a ni a, amah chibai bûktute chuan thlarau leh tih tak zetin an ti mai thîn tûr a ni. Hmeichhia pawh hian Isuan a hrilh he thutak hriat thiam awlsam tak hi a lo pawm ta a, a dang pawh hriat belh leh zêl a inpeih bawk.

Johana 4:25, 26 chhiar la. Engtin nge Isua hian ama nihna a puan chhuah tâk?

Chanchin Tha bu hrang hrang pali-ahte hian, hei hi Isuan a chungthu ngaihtuah a nih hmaa Messia a ni tih tu emaw hnêna a sawina awm chhun a ni a. A sawina lah chu mipui pungkâwmte hnênah emaw, mi pawimawh tak hnênah emaw ni loin, a hming pawh sawi lan ni lo Samari hmeichhe pakhat, Jakoba tuichhuan chuaha mi tui rawn châwi tum hnênah a ni leh nghâl. Ni e, Isua hian mite kawm serh leh mal riau nia inhriate a ngaihsak thîn rêng a ni.

H-5

He hmeichhia, Juda mi pawh ni ve lo mai ni loin, a nungchang pawh tha tak ni lêm lo leh nghâl hnênah hian Isuan tu nge a nih tih a puang a. Tin, a hnênah hian a thurûk ril ber, miten an hriatpui a duh miah lo pawh chu a lo hriatsak vek a ni tih sawiin, chumi avâng chuan he hmeichhia hian amah rin chhan tûr tha tak a lo neih phah ta nghe nghe a ni.

He thawnthu hian mihringten kan siam chawp indâidanna bang hrang hrang—hmeichhia leh mipa inkâra awm te, chi leh chi inkâra awm te leh a dangte pawh—hi chanchin thain a thiah vek a tûl a ni tih min hrilh em?

NINGANI

October 31

Samari miten Isua nihna an puang

Johana 4:27–29 chhiar la. Samari hmeichhiain thil mak tak, a tiha mâwi pawh ni lo leh nghâl a tih chu eng nge ni?

Isua leh Samari hmeichhia an inbiak mawlh mawlh lâi hian a zirtirte ei tûr lam kha an lo kîr leh ta a. An hotupa'n hmeichhia a lo bia chu mak ti viau mah se, eng mah an sawi lêm lo. An thil lei chu ei tûrin an ngên ta mai zâwk a.

Hetih lâi hian hmeichhia kha chu a tui bêl kalsanin an khaw lamah a lo va kîr leh ta daih a, Isua hnên atanga a thil hriat tâkte kha mi dang hnênah hrilh ve a tum a ni.

Johana 4:30–42 chhiar la. Isua leh Samari hmeichhia an inkawm hnua thil thleng zui ta chu eng nge ni a, chu chuan chanchin tha theh darh dân kawng tha tak eng nge ni min hrilh?

Khua mi tam takin Isua an lo rin ve tâk thu sawi a nih hmaa Isuan buh seng chungchâng a sawi leh rih daih hi a mak angreng viau mai a. Johana hian eng thil nge lo thleng dâwn tih Isuan a hre thiam a ni tih hria se min duh vâng a ni ang. Isua ngaihah chuan he Samari hmeichhe pakhat hnêna chhandamna thu hrilh hi a pum puarna tûr chaw ei âi chuan a pawimawh daih zâwk a. Chhandamna chang tûra mite hruai hi a thiltum lian ber niin, he hun remchâng tha tak pawh hi mi zawng zawng—an anmahni hnampui ni ve lote pawh—hnêna chanchin tha hrilh thuai thuai a tûl tawh thu a zirtîrte hnêna hriattîrna atân a hmang ta nghâl bawk a ni.

Chanchin Tha Johana ziakah hian thil ngaihnaawm tak tak a awm nual a. Chûng zînga pakhat chu Johana 4:39–42 hi a ni. Samari mi tam takte hian hmeichhe pakhat, “Ani chuan ka thil lo tih tawh zawng zawngte min hrilh vek” (*Joh. 4:39, NKJV*) tih thu sawitu hnên atangin Isua an lo ring ve ta a ni.

Samari mite hian Isua chu an hnêna la awm rih tûrin an ngên a. Chutichuan, he khuaah hian ni hnih a châm ta a, a châm chhûnga a thu sawite avâng hian mi dang tam tak pawhin Isua an lo ring ve leh ta bawk. “Tin, anni chuan hmeichhe hnênah hian, ‘Tûnah zet chuan i thu sawi avânga ring kan ni ta lo; keimahni ngeiin a thu kan hria a, he mi hi khawvêl Chhandamtu a ni ngei tih kan hre ta’ an ti a” (*Joh. 4:42*).

He thawnthu hian mi pakhat lekin Isua chanchin a sawi pawh a sâwt thei hle a ni tih min hrilh em? I nuna Isuan thil a lo tih tawhte kha engtiang taka tangkâiin nge a chanchin tha puan darh nân i lo hman ve tawh le?

ZIRTAWPNI

November 1

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 189–204, “Jakoba Tuichhunchhuahah” tih kha chhiar ni se.

“He Samari hmeichhia hian Chhandamtu chu a hmuh ve leh a hnênah mi dangte pawh a rawn hruai nghâl a. Isua zirtîrte âi pawhin chanchin tha hril kawngah a thawh hlâwk zâwk a ni. Zirtîrte kha chuan Samari ram hi chanchin tha hrilna atâna hmun îtawm tak niin an hmu lo hrim hrim a. Nakîna hna ropui an la thawh tûr ringawt chu ngaihtuahin, tûnah hian an kiang vêl maiah buh seng tûr tam tak a awm a ni tih rêng an hre lo. Nimahsela, an hmuhsit êm êm hnama mi hmeichhe pakhat kal tlang hian khuua mi tam takte chu Chhandamtu thu leh hla ngâithla tûra rawn hruai an ni ta a. Thâwk leh khatah a chipuiten êng an lo dawng ve ta a ni.

“He hmeichhia hi Krista kan rinnain hmuh theiha hna a thawh dân ti langtu a ni a. Zirtîr dik tak ni zawng zawngte chu Pathian ramah hian chanchin tha hril hna thawk tûra lo piang vek kan ni. Tui nung lui intu chu nunna tuiah a lo chang thîn a. Dawngtu chu petu a lo ni thîn bawk. Thinlunga Krista khawngaihna awm chu thlalêr ram roa tuikhur ang a ni a, chu tui chuan mite chhâwlhâlna a tirehsak a, boral tawh mai tûrte chu nunna tui in châkna a neihtîr leh thîn bawk.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 205.

Sawi ho tûrte:

1. In class-ah Sunday zirlâia zawhna hnahnung ber in chhânna kha sawi ho leh ula. Zêp tît têt nei loin han sawi tlang râwng mai teh u. In hnam nunphunga in ngaih

dân leh thiàng leh thiàng lo in neih eng engte khân nge mi dangte hnêna Isua chanchin i hrilhna tûr díp dâl thîn?

2. Isuan ama mite zînga lawm a hlawh lêm loh lâia Samari mite zîngah erawh a tlangtla êm êm thung si hi eng nge a chhan ni ang?

3. Kha Samari hmeichhiaah khân han inchan chhin la. Mi pakhat, a la hmuh ngâi miah lo ni leh nghâl chu a hnênah a lo kal a, a thurûk zawng zawng pawh a hriat vek thu a la hrih zui bawk si. Engtin nge chûng zawng zawng chu ani mikhual mai ni si hian a lo hriat vek theih le? Isua thil sawi hian a bârakhaih hle ang tih a chiang a. Hei hian Isua chuan keimahni chanchin pawh hi a hre vek a, miten min hriatpui lo se kan tih kan thurûk ril ber ber, zahpuiawm ber ber nêl lam a hre vek a ni tih min hriattîr em? Chutih rual chuan, a laka Isua awm dân hian kan sualte pawh hre vek tho mah se, zah tak leh hmangaih tak chungin min dawngsawng duh a ni tih min hriattîr tho em? He thawnthu atang hian eng ang thlamuanna nge i lo chhar chhuah theih le?

4. Chanchin Tha Johana ziaka thupui pawimawh tak tak kan zir tâkte zînga engte kha nge tuichhunchhuah tui rawn châwi tum Samari hmeichhia hnêna Isua rawngbâwlinaah hian lo lang ?

Zirlâi 6

November 2–8

Isua Nihna Puangtu Dangte

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 3:25–36, Joh. 1:32–36, Dan. 7:18, Joh. 6:51–71, Joh. 5:36–38, Joh. 7:37–53.*

Chângvawn: **“Tin, lei ata khâikânin ka awm chuan, mi zawng zawng keima hnênah ka hîp ang”** (*Johana 12:32*).

Isua hian ama chanchin—tu nge a nih tih emaw, tu tirh nge a nih tih emaw, khawi atanga lo kal nge a nih tih emaw chungchângah miten an lo la hriat loh thil mak tak tak a sawi thîn a. Chu mai chu ni loin, a thilmak tihte leh chhinchhiahna tihte hmang khân tu nge a nih tih a *ti lang* thîn bawk. Hei vâng hian mi thenkhat pawhin ualau takin, “Krista chu a lo thlen hunah chuan he miin a tih âia tam zâwk hi thilmak a rawn ti ang em ni?” (*Joh. 7:31, NKJV*) an lo ti rêng a nih kha.

A thu sawite chu a dikin a rintlâk a ni tih miten an lo hriat theih nân thil tihin a zuitîr nghâl zêl bawk a.

Mahse, chutia chhinchhiahnate a tiha thu a hrih zêl lâi chuan mite zîngah ngaih dân inang lo a lo awm tan ta. Bethesda dîl kianga mu reng thîn zeng a tih dam kha sakhaw hotu thenkhatin an ngaihawh hle a lo ni a. Mipui 5,000 a hrâi puar hnua Kapernaum khuuaa Juda thenkhatte nêl an inhnial avâng khân mi tam takin amah an hnâwl leh phah bawk. Tin, Lazara a kaihthawh avâng khân mi thenkhatin an lo rin phah ta a; chutih lâiin, mi thenkhat dang erawh chuan amah huat phuahin, a chungthu ngaihtuah tûra hruaia tih hlum hial an duh phah ta nghe nghe thung.

Tùn kâr zirlâi hian Isua thu hretu leh tu nge a nih tih puangtu thenkhatte min thlîrpui dâwn a. Hêng thil thleng hrang hrangahte hian, Isua nihna eng emaw ber puan chhuaha awm zêlin, chûng zawng zawng belhkhâwm chuan Isua, Messia nihna ril zâwk hriatna min neihtîr dâwn a ni.

SUNDAY

November 3

Baptistu Johanan Isua nêh a inkhâikhin

Zirlâi 2 khân Baptist Johanan Isua nihna a puan avânga zirtîr hmasa panga—Andria, Johana, Petera, Philipa leh Nathaniela te Isua hnêna hruai thlen an nih dân min hrilh a nih kha. Hetia Isua nihna a puan tawh ber hi chuan a lo inthiar fihlîm daih tawh ang chu kan lo ti a ni maithei a. Mahse, Chanchin Tha Johana ziakah hian vawi eng emaw zât a rawn lang leh tlat mai.

Johana 3:25–36 chhiar la. Baptistu Johana hian engtin nge Isua nêh a inkhâikhin?

Baptistu Johana zirtîrte leh Juda pakhat, a hming pawh an hriat loh te inkârah hian sil fâi thu-a pawm dân inang lo a awm avângin inhniálna a chhuak a. An thu inchuh hi baptisma tangkâina chungchâng a nih hmêl (*Marka 1:4, 5 nêh khâikhin rawh*). Thil ngaihna deuh mai chu, Johana hnêna a zirtîrte (an tanhmun dikzia a lo hrilh an beisei a ni ang tih a Chiang) an va kal hian, Isua chanchin sawiin, “Kha mi khân mi a baptis a, mi zawng zawngin amah an pan a nia” (*Joh. 3:26, ESV*) tiin an hrilh a. Heti khera an sawi chhan hi hriat thiam a har lêm lo: Isua hi an thik tih a lang reng a—anmahni’n an thik hi chu thu hran ni se, an zirtirtu pa pawh an thik-sak tel bawk a ni.

Johana tân pawh hian lo thik titih ve mai a awl khawpin a rinawm a; mahse, ani chuan a lo thik hauh lo, a chhan pawh a tih tûr a hriat chian êm vâng a ni. Thik ahnehin a zirtîrte chu Krista nia a inngaih ngâi loh thu a hrilh ta zâwk a. Mite hnêna Krista kawhmuh a, Krista tâna kawng lo buatsaih a, Krista chanchin puangtu ni tûra lo kal a ni (*Joh. 1:6–8*).

Tehkhinna atân inneihna hmangin, amah chu *mo neitu thian* a inti a, *mo neitu* erawh Isua a ni a ti. *Mo* chu Pathian mite hi an ni a (*Hos. 2:16–23, Isa. 62:1–5 chhiar ang che*). Tichuan, a ropuina tak ti langtu tawngkam hmangin, “Ani chu tlatlum tûr a ni a, kei erawh hi chu lâng tûr ka ni” (*Joh. 3:30*) a ti.

Johana 3:31–36-ah hian Isua leh Johana khâikhinna kan la hmu chhonzawm zêl a, Messia chu a kawng lo buatsaihsaktu âia ropui zâwk a nih dân pawh târ lan a ni bawk. Johanan Isua chanchin a puanna hmang hian thu hretu nih pawimawhzia uar taka sawi a ni leh a. Johana thu puan hriaa Isua lo ringte chuan chatuana nunna an lo nei ta. Chutih lâiin, Isua ring lotute erawh chu Pathian thinurna hnuaiah an la awm ta zêl thung a. Chu chu he lâi thuin a sawi pawh hi a ni. Pathian chuan khawvêl hi a hmangaih êm êm a; tichuan, khawvêl tlan tûrin a Fapa a rawn tîr ta a (*Joh. 3:16, 17*). Nimahsela, he a thilthlâwnpêk lo hnartute hi chuan anmahni sual man hremna—chatuana thihna—chu an tuar ngei ang.

Pathian hmaah leh kan mihringpuite hmaa inngaihlâwm dân tûr chu engtin nge kan zir chhuah theih ang? Thinlunga inngaihlâwmna chungchâng hi Johana hnên atang hian kan zir chhuak thei em?

THAWHTANNI

November 4

Messia nihna hriat thiamna thar

Johana 1:32–36 chhiar la. Hetah hian Baptistu Johanan Juda-ten an lo nghah Messia chungchânga an beisei loh thil a sawi tâk chu eng nge ni?

Juda-te hian Rom sawrkâr hnuai atanga chhanchhuaktu tûr Messia lo kal hun chu an nghâkhleh em em a. Hnam dang awp behna hnuai kum tam tak chhûng an awm tawh avâng hian Messia chuan anmahnni awp bettu Rom sawrkâr chu a rawn paih thla ni mai loin, anmahni Juda-te pawh hnam ropui leh thiltithei takah a siam nghâl bawc dâwn niin an ring. Johana thu puan, “Pathian Berâmno” tia Isua a sawi erawh hi chu, mihringte sual thâwina atâna Isua Krista a la thih tûr thu kâwk ni tho mah se, mi tam zâwk hian an awmzia tak an lo man thiam lo niin a lang a. A nihna takah chuan, a thil sawi awmzia hi a zavâiin an hre lo vek zâwk pawh a ni maithei.

Chuvâng chuan, Hmangaih Johana hian Messia chungchânga thil an hriat dik tâwk lo chu hrilh fiah a, Isuaah hian Lal lo kal tûr leh, chu Lalin a rawn tih tûr chungchânga hrilhlâwk nate kha a lo thlen famkim tâk dân an lo hriat theih nân a Chanchin Tha bu hi a ziak ta a ni. Messia chu ram rorêlna fawng chelhtu tûr leh sipai hotu tûr ang ni loin, khawvêl sualte thâwina atâna amah inhlân tûr zâwkin a lo kal dâwn a. Chu chu a tum a ni. Chumi hnu-ah, a tih tûr eng kim a tih zawh vek hnu-ah chauh a lalram din tûr chu a lo thleng ang (*Dan. 7:18 chhiar ang che*).

“Isuan baptisma a chan khân [a chantirtu] Johana chuan Pathian Berâmno a nih thu a sawi a. Chu a thu

sawi chuan mite thinlungah Messia hna thawh tûr chungchâng hriat thiamna thar a nehtir ta a ni. Baptistu Johana rilru-ah hian Isaia thu lo sawi, ‘Berâmno talh tûra an hruai angin ani chu hruai a ni’ (Isaia 53:7) tih kha a awm a.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 137.

Johana 1:31-ah hian Baptistu Johana khân “Amah [Isua] chu ka hre lo” tih thu a sawi tih kan hmu a. Chuti a nih chuan, engtin nge Isua hi Messia a ni tih a lo hriat tâk? A chhâna chu, baptis tûra Johana tirtu Lalpan a hnênah hian, “Tu chungah pawh Thlarau [Thianghlim] zuk fu-a chungah awm reng i hmuh apiang, amah chu Thlarau Thianghlima baptistu tûr a ni ang” tia a lo hrilh tawh vâng a ni. Chu mi chu a hmu ta ngei a; tin, chu mi chu Pathian Fapa a ni tih mite hnênah a hriattir ta bawc (*Joh. 1:33, 34*). Tawngkam danga sawi chuan, Johana hnênah hian Pathianin Isua kha Messia a ni tih a lo puang tawh tihna a ni.

“Krista [hi] Pathian thiltittheihna leh Pathian finna a ni a” (*1 Kor. 1:24*). Pathian Thlarau thiltittheihnain kan rilru-a hna a thawh azârah Isua hi Pathian hnên ata lo kal Krista chu a ni tih hriatna kan nei thei. He thupui pawimawh tak hi Chanchin Tha Johana ziakah hian kan hmu zing hle nghe nghe a. Chhandamna chu khawvêl finna thuril atang te, science atang te leh lehkha zir sâna atang te-a lo thleng a ni lo. Isua ring leh a thu âwih tûra intulutte thinlungah chauh Pathianin a thlentir thin a ni.

Isua kha kan sualte thâwi nâna thi a ni tih hi kan hnênah puanin lo awm ta lo se, engtin nge kan lo hriat ngawt theih ang? Chuti a nih chuan, enga ti nge Bible thu hriat leh Bible-in Isua chanchin a sawite rin hi a pawimawh em em tâk le?

THAWHLEHNI

November 5

Pawmna leh hnâwlna

Zirlâi 2-ah khân Johana 6-a kan hmuh mipui 5,000 hrâi puar thu kan lo zir tawh a. Nimahsela, a thawnthu tâwp lam erawh kan zir tel ve hman ta lo a nih kha; chumi chu wawiinah hian kan zir ve leh thung ang.

Johana 6:51–71 chhiar la. Heta hian Isuan Judaten pawm harsa an tih êm êm eng thu nge a sawi?

Mak tak maia hrâi puar zawh chiah mipuite khân Isua chu lala siam mai an tum ta a (*Joh. 6:1–15*). Mahse, a hnu-ah Kapernaum khuaa inkhâwmna inah inkhâwmin, kha a thilmak tih khân thlarau lama awmzia a neih dân a hrilh fiah a. “Kei hi nunna chhang chu ka ni” (*Joh. 6:35*) tiin a sawi. Chipchiar zâwka sawi fiah lehin, chu chhang chu ama tisa, khawvêl nun nâna a pêk tûr chu a ni a ti (*Joh. 6:51*).

He a thil sawi hian mipuite mit tih vârsakin, Isua chu leia rorêl tûr an lal a ni lo tih an lo hre thiam ta a. Ani chu mihring ngaihtuahnain a siam chawp bâwmah chuan a leng ve lo. Mahse, Isua thu sawi hian amah chu Messia a ni tih hriaa pawm thei tûrin an ngaihtuahna a thlâksak dâwn tih an hria a. Chuvângin, hemi tum hian zirtirte zînga tam tak kha chuan an kalsan ta daih rêng a ni (*Joh. 6:66*).

Mihring ngaihtuahna atang chuan Isua tân pawh hian a rilru natthlâk ve ngawtin a rinawm. Lala siam an duh a ni tih hriat chu thil lâwmawm tak a ni dâwn tih a Chiang a. Chutiang chu tu nge duh lo awm ang? Nimahsela, mi tam takin an kiansan ta duak leh, a thu sawi pawm loa an lo hnial vêl hi chu a beidawnthlâk dâwn tih a Chiang a. Mipuiin an tinsan hum hum lâi chu thlir pahin, a zirtir

sâwm leh pahnihte hnênah chuan, “Nangni pawh hian kal bo te in lo duh ve rêng lo maw?” tiin a zâwt ta a ni.

Hetah chiah hian a ni Peteran a thu puan chhuah ropui tak, Isua hian eng nge a neih tih leh tu nge a nih tih min hriattirtu chu a lo sawi tâk a ni. Heti hian a sawi a: “Nangin chatuana nunna thu i nei alâwm. Nangmah hi Pathian Mi Thianghlim chu i ni tih kan ring a, a hriat pawh kan hre ta bawk” (*Joh. 6:68, 69, ESV*) tiin.

Zirtirte hi Isua bulah kum eng emaw zât chhûng an lo khawsa ta hlawm a, a zin kual vênnahte zuiin a thilmak tihte chu an hmu a, a thu sawite pawh an lo ngâithla tam tawh hle bawk. Anmahni thil lo tawn tawhte ngei atangin amah ang hi tu mah an awm lo tih pawh an hria a. A thil tihte leh thil sawite chu hriat thiam loh châng neiin, a lo kal chhan tak pawh hi lo la man fuh chiah lo mah se, Messia a ni tih erawh an pawm nget ta hle thung. A lo kal chhan tak pheh hi chu a thiha a thawh leh hnu-ah chauh an hre thiam ta a nih kha.

He thawnthu atang hian mi tam zâwk hi chuan a dik lo zâwk an pawm deuh thup zel tih hi a dikzia kan zir chhuak thei em? Kan thurinte hi khawvêl mipui tam zâwk, Kristiante zîngah ngei pawh a tam zâwk daihin min tâwmpui ve lêm loh a ni a. Chûngte chu miin dik min tihpui lêm dâwn lo tih hi eng vângin nge kan hriat reng a tûl?

NILAINI

November 6

Pa-in Isua nihna a puang

Chanchin Tha Johana ziak hi *Thu (logos)* chu Pathian nêna awm dûn anga sawina thu-in a intan a; a awmzia chu Pa Pathian nên an awm dûn tihna a ni (*Joh. 1:1*). Thu chu tisaa a lo chan khân Thlarau Thianghlimin Isua chu tu

nge a nihrawn puangin, baptisma a chan lâi khân a chungah a rawn fu a (*Joh. 1:32–34*). Hei bâkah hian, Pa pawhin Isua nihna hi leia rawng a bâwl chhûng khân a rawn puang chhuak ve leh bawk.

Johana 5:36–38 chhiar la. Hetah hian engtin nge Isuan Pa chanchin a sawi?

Isua hian a hna thawhte leh a thilmak tihte chu Pa nê a sawi zawm zêl a. Pa chuan a tîr tih leh ama chanchin pawh mite hnênah a lo hriattîr vek tawh tih Chiang takin a sawi bawk.

Matthaia 3:17, Matthaia 17:5, Marka 1:11 leh Luka 3:22 chhiar la (2 Pet. 1:17, 18 pawh en bawkwawh). Pa-in Isua chanchin a sawi dân chu eng nge ni?

Isuan baptisma a chan tum hian Pa leh Thlarau Thianghlim te chuan Fapa rawn tâwiâwmin, Isua rawngbâwl tanna hun pawimawh tak hi an rawn hmanpui a. Pa chuan a lo thlirtu mipuite hriat theih ngei tûrin Isua hi a Fapa duh tak, a lawm êm êm a nih thu a rawn sawi a nih kha. Mahse, he Isua rawngbâwlna hun pawimawh takah hian Pa chuan thu pawimawh tak dang pawh sawi a nei a, chu chu Chanchin Tha Johana ziakah hian kan hmu ve thung.

He leia Isuan rawng a bâwl hun chhûng chu a tâwp hnâi tawh hle a, eng kimin a vâwrtâwp a thleng chho mêk. Sakhaw hotute lah chuan dan an lo tum ve ngar ngar bawk a, a nihna takah pheichuan tih hlum daih an duh a ni (*Joh. 12:19 en la*). Tûnah chuan a dodâl nasa leh zual ta hle a; mahse, mipuiin amah an lâwm êm êm bawk si. Lazara

a kaihthawh lâi hmutute thil sawi hria apiang chuan amah zui an lo duh ve ta zêl a (*Joh. 12:17, 18*). Kût hmang tûra lo kal Grik mite pawhin Isua hmuh an duh thu an sawi ve ta hial bawk.

Hetah chiah hian, Isuan, “Ka Pa, i hming châwimâwi rawh” a tih chu chhângin, Pa chuan vâ n atangin, “Ka châwimâwi tawh a, ka châwmâwi leh bawkwang” (*Joh. 12:28*) a rawn ti ta a ni.

Kan sawi tâk ang khân, Isua châwimâwi a nih hun tûr chu krawsah a ni a. Chuvâng chuan, Isua chanchin Pa-in a puan pawh hian khawvêl sualte thâwina atâna Pathian Berâmno inhlanna ropui tak chu a kâwk a ni. Krawsa a tawrhna chu he leia a rawngbâwlnain a vâwrtâwp a thlenna a ni dâwn a. Kan âiawha a thihna khân kan sual zawng zawng avânga kan tawrh tûr hremna chu pe tla vekin, rinnain ama zârah hremna kan hmachhawn a ngâi tawh dâwn lo a ni.

NINGANI

November 7

Mipuiten Isua nihna an puang

“Kût tiak dâwn ni, ni ropui berah chuan Isua a ding chhuak a, ring taka au chhuakin, Tu pawh a tuihâl a nih chuan ka hnênah lo kal sela, in rawh se. Tu pawh mi ring chu Pathian Lehkha Thu-in a lo sawi angin a thinslung atangin tui nung luite a lo luang chhuak ang’ a ti a” (*Joh. 7:37, 38, NKJV*).

Johana hian Isuan ama nihna leh a chanchin, tu nge a nih tih leh eng ti tûrin nge khawvêlah a lo kal tih thute a sawina chu a lo chhinchhiah hnem khawp mai.

A chungah châng târ lan, Johana 7:37, 38 thu pawh khi Isuan ama nihna leh amah pantu zawng zawngte hnêna a lo tih tûr a sawi tam tak zînga pakhat a ni a. Hei pawh hi a ropui hle.

Isuan Bâwkte Kût hmangtute hnêna thu a sawi hian, a thu sawi lo hretute chuan engtin nge an lo dawnsawn?
Joh. 7:37–53.

Mi thenkhat chuan kum tam tak liam taa Mosian a lo sawi Zâwlnei chu a ni ang a an ti a (*Deut. 18:15–19 en rawh*). Mi thenkhat dang chuan Krista a nih ang ring bawk. Mahse, chu chu hnialin, mi thenkhat chuan Galili ram atanga Messia a lo chhuah theih an rin loh thu an sawi ve thung a. Krista chu Davida thlahte zînga mi niin, Davida awmna khua Bethlehemah ngei a lo piang tûr a ni an ti. Hêng zawng zawng hi Isua chungchângah hian a dik vek a (*Matthaia 1–2 chhiar ang che*), hêng mite hian an hre lo mai mai zâwk a ni.

Amah man tûra an tirh police-te pawh a che zia leh a thu sawi thiamna hian a lo hneh êm êm mai a. Chutah, Pharisaiho chuan police-te chu chhângin, “Rorêltute emaw, Pharsaite emaw zîngah amah ring ta an awm em?” (*Joh. 7:48, NKJV*) tiin an han zâwt leh a. He an zawhna hian Chanchin Tha ziaktu Johana hi Nikodema hming sawi lanna remchâng tha tak a siam leh ta hlauh mai. Nikodema hian Isua chu Juda hotuten an phiarna lak ata chhanhim tumin, “Ama ka ngeia a thu hriat leh a thil tih hriat hmain kan dânin mi thiam loh a chantîr ngâi em ni?” (*Joh. 7:51*) tiin zawhna a rawn siam ta khauh mai a.

Nikodema hian Isua hi Messia niin a pawm ta em ni? Hemi tuma thil thleng hian a pawm tih chu nemngghet hran lo mah se, he a thil tih leh Isua a thih hnua thil a tih (*Joh. 19:39, 40*) inkârah hian Isua a lo ring ve ta a ni ang tih rin theihna tûr finfiahna tha tâwk tak Bible-ah kan hmu.

Chutchuan, an zawhna (*Joh. 7:48*) chhâna chu, Awm e tih a ni a. Pharisaita zînga mi ngei pakhatin a lo ring ve ta a ni.

Johana 7:49 chhiar la. Sakhaw hotuten Isua zuitute an hmuhsitzia tih lan nâna thil an sawi chu eng nge ni? Hetah hian kan tân zir chhuah theih zirlâi eng nge awm?

ZIRTAWPNI

November 8

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 425–440, “Galili-a Hun Khirh Tak” tih leh phêk 696–703, “BiakIn Chungchhûng Pawmta Zâwk” tih te chhiar ni se.

“Tu hnênah nge kan kal ang a?’ Israel-ho zirtirtute chu tih dân phung pângngâi anga tih reng tumna salah an tâng a. Hetih lâi hian Pharisaiho leh Sadukaiho lah chu an lo inngaih lo tawn êm êm mai bawk si. Isua kalsan chu hêng mi khirh pui pui, serh leh sâng thila khermai êm êm, anmahni ropuina tûr ngawt ngaihtuah thînte hnêna tlûk luhna a ni dâwn tih an hai lo. Zirtirte hian Isua an pawm tâk atang khân tûn hmaa an lo la neih ngâi rêng rêng loh thlamuanna leh hlimna an lo nei ta a. Chuvâng chuan, engtin nge mi sualte Thian hmusittute leh tidudahtute hnênah hian an kîr leh theih tawh telhlul ang ni? Messia lo lan hun tûr chu nghâkhlel takin an lo thlîr thîn kha a ni a; tûnah hian ani chu a lo thleng ta. Amah kalsanin, a nunna lâksak tumtute leh a zuitute an nih avânga tiduhdahtute hnênah hian kal an tum rêng rêng lo.

“Tu hnênah nge kan kal ang a?’ Hmangaihna leh khawngaihna thu zirtirtu Krista hnên atang hian rin lohna zân thim leh khawvêl suahsualna lamah chuan an kîr thei tawh lo. Chhandamtu chu a thilmak tih ropui tak takte hmutu tam takin an kalsan lâi hian, Petera erawh chuan zirtirten amah an rinzia sawi chhuakin, ‘Krista chu i ni’ tih thu a sawi thung a. He an nunna thîr chakâi hi hloh tûr anga an han suangtuah chhin ngawt pawhin an khûr

a, na an ti ngawih ngawih mai a ni. An tân hian Chhandamtu tel loa nun chu zan thim hnuaia thlipui na takin a vawrh lén lawp lawp lawng ang mai a ni dawn si a.”
—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 439.

Sawi ho tûrte:

1. In class-ah finfiahna tha tâwk tak an nei chung a mi thenkhatin Isua hi Messia a ni tih leh Kristian thurin hi a dik a ni an pawm thei chuang miah lo hi eng nge ni a chhan ni ang sawi ho ula. Chutih lâia mi thenkhatin a pawm theih tho thung si chhan hi eng nge ni bawk ang?

2. Kan sualte avângin Isua Krista a thi tih thu âia pawimawh zâwk thutak dang hi a awm thei ang em? Mahse, he thutak pawimawh êm êm hi engtin nge kan lo hriat theih? Science hmangin a ni em? Leilung dân atangin em ni? Nge ni a, mihringte thil chhût thiamna leh ngaihtuahna atang zâwkin? Hêngte hian Siamtu Pathian chu ring tûra min pui theihna chin nei tho bawk mah se, anmahni ngau ngau emaw, an vâia tang ho emaw pawhin kan hriat ngâi thutak pawimawh ber mai, kan sualte ngaihdam a nih theih nân Krista a thi tih hi chu min hrilh theih chuang tlat si lo. Hei hian, Bible hi rinna thilah chuan kan chung a thuneitu chungnung ber leh tâwp ber a ni tih pawm a pawimawhzia min hriattîr em?

3. Enga ti nge keimahni rinna atân hian keimahni nuna Pathianin thil a lo tih tawhte hriat reng hi a pawimawh êm êm?

Zirlâi 7

November 9–15

A Ringte Chu An Eng A Thâwl E

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 8:54–58, Gen. 12:3, Rom 4:1–5, Joh. 12:1–8, Joh. 19:4–22, Joh. 20:19–31, Daniela 2, Daniela 7.*

Chângvawn: “Isuan a hnênah, ‘Nang chuan mi hmuh avângin i ring a ni; hmu loa ring apiangte chu an eng a thâwl e’ a ti a” (*Joh. 20:29*).

Chanchin Tha Johana ziakah hian Isua nihna sawitu mi chi hrang hrang, rin dân leh thil tawn neih pawh inang lo tak takte kan hmu a. Chûng mite chuan hetiang hian Isua an hriat dân an sawi hlawm:

“En teh u, Pathian Berâmno saw” (*Joh. 1:36*); “Messia chu kan hmu ta” (*Joh. 1:41*); “A chanchin Mosian . . . a lo ziak kha . . . amah chu kan hmu ta” (*Joh. 1:45, NKJV*); “Rabbi, Pathian Fapa i ni! Israel-te Lalber i nih hi” (*Joh. 1:49, NKJV*); “Krista a ni thei âwm em?” (*Joh. 4:29*); “Keimahni ngeiin a thu kan hria a, he mi hi khawvêl Chhandamtu a ni ngei tih kan hre ta a ni” (*Joh. 4:42*); “Lalpa, tu hnênah nge kan kal ang? Nangin chatuana nunna thu i nei alâwm” (*Joh. 6:68*); “Lalpa, Krista, Pathian Fapa, khawvêla lo kal tûra chu i ni tih ka ring e” (*Joh. 11:27*); “Tûn hma khân ka mit a del a, tûnah ka hmuh theih tâk hi” (*Joh. 9:25, NKJV*); “En teh u, in Lal hi!” (*Joh. 19:14*); “Kei zawngin eng mah a sualna ka hmu si lo” (*Joh. 19:6*); “Ka Lalpa leh ka Pathian i ni!” (*Joh. 20:28*).

Hêng thu sawitute hi tute nge ni a, eng a ti nge hetiang hian Isua chungchâng thu an sawi le?

SUNDAY

November 10

Abrahama khân Isua a ring tih a lo entîr

Isua khân tu nge a nih tih a sawi zak ngâi lo a; tin, mi dangten a nihna an lo sawi dân pawh a sawi chhâwng tîm hran chuang hek lo. Chutianga a nihna lo sawitu a sawi chhâwnte zînga pakhat phei chu kum za tam tak liam taa mi Abrahama kha a ni nghe nghe a. “In thlahtu Abrahama kha ka ni hmu tûr a nih avângin a hlim êm êm thîn a; tichuan, a hmu ta ngei a, a lâwm hle bawk a ni” (*Joh. 8:56, NKJV*) a ti.

Enga ti nge Abrahaman Isua chanchin a lo sawi hi pawimawh viau-in, Johana pawhin a lehkhabu-ah a lo thâi lan ve hial le? *Gen. 12:3, Gen. 18:16–18, Gen. 26:4 Mat. 1:1, Tîrh. 3:25.*

“Pathian chuan hlimthla rawngbâwlna leh thutiam hmangin ‘Abrahama hnênah [khân] chanchin tha chu a lo hrilh lâwk tawh a.’ Galatia 3:8. Chutiang chuan, Israel hnam thlahtu bul ber rinna kha Tlantu lo kal tûra chungah a innghat nghet hle a ni. Kristan Juda-te chu, ‘In thlahtu Abrahama kha ka ni hmu tûr a nih avângin a hlim a hlim êm êm thîn a; tichuan, a hmu ta ngei a, a lâwm hle bawk a ni’ (*Joh. 8:56, NKJV*) tiin a hrilh a. Isaaka âia a hlan tâk berâmpa khân, kan âiawha hlan tûr Pathian Fapa chu a lo entîr a ni. Mihring chu Pathian dân a bawhchhiat avânga thi mai tawh tûr a nih lâi khân Pa chuan a Fapa enin, heti hian mi sual hnênah chuan a sawi a: ‘Nung rawh, i thih âia thi tûr ka pêk tâk che hi’ tiin”—Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zawneite*, p. 138.

Abrahama kha Juda hnam pa, an thlahtu bul ber niin, amah kal tlang hian hnam zawng zawngten malsâwmna

an la chang dâwn a ni tih thutiam a lo dawng daih tawh a. Chu malsâwmna chu a thlah kal zêl atanga lo piang Messia kal tlangin a lo thleng ta ngei rêng a ni.

Tin, Abrahama kha rinnaa Pathian lo chhângtu zawng zawngte pa a ni bawk a (*Heb. 11:8, 17–19*). Pathianin pêk a lo tiam ang ngeia a neih tâk a fapa Isaaka pawh hlan a phal mai kha (*Genesis 22*) Pathian a rinzia ti langtu a nih mai bâkah, chhandamna ruahman awmzia min hriatthiamtirtu pawh a ni bawk.

Isuan, “In thlahtu Abrahama kha ka ni hmu tûr a nih avângin a hlim êm êm thîn a” (*Joh. 8:56, NKJV*) tih thu a sawi khân sakhaw hotute chuan, “Nang kum sawmnga la tling lo hian Abrahama kha i lo hmu tawh amaw?” (*Joh. 8:57, NKJV*) tiin an zâwt a nih kha.

Isuan a chhânna hi a makin a ropui hle mai, “Tih tak meuhin tih tak meuhin ka hrilh a che u, Abrahama awm hma pawh khân ka lo AWM tawh asin!” (*Joh. 8:58, NKJV*) a ti.

Isua tawngkam hman hian hnim buk alh hluah hluah atanga Pathianin Mosia hnêna thu a rawn sawi kha min hriat chhuahtîr a. Pathian, mahnia lo awm chu a ni tih a sawina a ni. Sakhaw hotute pawh hian Isua thil sawi awmzia hi an hre thiam nghâl mai a; chuvâng chuan a ni amah denna tûr lung pawh an lek tâk uaih uaih rêng ni (*Joh. 8:59*).

Rom 4:1–5 chhiar la. Hetah hian engtin nge dân thil tihte avâng ni loin, rinna avâng chauha chhandam kan nih dân puan chhuah nân Abrahama chanchin kha a hman?

THAWHTANNI

November 11

Marin Isua nihna a ti lang

Kalhlên Kût thlen nân ni ruk a la awm tihin Isuan a thih tawh hnu a kaihthawh leh tâk Lazara te chhûng kha

a va tlawh leh a (Lazara hi a farnute pahnih, Mari leh Marthi te nêan an chêng ho a nih hmêl). Hemi tum hian, Isuan a phâr natna vei a tih damsak tâk Simona chuan Isua chung a lâwmzia lantîr nân ruai a lo buatsaih nghe nghe. Marthi chu ei rawngbâwlin a buai hle mai a, Lazara erawh chu an mikhualte nêan chaw eiin dawhkân an kîl tlâng thung (*Joh. 12:1-8*).

Hemi tuma Mari thil tih hi eng nge ni a pawimawh êm êmna awm? He a thil tih hian engtiangin nge Isua nihna dik tak a tih lan? *Joh. 12:1-3.*

A hriak rimtui hman hi a man a to far far khawp mai a, inhlawhfaten kum khat chhûng zet hna an thawha an hlauh theih zât zet hu a ni hem mai! Marthi pawh he hre hriak rimtui man to tak lei nân hian a insêng nasa ve hle ang tih a rin theih a. Chhandamtu'n a sualte a ngaihdam avâng leh, a unaupa a kaihthawh leh avânga lâwmthu sawi nân a lei ta râwih a ni maithei. Isua hi a thih hunah a ruanga chulh atân tiin a lo lei lâwk a nih a rinawm a. Mahse, Lal atân hriak thih a ni mai dâwn tih thuthang a lo hre ta baw si nêan, amah châwimâwi hmasa bertu nih beisein hetiang thil hi a ti ta mai a ni ang.

Mari hian a thil tih hi mi dangin rawn hmu ve se chu a ti hran kher lo mai thei; mahse, “hriak rim chuan in chu a khat ta rum rum mai si a” (*Joh. 12:3*). Chu ve leh, Juda baw kha rawn tawng chhuak nghâlin, hriak rimtui chu hralh a, a hralhna sum chu mi retheite hnênah pêk te a rawn rawt der vêl a. Mahse, Isua a rawn inrawlh thuai a, Mari thlavâng chu hauhin, “Tihîr tha hle hle rawh u; . . . Mi retheite chu eng tik lâi pawhin in zîngah an awm reng alâwm; kei erawh hi chu in hnênah ka awm reng dâwn lo”

(*Joh. 12:7, 8, NKJV*) tiin a hrilh a. Chumi hnu chuan Juda pawh a ngâwi ve ta a ni âwm e.

Chanchin Tha Johana ziaka thupui pakhat inthlung chhuak dap chu, Isuan mite rilrua awm a hre thei tih hi a ni (*Joh. 2:24, 25; Joh. 6:70, 71; Joh. 13:11; Joh. 16:19*). Hemi tum, Simona ruai buatsaih an kîl ho zânah pawh hian Juda rilrua awm chu a lo hre khiau a. Johana pawh hian Juda nihna dik tak hi hre tûrin min duh hle a ni ang—mahni hmasial leh rûkru a ni a ti (*Joh. 12:6*).

“Mari hian Chhandamtu ruanga chulh atâna a lo tih hriak rimtui man to tak chu a la dam lâiin a ke-ah a chulh ta zâwk a. Thlân chhûnga chulh lo ni ta ang se, a rim tui tak chuan thlân chhûng zîm tê chauh a luah khat dâwn a; mahse, tûnah hi chuan Isuan amah a rinzia leh a hmangaihzia an hriat phah tâk baw avângin a lo lâwm êm êm a ni. . . A chungthu ngaihtuah a nih lâi te pawh khân he Mari thil tih, a tlante hnên atanga a la dawn tûr hmangaihna hlu tak hi a rilru-ah a vawng reng a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 622, 623.

Isua hian Mari thinlunga awm leh Juda thinlunga awm chu a eng nge ni tih a hria a. Nangma thinlung awm pawh kha a hre baw. He thu hian Krista chu kan felna atân bâkah, min siamthartu atân leh min hliakhkuhtu atân pawh kan mamawh a ni tih min hriattîr em?

THAWHLEHNI

November 12

Pilatan hre miah loin Isua nihna a sawi

Johana hian Juda sakhaw hotuten Isua man a, a chungthu ngaihtuah tûra hruai a, thi tûra thiam loh chantîr a nih theih dân kawng an zawn reng thu vawi eng emaw zât a lo zia a. Mahse, Johana ziah Chanchin Thaa thupui pakhat, amah Isua ngei pawhin a sawi chu a hun (chumi awmzia chu khenbeh a nih hun) a la thleng lo tih hi a ni

(*Joh. 2:4; Joh. 7:6, 8, 30; Joh. 12:7, 23, 27; Joh. 13:1; Joh. 17:1*).

Tûnah chuan a hun a lo thleng ta. Gethsemani huana a awm lâiin anrawn man a, Anna hnênah an hruai a, chumi hnu chuan puithiam lalber Kaiapha hnênah an hruai leh a; tin, Pilata hnênah pawh tum hnih ngawt an hruai bawk.

Johana hian Isua chu Krista a ni tih puangtu mi chi hrang hrang chanchin a lo ziak a. Isua nihna puangtu pakhat chu amah Isua chungthu ngaihtuahtu ngei Pilata a ni tlat mai. Ani thil sawi hi a pawimawh bik em em chhan chu Rom mi, ram awptu (governor) leh rorêltu a ni a; Isua nihna sawitu dang zawng kha chu Juda mi leh mi pângngâi ve mai an ni hlawm.

Engtiangin nge Pilata thu puan hi Chanchin Tha Johana ziak thupui nêna a inzawm? *Joh. 18:38, Joh. 19:4–22.*

Isua hi Zirtawpni zîngkârah Pilata hnêna hruai a ni a (*Joh. 18:28*). Pilata lo ruahman dân chuan a chungthu rêl fel thuai a, a chan tûr ang ang chantîr mai a ni. Mahse, Isua khawsa zia chuan Pilata rilru a hneh ta riau a. Chik deuh zâwkin zawhnate a han zâwt vêl a, Isua ka ngei atang chuan, “Thutak hriattîr hi ka pian chhan leh khawvêla ka rawn kal chhan a ni. Tu pawh thutaka mi apiangin ka thu an pawm thîn” (*Joh. 18:37*) tih thu te hi a hre leh ta zêl bawk si. A rilru a buai ta hle mai.

Pilata hian Isua kha thi tûrin a chungthu rêl thlu ta nge nge tho mah se, tum thum zet chu eng mah tihsual a neih loh thu a puang tho thung (*Joh. 18:38; Joh. 19:4, 6*). Tin, kraws chungah pawh khân “Nazareth Isua, Juda-te

Lal” (*Joh. 19:19*) tih thuziak chu a târtîr bawk a, hei pawh hian Isua kha tu nge a nih tih a hriat chianzia a ti lang. Krista kha thil tih sual pakhat mah nei lo a ni tih a hre Chiang a; nimahsela, thi tûrin a chungthu a rêl thlu ta tho thung a ni.

Pilata hmaah hian Thutaka ngei chu a lo ding reng tawh a; mahse, mipui thinrim nawrna kha a dâwl zo ngang si lo—*chuwâng chuan, duhthlanna dik lo tak a siam ta a ni*. Heta tang hian, kan chhia leh tha hriatna leh kan thinlung chhûngril berin thil dik leh tha nia min hrilh ang tih ngam loh pawizia kan hre thei âwm e.

Pilata thil tih dân atang hian mi tam zâwk ngaih dân ngaihchân luat avâng emaw, an nawrna dâwl zawh loh avâng emawa keimahni'n dik leh tha nia kan hriat ang pawh kan tih ngam loh phah thei tih kan zir chhuak em le?

NILAINI

November 13

Thoman Isua nihna a sawi

Johana 20:19–31 chhiar la. Thoma chanchin atang hian rinna leh rinhlelhna chungchâng eng nge zir chhuah theih kan neih? Thoman a tih sual lian tak chu eng nge ni?

Krista chu thlân atanga a thawh leh hnu khân a zirtîrte hnênah, Juda-te an hlauh avânga an awm khâwmna hmunah a va inlan a. An zîngah hian Thoma chu a awm ve lo a ni ang. A hnu-ah zirtîr dangte hnên atangin Isua a thawh leh thu hi a lo hre ve chauh a; mahse, a beidawn em avângin a âwih lo. Isua chungah thil thleng chu Pathian ram awm dân tûr nia a lo suangtuah dân nêna a persan

lutuk a. Chu bâkah chuan, a awm ve loh lâi khera a rawn inlâr hi a hre thiam chiah lo pawh a ni maithei bawk.

Chuvâng chuan, “A kuta thîr khenna serte kha ka hmuh a, thîr khenna serahte chuan ka kutzung ka rawlh luh a, a nâka ka zen meuh loh chuan ka ring lo ang” (*Joh. 20:25*) a ti tlat mai a.

Thoma hian Isua chu a tho leh ngei a ni tih a rin theihna tûra thil tih ngâite a sawi a. Hetiang zâwng khera Isua rin tum mi dangte pawh Johana lehkhabu-ah hian kan hmu nual mai. Nikodeman Isua a chhâna pawh, “Mi a tar tawh hnuin engtin nge a pian leh theih ang?” (*Joh. 3:4*) tih a nih kha. Tuichhunchhuah bula a tawn hmeichhia khân, “Ka pu, khâina eng mah i nei si lo a, tuichhunchhuah lah hi a thûk bawk si. Khawia mi nge tui nung chu i rawn ken ang a?” (*Joh. 4:11, NRSV*) tiin a zâwt a. Chhangpêr panga leh sangha pahnih lek hmanga a hrâi puar mipui sângngate pawh khân, “Chhinchhiahna eng nge i tih ang, kan hmuha kan rin theih nân che?” (*Joh. 6:30*) tiin an zâwt a nih kha.

Chanchin Tha Johana ziaakin a zilhte chu “ka hmu phawt ang a, tichuan ka ring dâwn nia” tih ngaih dân nei tlattute a ni a. Isuan a thawh leh hnua Thoma a rawn hmuh khân a tho leh taksa chu hmu-a khawih tûrin a sâwm ta ngei rêng a. Mahse, hmu kher loa ring ta maite chu an nihhlawh hle a ni tih thu a hrilh ta tho bawk a ni (*Joh. 20:29*).

“Pathian hian kan rinna nghah chhan tûr tha tâwk leh Chiang tak min pe a nih loh chuan ring tawp mai tûrin min ti ngâi lo. Amah chu a awm ngeina te, a nungchang thatna te, a thu dikna te hian rin chhan tûr tha tak tak min pe a; chûng chu a tam pawh a tam tâwk hle bawk. Mahse, rinhlelhna kan lo neih palh theihna tûr thilte chu a ti bo vek chuang lo thung a. Kan rinna hi entirnaah ni loin, finfiahnaah zâwk a inngat tûr a ni.

Pathian Thu atang te, Pathian thil siam hrang hrang atang te leh keimahni mi mal thil tawn atang te hian Isua rinna tûr chhan tha tak tak kan nei teuh a ni.

Mi tu emawin, Enga ti nge Isua hi i rin? tiin zâwt ta che se la, eng nge i sawi ang?

NINGANI

November 14

Keimahnin Isua nihna kan puan dân

Johanan mi hrang hrangin Isua nihna an puan chhuah dân a sawi hian, a tum ber chu hei hi a ni: “Tin, Isuan zirtîrte hmaah chuan he lehkhabu-ah ziah lan ni ve lo chhinchhiahna dang tam tak pawh a ti a. Nimahsela, hêng [ziaka awmte] hi Isua chu Krista, Pathian Fapa a ni tih in rinna tûr leh, in rin a, a hminga nun in neihna tûrin ziaak a ni” (*Joh. 20:30, 31, NKJV*).

Hêng thilmak tak tak Isuan a tihte hi a tih lâi ngei hmu ve ni angah han inchan chhin ila. Isua kha Pathian Fapa a ngei tih kan ring ngei ngei ang ti r’u maw? Chutiang chuan kan ngâi a ni maithei a; mahse, kawng thenkhatah chuan, anmahni mit ngeia a thilmak tih hmutute âiin keini hian Isua rinna chhan tûr kan nei *tam zâwk* asin.

Enga ti maw?

Keini tûnlâia huna mite hian Isua huna miten an neih ve loh Isua kan lo rin pah theihna tûr kan neih thenkhatte chu eng nge ni? Entîr nân, *Mat. 24:2, Mat. 24:14, Mat. 24:6–8* te hi chhiar la.

Chanchin Tha Johana ziaakah hian Isua chanchin ngaihnaawm leh âwihawm êm êm kan hmu a ni mai lo a. Amah Isua leh Bible ziaaktu dangten an lo sawi lâwk hrang

hrang, entîr nân, Jerusalem temple tih chhiat a nih tûr thu (*Mat. 24:2*) te, khawvêl hmun hrang hranga chanchin tha a darh tûr thu te (*Mat. 24:14*) te, tlûksanna a lo la thlen tûr thu te (*2 Thes. 2:3*) te leh khawvêla chhiatna chi hrang hrang a lo thlen belh zêl tûr thu (*Mat. 24:6-8*) te chu an sawi ang ngeia a lo thlen tâk dân hmutute kan ni bawk.

Isua dam lâi leh a rawngbâwl chhûng zawng kha chuan amah zuite kha mi tlêm tê leh hlauthâwng rêng rênga awm thîn, mihringte tehna atang chuan hmân hmâna lo tiavâi daih tawh âwm an ni a. Anni khân keini'n kan hmuh ang hian, hêng thil zawng zawngte hi hrilhlâwk a nih dân ang takin a lo la thleng famkim vek dâwn a ni tih engtin nge an hriat theih ang? Mahse, a hre tlat si. Dik tak phei chuan, keimahni rinna ngei pawh hi Isua hrilhlâwkna, chanchin tha hian khawvêl zawng zawng a hrût chhuak vek dâwn a ni a tih lo thlen famkim tâkna a ni asin.

Chuti a nih chuan, kan zavâi hian eng emaw ti kawng tal chuan leh, Pathian nêna inlaichinna kan neih dân atangin thawnthu ngaihnawm tak sawi tûr pakhat tal chu kan nei theuh ngeiin a rinawm. Kan thawnthu neih chu mitthi tawh kaihtawh thu emaw, pian tirh ata mitdel mit tih vârsak thu emaw anga ngaihnawm a ni ve kher lo maithei a—chu chu a pawimawh ber a ni lêm lo bawk. A pawimawh zâwk chu, keimahni ngei hian Isua chu kan hria em tih hi a ni a. Chanchin Tha Johana ziaka kan hmuhte ang hian Isua chanchin chu kan thiam dân ang angin kan sawi darh ve tûr a ni.

ZIRTAWPNI

November 15

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlah tubulte leh Zâwlneite* phêk 145–155, “Rinna Fiahna” tih leh *Chatuan*

Nghafâk phêk 814–836, “Pilata Rorêlna Pindanah” tih te chhiar ni se.

Thoma chu “Isua ke bulah bawkkhawpin, ‘Ka Lalpa leh Ka Pathian’ tiin a au chhuak ta a.

“Isua hian Thoma thil sawite chu a lo pawmsak a; mahse, zâwidawh takin heti hian a rin lohnaah a zilh ta tho thung: ‘Thoma, nang chuan mi hmuh avângin i ring a: mi hmu miah loa lo ring maite chu an chan a tha asin’ tiin. Thoma hian a unaute sawi kha lo ring mai se chuan, Krista lakah pawh a lâwm leh zual hle tûr a ni a. Khawvêl hian Thoma tih ang hi ti ve tûr lo ni ta se, tu mahin chhandamna hmu khawpin an ring lo ang; a chhan pawh Krista lo ringtute chuan mi dangten an sawi an hriat atanga an lo rin mai a ngaih vâng a ni.

“Rinhleltu tam tak chuan, Thoman a thiante hnên atanga Isua a thawh leh tâk thu a hriat ang hi hre ve ni se, an rin ngei ngei tûr thu sawiin, inthiam chawp a tum tâlh thîn a. Mahse, hêng mite hian Thoma thianten Thoma hnêna an sawi kha an hriat ve tho bâkah, chumi lo pawh chu thil dang tam tak pawh hriat an nei zâwk a ni. Mi tam tak, Thoma ang deuha an rinhlelhna zawng zawng a kian vek hun nghâktute chuan a duh ang an hmu ngâi dâwn lo a. Hmuh chu sawi loh, zâwi zâwiin, rin lohnaah an lo nghet sauh sauh zâwk ang. A thim lam ringawt thlîr thîn, thil sawisêla phunna tûr ringawt zawngtute hian an thil tih an hre lo a. Rinhlelhna chi tuhin, an chi tuh rah chu an la seng ngei bawk ang. Mi tam tak chuan rinna leh nghehna an mamawh zual lâi takin beisei thei leh rin pawh ring thei tawh loin an awm a ni tih an la inhre chhuak hnuhnawh dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghafâk*, pp. 908, 909.

Sawi ho tūrte:

1. Abrahaman a rinna a puan chhuah dân leh Thoman a puan chhuah dânah hian eng nge danglamna lian tak awm? An chanchin ve ve atang hian eng nge zir chhuah tūr kan neih?

2. In class-ah Chanchin Tha Johana ziaka kan hmuh ang hian, Isua nihna an hriat dân sawi duh apiangte chu sawi tūr in sâwm ang che. An sawite chu inang hlawm lo tho mah se, eng nge an sawi a, an sawi chuan engtiangin nge Lalpa thuhmun chanchin an sawi theuh tho baw si?

3. Pilata hian Isua kha zawhna ril tak mai, “Thutak chu eng nge ni?” tih a zâwt a. He zawhna hi Johana lehkhabu kan zir tâk atang khân chhân han tum ve teh.

4. Daniela 2 leh 7-a hrihlâwkna hi chhiar la. Isua hun lâia maite khân hêng bung pahnihte hi chhiar tūr lo nei ve hman tawh tho mah se, khatih hun lâia miten an neih ve loh keini erawhin kan neih bik hamthatna ropui tak chu eng nge ni? Hrihlâwkna lo thleng famkim ta hlawmte hian rin chhan tūr tha tak min pe em?

Zirlâi 8

November 16–22

Thuthlung Hlui Hrihlâwkna A Thleng Famkim

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tūrte: *Joh. 5:17, 20, 36–40, 46, 47; Joh. 13:18; Joh. 17:12; Jer. 2:13; Zak. 9:9; Joh. 8:12–30.*

Chângvawn: **“Nimahsela, hriattîrna ka neih hi Johana hriattîrna thu âi khân a ropui zâwk a ni: Pa-in thil tih zawh tūra mi pêk, ka thil tih ngei hian Pa-in mi tîr tih ka chanchin a hriattîr a ni”** (*Johana 5:36*).

Johana lehkhabu-ah hian Messia (Hebrai tawngin, *hammashiach*), Krista chu Israel mite hnênah a lo kal ta tih puangtu Isua thil sawite leh thil tihte kan hmu tam hle a. Dik tak phei chuan, anmahni zîng mi, Juda ni ve tho anga lo kalin, Pathian Lehkha Thu-in a lo sawi ang chiah khân Bethlehem kuaah a lo piang nghe nghe.

Mahse, Johanan a lo ziah ang hian, “Ani chu khawvêlah hian a lo awm tawh a, khawvêl pawh hi ama siam a ni a; mahse, khawvêl hian amah chu a lo hre si lo” (*Joh. 1:10, NKJV*) a ni.

Khawvêlah hian a lo awm tawh a, khawvêl pawh hi ama siam a ni nghe nghe a; *mahse, khawvêl hian amah chu a lo hre si lo amaw?* A va han mak ngâi êm! Tin, Johana zia kah leh Chanchin Tha bu dangahte pawh kan hmuh ang hian, khatiang thilte kha tiin sawi thîn mah se, mi tam takin Messia a ni tih an lo hre chuang lo tlat mai a. A mak leh zual êm êmna pawh, Thuthlung Hlui thute hian amah hi an kâwk vek baw si lâi hi a ni.

Tùn kârah hian Johanan Isua kha Messia a ni tih a lantîr dân kawng dangte kan en ho leh ang a; tin, Krista a ni ngei tih pawm chhan tûr tha tak tak a awm chung a mi thenkhatin a la pawm duh chuan tlat loh chhan pawh kan sawi tel bawk dâwn a ni.

An thil tih sual atang hian eng nge zir chhuah tûr kan neih ang?

SUNDAY

November 17

Chhinchhiahnate, hna thawhte leh thilmak tihte

Johana hian Isua kha Messia a ni tih entirtu atâna hman tûr Isua thilmak tih eng eng emaw a sawi bâkah, Isuan chhinchhiahna a tih te, hna a thawh te leh thilmak a tih te zau zâwka sawina pawh a lo ziak tel bawk.

Nimahsela, chhinchhiahnate leh thilmakte hian anmahni ngau ngau chuan Isua kha Messia ni ngei tih an finfiah hran chuang lo thung a, a chhan pawh zâwlnei tam takte khân (a châng chuan zâwlnei derte pawhin) thil mak tak tak an lo tih ve thin tho vâng a ni. Chuvâng chuan, Johanan hêng Isua chhinchhiahna tihte a lo ziah chhan hi Isua kha thilmak titu ropui tak a ni tih târ lan a duh vâng a ni mai lo a. Johanan a lo ziah chhinchhiahnate hian Isua kha Messia a ni tih thiam taka an târ lan bâkah, Isua Krista kha Pa Pathian tirha lo kal ngei a ni tih an lantîr bawk.

Johana 5:17, 20, 36–38 chhiar la. Engtin nge hêng chângte hian Isua leh Pa Pathiante inzawm dân, a bik takin Isua chhinchhiahna tihte chungchângah hian an sawi fiah le?

Isua khân a chhinchhiahna tihte chu Pa nêan an inzawm hnaihzia leh hna pawh thawk dún zêl a nihzia tih lan nân

a hmang thîn a. An pahnih hian pumkhat an ni. A hna thawhte hian amahah khân Pa chu a awm a; tin, amah pawh Pa-ah a awm ve tho bawk tih a ti lang (*Joh. 10:38, NKJV; Joh. 14:10, 11 pawh en bawk ang che.*)

He khawvêla Isua lo kal chhan chu khawvêl hnêna Pathian hna thawhte tih lana a awm theih nân amah tirtu hnate rawn thawh a ni a. A awmzia chu, Pa-in a rawn tirh chhan hna thawk tûrin a lo kal tihna a ni. Chutiang tak chuan a rawn ti ta ngei rêng a, chûng a hna thawhte chuan Chiang takin Pa hnên ata lo kal a nihzia an ti lang bawk.

Chutih rual chuan, kan sawi tâk ang khân, mi thenkhat chuan hêng thilmak ropui tak takte hi hmuin, miten Isua chanchin an sawite pawh lo hre tho mah se, an la ring duh chuang rêng rêng lo a.

Sakhaw hotute meuh pawhin heti hian Isua hnênah zawhna an zâwt a ni: “Eng chen nge tuilâirapin min siam dâwn? Krista chu i nih chuan, Chiang takin min han hrilh mai teh” tiin. Isua erawh chuan, “Ka hrilh tawh reng che u kha; mahse, in âwih duh tlat lo alâwm. Ka Pa hminga hna ka thawhte khân tu nge ka nih chu an ti lang Chiang khawp mai” (*Joh. 10:24, 25, NKJV*) tiin a chhâng a.

Isua hian ualau takin Messia a nih thu sawi ta se chuan sakhaw hotute hi a lo hre thiam lo ber bertu an ni dâwn a, amah beihna tûr an zawng nghâl chûk chûk ang tih a Chiang reng mai. Chu chu Isuan a hre Chiang a, tlang taka a nihna sawi loin a hna thawhte chu lo chik mai tûrin a hrilh ta zâwk a ni. Isua hian Krista a ni tih lo sawi ta sela, a nih lohzia sawi dân tûr an zawng nghâl vat dâwn a. Nimahsela, a chhinchhiahna tih lante, a hna thawhte leh a thilmak tihte hi chu engtin nge dâwt a ni tiin an sawi theih ang? Hêngte hi tu nge a nih a, khawi atanga lo kal nge a nih tih phat rual loa ti langtu an ni.

Hêng sakhaw hotuten thinsung sak tak an neih ang hi keini chuan kan neih ve loh nân engtin nge kan invên theih ang? Engtiang kawngtein nge keimahni nuna Pathian hnathawh lo langte hi a dodâl zâwngin kan lo chêt theih ang?

THAWHTANNI

November 18

Pathian Lehkha Thu thuneihna

Johana hian Isua kha Messia a ni tih entirtu tûr Isua chhinchhiahna tihte leh miten Isua chanchin an sawi hrang hrangte a sawi chhâwn bâkah, Kristan hna a la rawn thawh tûr lo sawitu Thuthlung Hlui thute leh hrilhlâwnate pawh tan chhan atân a hmang baw. Thuthlung Hlui thute hi Johana ziakah chauh ni loin, Thuthlung Thar lehkhabu dang zawng zawngte pawhin an dah pawimawh êm êm theuh a. Isua hi tu nge a nih a, khawi atanga lo kal nge a nih a, eng thil nge a tih a, eng thil nge a la tih leh dawn tih zawng zawng pawh Pathian Lehkha Thu-ah a lo inziak vek a (heta “Pathian Lehkha Thu” tih hian Thuthlung Hlui lehkhabute a kâwk.)

Johana 5:39, 40, 46, 47 chhiar la. Hêng chângte hian engtin nge Bible thuneihna chungchânga Isua ngaih dân an tih lan?

Chanchin Tha bu pali-ahte hian Isua khân tu nge a nih tih miten an lo hriat theih nân Pathian Lehkha Thu-in a lo sawite chu a sawi chhâwng thîn a, hei hian Pathian Lehkha Thu hi thu nei nia a ngaihzia a ti lang. Thuthlung Hlui lehkhabutun an lo sawi thil thleng eng eng emaw hi amah lo entirtu leh a thil tih tûrte lo sawi lâwktu atân a hmang thîn a. Chûng zînga pakhat chu Numbers 21:5–9-a

H-7

kan hmuh thil thleng kha niin, “Mosian thlalêra rûl a khâikân ang khân Mihring Fapa pawh hi khâikânin a awm ve ngei tûr a ni” (*Joh. 3:14, NKJV*) a ti. Hetah hian Mosian dâr rûl a khâikân thu Numbers bua kan hmuh hi a taka thleng ngei a ni tih pawmin a sawi chhâwng a ni mai lo a, kha dâr rûl kha amah lo entirtu a ni tih sawiin, he thawnthuin min hrilh a tum pawh pawmnaawm takin a sawi fiah nghâl baw.

Tin, amah Isua chauh ni loin, mi dangte pawhin Thuthlung Hlui thute hi Isua entirtu atân an hmang ve tho baw a. Entir nân, Johana lehkhabu tîr lamah pawh heti hian Philippan a lo sawi a nih kha: “A chanchin Mosian dân lehkhabu a ziak leh, zâwlneiten an ziak kha, amah chu kan hmu ta” (*Joh. 1:45*) tiin.

Hêngte hi chhiar la: Joh. 13:18; Joh. 17:12; Joh. 19:24, 28, 36. Engtin nge Isua leh Johana te khân Bible hian thu a nei hle a ni tih an pawmzia an sawi? Chu chuan engtin nge Bible thu zawng zawng hian kan rinna kawngah pawh pawimawhna an nei theuh a ni tih min hrilh le?

Kan tûnlâi hunah hian eng thilten nge a rûk deuh hlekin emaw, ualau tak pawhin emaw Bible thuneihnaa rinna nghah ngam lohna rilru min puttîr le? I chhâna chu Sabbath-ah i sawi chhuak dawn nia.

THAWHLEHNI

November 19

Thuthlung Hlui hrilhlâwnaten Isua chanchin an lo sawi dân: Then 1-na

Isua khân tu nge a nih tih chungchânga sakhaw hotute nân an inhnial tumin Pathian Lehkha Thu hi thu nei tak

a nih thu a sawi chhuak a. Han ngaih mai chuan, chu thu chu sawi chhuah khêr ngâi tûr ni pawhin a lang lo, a chhan pawh sakhaw hotute hi Bible ringtute an nih vâng a ni. Nimahsela, anni hnênah ngei pawh hian Pathian Lehkha Thu hi thu nei a ni tih uar taka a sawi a ngâi tho mai a; chuvâng chuan, eng anga thinlung sak pu leh eng anga amah rin loh luih tum pawh ni hlawm mah se, tu nge a nih tih hriattîrna atân a sawi ta ngei rêng a ni.

Johana hian Thuthlung Hlui lehkhabu hrang hrang atangin Thuthlung Hlui ziaktuten an lo sawi lâwk Messia chu Isua hi a ni tih entirtu châng tam tak a la chhuak a. Chûng zînga thenkhat chu a ziaktute sawi a ngialngana a sawi chhâwnte niin, thenkhat dang erawh ama'n nia a rin anga a sawite a ni hlawm thung.

Hêng a hnuaia târ lan Thuthlung Thar thute leh Thuthlung Hlui thute hi engtiangin nge an inzawm hlawm? A awmzia chu, Thuthlung Thar ziaktuten hian engtin nge Thuthlung Hlui thute hi Isua nihna târ lanna atân an hman?

Joh. 1:23, Isa. 40:3

Joh. 2:16, 17; Sam 69:9

Joh. 7:38, Jer. 2:13

Joh. 19:36, Num. 9:12

Johana chauh a ni lo a, Petera te, Paula te, Matthaia te, Marka te, Luka te leh Thuthlung Thar lehkhabu ziaktu dang zawng zawngte pawh hian Thlarau Thianghlim uapna hnuaiah Nazareth Isua nunna, a thihna, a thawhleha leh Pathian lalthutphahaa a han thut tâknate chu Thuthlung Hlui lehkhabuten an lo hrilhlâwk lo thlen famkimna vek a nih thu uar takin an sawi hlawm a.

Tin, Isua khân a hna thawh tûr lo sawi lâwktu Pathian Lehkha Thute chu ngun taka zir tûrin a hrilh thîn baw a—mahse, eng tikah nge ama chanchin sawina Pathian Lehkha Thute chu an lo hriat thiam tâk le? A thih hnu, chutah pawh a thawh leha, an hnêna a rawn inlâr hnu-ah chauh an hre thiam ta a. “Chutichuan, mitthi zînga ata a thawh leh hnu khân a zirtîrte chuan an hnêna a lo sawi tawh kha an hre chhuak ta a, Pathian Lehkha Thu leh Isuan a lo sawi thinte kha an ring ta a” (*Joh. 2:22, NKJV; Joh. 20:9 pawh en baw ang che*).

NILAINI

November 20

Thuthlung Hlui hrilhlâwknten Isua chanchin an lo sawi dân: Then 2-na

Heti hian Isuan sakhaw hotute hnênah a sawi a: “Pathian Lehkha Thu in chhiar ngun thîn, chutah chuan chatuana nunna awma in rin vâng a ni; hêngte hi ka chanchin sawitu an ni asin” (*Joh. 5:39, NKJV*) tiin. Ama chungchâng an sawi a ni tih huai taka a sawi ngam hi a va ropui êm!

Bible zir mite chuan Nazareth Isuan Thuthlung Hlui hrilhlâwkte a rawn hlen chhuah tâk zât hi an chhiar a. A hlen chhuah zât an sawi chu inang chiah chiah hlawm lo mah se, za chuang fe chu a tling niin an ngâi hlawm

tlângpui. A zât chu eng pawh lo ni se, mi pakhat chung a hetiang zât zet mai a lo thleng famkim hi a mak hrim hrim a. Hetiang hian entîrna han sawi ila: Mizoram tiat vêla zau ram âwl awm se, chutah chuan feet hnih vêla sângin pawisa thîr rem chhuak ta vek ila, chûng pawisa thîr tam tak zînga pakhat chu rawng sen hnawihin hnawih ve lohte nêh khân dah pawlh leh ta ila. Tichuan, mi tu emaw, puana a mit tuamsakin, rawng sen kan hnawih taka kha va thur chhuak nalh tûrin ti ta ila. Vawi khat chiah hun pe baw si ila, a ti theiin kan ring em?

Phat rual a ni lo—Krista a lo pian tûr thu te, thil a tih tûr te leh a thi dâwn a ni tih te kha Thuthlung Hlui lehkhabut hian an lo sawi lâwk sa vek a, Israel-ten an lo nghah Messia chu amah ngei kha a ni tih a Chiang hle. Chuvângin, Johana hian chûng Thuthlung Hlui thute chu Isua kha tu nge a nih a, eng vânga amah ringa a chhandamna siam pawh pawm mai tûr nge kan nih tih kan lo hriat theih nân a sawi chhâwng fo rêng a ni.

Hêng thu, Chanchin Tha Johana ziaka mi lâk chhuahte hian Isua chu Thuthlung Hlui lehkhabut a lo sawi Messia ngei kha a ni tih engtin nge an sawi?

Joh. 12:13, Sam. 118:26

Joh. 12:14, 15; Zak. 9:9

Joh. 13:18, Sam 41:9

Joh. 19:37, Zak. 12:10, Zak. 13:6

I rinnaah khân engtiang taka nghetin nge i din le? Mi tuin emaw Isua hi Messia nia i rin chhan zâwt ta che se la, engtin nge i chhân ang? I rinna chu a pawmawm hle a ni tih ti lang tûrin eng nge i hman ang a, eng vânga chumi chu hmang nge i nih ang?

NINGANI

November 21

Hnuai lam chhuak

Johana lehkhabu kan zir tawh chinah khân Johanan Isua hi Thuthlung Hlui zâwlneiten an lo sawi Messia, Juda miten kum kha leh chen nghâkhlel taka an lo thlir chu a ni ngei tih a târ lan dân kan hmu ta nual a.

Chutih lâiin, sakhaw hotu, thlarau lama mite kâihruaitu tûrte zînga tam tak erawh kha chu Isua hmêlma chimawm ber berte an ni lawi baw si. Eng vâng nge maw ni le?

Johana 8:12–30 chhiar la. He lâia Isua leh sakhaw hruaitute thu inchuh hi eng nge ni? Hêng chângte zînga a khawi lâi tak hian nge sakhaw hruaituten Isua an pawm loh chhan sawi?

A pa awmna an zawha Isuan a chhâna chu, “Nangniho hian kei hi tu nge ka nih min hre lo a, ka Pa pawh in hre hek lo” (*Joh. 8:19*) tih a ni. Hêng mite hian Isua leh a Pa chu hre tawh âwm tak an ni a; mahse, anmahni inbum an nih miau avângin an hre thei tlat lo. An lo kal tawh thin dân leh ngaih dân nghet sa an neihte chuan a phuar bet hneh lutuk a, Isua chu an bul maia awmin—Pathian

inpuanna ropui tak—thilmak chi hrang hrang tiin leh thu ropui tak tak sawi mah se, a pawm duh chuang rêng rêng lo.

Isuan a sawi dang leh chu, “Nangni hi chu hnuai lam chhuak in ni” (*Joh. 8:23, NKJV*) tih hi a ni a. Tawngkam danga sawi chuan, inti-sakhaw mi eng ang mah se, thlarau mi dik tak, Pathian tihtute chu an ni chuang lo a tihna a ni. “Pathian ngaihsak tak ni ang” (*2 Tim. 3:5*) chuan an lang naa, chu zawng chu a ni mai. Pâwn lam lang theiah chuan a thianghlim hmêl hlawm khawp a, an thinlung erawh rin duh tlat lohnain a khat thung si a ni ber.

An khawsa zia hi thil thar pawh a ni lo: “He mite hian minrawn hnaih a, an kê leh an hmûiin mi châwimâwi thîn tak a; nimahsela, an thinlung chu ka hlatah an sawn daih a, an mi tihna pawh mihring thupêk an inzirtîr mai a ni” (*Isa. 29:13*) a lo ti. He thu tho hi kum za eng emaw zât a liam hnu-ah Isua khân a rawn sawi ve leh a, “Eng pawh ni sela, an zirtîrnaa mihring thupêkte an zirtîr avângin a mi biak thîn pawh hi a thlâwn mai a ni e” (*Marka 7:7*) tiin. Anmahni phuachawp zirtîrna, anmahni duan chhuah thupêkte hi “he “khawvêl atanga chhuak a ni a” (*Joh. 8:23*), Isua erawh chu “he khawvêl atanga chhuak a ni ve si lo” (*Joh. 8:23*). Hêng mite hi mahni inbum an ni a, a zia lo hle mai. A lungchhiatthlâk zual êm êmna chu, mi dangte pawh a hruai bo ve leh zêl hi a ni. Hetih lâi hian thil ngaihnawm deuh erawh a awm ve tho a, hetiang a sakhaw hotute nêna an inhniai lâi lo thlirtute zînga tam tak hian Isua an lo ring ve ta hlauh thung a ni (*Joh. 8:30*).

Chutiang chuan, Juda sakhaw fawng chelhtute hi mi sual tak tak ni hlawm mah se, Juda mi tam tak erawh an zirtîrna atangin an tâl chhuak thei hlauh mai a; chuwâng chuan, Isua hi tu nge a nih chiah tih an lo hre thei ta a ni.

Isua leh sakhaw hotute inhniai atang hian eng zirlâi nge i zir chhuah le? Engtin nge “hnuai lam chhuak” ni loin, “chung lam chhuak” zâwk kan lo nih theih ang a—engtin nge hnuai lam chhuak tih leh chung lam chhuak tihte hi a danglam dân kan lo hriat theih ang?

ZIRTAWPNI

November 22

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 747–769-a, “In Thinlung Mangang Suh Se” tih kha chhiar ni se.

“Thutak chu, rohlu tak angin Hebrai mite kha kawltîr an ni a. Juda-te inthâwina, Vânrâm hming chuang kha amah Krista ngein a din a ni. Khâng hlimthlahte leh chhinchhiahahte khân tlanna thutak ropuite chu phûm a ni a. Nimahsela, Krista a lo kal khân hêng chhinchhiahten an lo entîr chu amah a ni tih an lo hre miah lo. An kutah Pathian thu chu a awm a; mahse, chhuan tam tak kal ta atanga an lo inhlan chhâwn tawh thurochhiahte leh anmahni ngaih dâna Pathian Lehkha Thu an hrilh fiahna chuan Isuaa thutak awm hi hmu thei lo tûrin a thukru tlat si a ni. Thuziak thianghlimten thlarau lama pawimawhna an neih zawng zawng pawh a bo fâi vek tawh a. Hriatna zawng zawng dah khâwmna in chu an tân hawn ni mah se, an hre thei chuang lo.

“Pathian chuan mihringte lakah a thutak a thup ngâi lo a. Mihringte hian anmahni thil tihte hmangin a inhliatîr thîn a ni zâwk. Juda-te hnênah pawh hian Krista khân Messia a ni tih an hriat theihna tûr finfiahna tam tak a pe a; mahse, a zirtîrna chuan an nun phung thlâk danglam hlauh tûrin a phût si a ni. Krista chu an pawm a nih chuan, an lo ngaihsân êm êm an pi leh pute thufingte leh thurochhiahte, mahni hma an sialna leh Pathian duh loh

zâwnng thil chi hrang hrang an tih thinte chu an thlah a ngâi dâwn a. Chatuan thutak danglam ngâi lo chu an pawm dâwn a nih chuan anmahni an inhlan ngei a tûl tlat. Chuvâng chuan, Pathianin Krista an lo rin theihna tûra finfiahna rintlâk ber a pêk pawh chu an lo duh ta lo a. Thuthlung Hlui thute ringtua inchnâl siin, chûng thuten Krista nun leh nungchang chungchâng an lo ziahte erawh an pawm duh tlat si lo a ni. An ngaih dân neih sa, an lo sahuai thing vawt tlat tawhte chu thlahin an lo piang thar hlauh ang tih chu an hlau êm êm zâwk a. Chanchin tha ro hlu, Kawng leh Thutak leh Nunna chu an zingah awm reng mah se, Vânramin a hlan theih thilpêk ropui ber chu an hnar fel ta dêr mai a ni.”—Ellen G. White, *Krista Tehkhin Thute*, pp. 105, 106.

Sawi ho tûrte:

- 1. Engtin nge Isua nuna hrilhlâwkna hrang hrang lo thleng famkimte hian i rinna a tihchak sawt thin?**
- 2. Sakhaw hotuten Isua an rinna theihna kawng dâltu lian deuh deuh pathum emaw, pali emaw chu eng nge ni? Hêngte hi kan tûnlâi hunah pawh hian engtin nge a la rawn lan chhuah ve reng tho?**
- 3. Thawhtanni zirlâi tâwpa zawhna awm i chhâna khân engtin nge Bible thuneihna chungchâng a hrilh che? Enga ti nge Bible hi thuneitu tâwp leh chungnung ber a ni tih rinhlelhna min neihtîr thei thil rêng rêng chu kan hnâwl vek a ngaih?**

Zirlâi 9

November 23–29

Nunna Hnâr

SABBATH CHAWNHU

Chhiar tûrte: *Joh. 1:4; Joh. 10:10; Joh. 1:12, 13; Joh. 6:61–68; Num. 13:23–33; Mat. 4:1–4.*

Chângvawn: “**Keimah hi kawng leh thutak leh nunna ka ni; keimaha kal lo chu tu mah Pa hnênah an thleng ngâi lo**” (*Johana 14:6*).

Chanchin Tha Johana ziakah hian Isua khân tu nge a nih tih zawhna a dawng fo a, ani chuan Pathian a ni tih lantirtu tawngkam hmangin a lo chhâng thîn. A tawngkam hman, “KA NI” tih hian hai rual lohin Mosia hnêna hnim buk alha rawn inlâr Lalpa kha a kâwk tih a hriat a. Mosia hnênah khân “AWMA KA NI”t”KEIMAH KA NI” tiin a insawi a nih kha (*Exod. 3:14*). Tichuan, he Pathian, “AWMA KA NI”t”KEIMAH KA NI” tia insawitu hi “tisaah lo changin kan zingah a lo chêng ve ta a, a ropuina (Pa fa mal neih a nihna anga a ropuina) chu kan lo hmu ta a, ani chu khawngaihna leh thutaka khat a ni (*Joh. 1:14, NKJV*).

“AWMA KA NI”t”KEIMAH KA NI” tih thu hi Chanchin Tha Johana ziakah hian a inthlung chhuak dap a. Tûn kêr zirlâi chângvawn, “Keimah hi kawng leh thutak leh nunna ka ni” (*Joh. 14:6*) tih pawh hian chu thu tho chu a rawn lantîr ve leh a ni. “AWMA” chu khawvêl Êng a ni a; tin, Nunna Chhang, berâm rualte luhna tûr Kawngkhâr, Berâmpu Tha leh Grêp Hruï Tak pawh a ni bawk.

Tûn kêrah pawh hian Johanan min lo hrilh Pathian inpuan chhuahna ropui tak chanchin bawk kha kan zir

chhunzawm leh dâwn a. Tin, Isua hi Messia a ni ngei tih ti Chiangtu thil chi hrang hrang awm mah se, mi thenkhat chuan an pawm duh chuang miah lo tih pawh kan en tel bawh ang. Hemi chungchâng hi kan zir chhan tûr pahnih a awm a, chûngte chu: an thil tih sual ang hi keini chuan kan tih ve loh nân leh, chutiang thil ti sual thei dinhmuna ding mêkte chu tanpui theih dân kawng kan hriat theih nân a ni.

SUNDAY*November 24***Amahah chuan nunna a awm**

Johana 1:1-ah hian Isua chu Pathian, Fapa Pathian a nih thu Chiang takin a sawi a. Chutiangin, Johana 1:4-ah pawh, “Amahah chuan nunna a awm; chu nunna chu mihringte êna a ni” tih thu a sawi leh bawh. Heti lâia nunna a tih hi Pathian atanga chhuak nunna a ni a, chu nunna chu dawn chhâwn ni lo, amaha lo awm nunna a ni. Isua chuan amaha nunna a neih avângin a nunna chu a hlântpe thei a, chu bâkah, a la lêt leh thei bawh (*Joh. 10:17*). Tin, amahah chuan nunna a awm avângin a pêk duh apiangte hnênah nunna a pe thei bawh a ni (*Joh. 5:21; Joh. 14:19*).

Nunna (Grik tawngin, *zoe*) tih thumal hi Chanchin Tha Johana ziakah hian vawi 36 zet a lang a, chu chu Thuthlung Thar pum puia lang zât hmun lia then hmun khat lâi a tling. Johana 1:4, 5-ah chuan he thumal hi kan chênna khawvêla nunna lo awmtirtu a nih thu sawina atâna hman a nih bâkah, chhandamna nêh pawh sawi zawm a ni bawh a. Mahse, Johana lehkhabu hmun dang zawngah hi chuan he nunna (*zoe*) hi chhandamna thutiam, *chatuana nunna* tia sawi a ni deuh ber thung (*Joh. 3:15, 16, 36; Joh. 4:14, 36; Joh. 6:27, 40, 47, 54, 68; Joh. 10:27, 28 chhiar rawh*). Chutiang chuan, khawvêl leh a chhûnga thil awmte siam

a nih lâia nunna petu kha suala bo tawh khawvêl hnêna chhandamna thlentû, chatuana nunna chantîr lehtu pawh a ni bawh tihna a nih chu.

Eng vângin nge Isua kha he khawvêlah hian a lo kal?*Joh. 1:29, Joh. 3:16, Joh. 6:40, Joh. 10:10, Joh. 12:27.*

“Mosian thlalêra rûl a khâikân ang khân Mihring Fapa hi khâikânin a awm tûr a ni, tu pawh amah ring apiang chu boral loa chatuana nuna an neihna tûrin” (*Joh. 3:14, 15, NKJV*).

Dâra siam rûl lemin rûlin a chuk Israel fate tawrh âi a tuar ang chiah khân, Isua hian sualin a chuk avângin thi mai tûr keimahni âi a lo awh ta a. Kan tawrh tûr hremna chu tuarin, chumi zârah chuan ama nunna chu kan nunna a lo ni ve thei ta a ni.

Krista chuan nun kan neih mai pawh ni loin, tam tak kan neih min duhsak a (*Joh. 10:10*). Chuvângin, “amah lâwm apiang chu an hnênah Pathian fate nih theihna tûr a pe, a hming ringtute hnênah pawh a pe bawh: chûng mite chu thisen hrin an ni lo a, tisa duhzâwng hrin an ni hek lo, mihring duhzâwng hrin pawh an ni hek lo, Pathian hrin an ni zâwk e” (*Joh. 1:12, 13, NKJV*).

Krista chu kan hnêna Pa nihna dik tak hriattîr tûrin a lo kal a. “Tu mahin eng lâi mahin Pa an la hmu lo. A Fapa neih chhun, Pa ângchhûnga awm ngei khân a chanchin chu a lo puang chhuak ta” (*Joh. 1:18, NKJV*). Isua nungchang kan hmuh hian Pathian nungchang kan hmu nghâl a ni.

Isua nun atang hian Pathian nungchâng eng nge kan lo hriat theih awm? Eng vângin nge Isuan Pa chanchin minrawn hriattîr hi chanchin lâwmawm tak a nih?

THAWHTANNI
Chatuana Nunna Thute

November 25

Johana 6:61–68 chhiar la. Isuan a zirtirte hnêna amah kal bosan an duh leh duh loh a zawha Peteran a chhâna hi eng nge ni a awmzia?

Peteran “chatuana nunna” a sawi hi Chanchin Tha Johana ziaka inthlung chhuak dap thupui pawimawh êm êm a ni a. Chatuana nunna chungchâng a sawina chu Isuan mipui 5,000 a hrâi puar thu inziahnaah hian kan hmu (*Joh. 6:27, 40, 47, 54, 68*). Chutah chuan Isuan *Nunna Chhang* a nih thu a sawi a (*Joh. 6:35*), a awmzia chu a nunna, a thihna leh a thawhleha kha chatuana chhandamna kan neih theihna hnâr a ni tihna a ni.

Chanchin Tha Johana ziaakah hian *chatuana nunna* tih tawngkam emaw, a tlukpui tawngkam dang emaw hi vawi 17 vêl hman a ni a. He tawngkam hian thlaraua awmna emaw, chatuan mi lo ni tâkna emaw, vân lam thil eng emaw nihna a kâwk hran lêm lo. Chhandamna min chantîr thei nunna min petu thiltihtheihna a kâwk zâwk a, chu thiltihtheihna chuan tûnah hian nunna thar min neihîrin, kan Lalpa lo kal leh hunah chatuana nunna min chantîr bawk dâwn a ni. Isua kha tisaa a rawn chang ang chiahin Isuan a sawi thawhleha pawh hi a tak takin, eng tikah emaw leh khawi hmunah emaw thleng tûr a ni a. Mitthi zîng ata thawh lehna niin, Eden huana kan neih thin nunna kha pêk lêt leh kan ni ang.

Chatuana nunna chu engtin nge kan lo chan theih ang? *Joh. 3:15, 16; Joh. 5:24; Joh. 6:40, 47; Joh. 8:31; Joh. 12:46; Joh. 20:31.*

Rinnain Isua chu kan tâna nunga thi tûrin khawvêlah hian a lo kal a ni tih kan ring a. He rinna hi a thlâwna kan dawn chu ni tho mah se, keimahni duh thu rêngin Isua hnênah kan inhlân ang a, kan sualte simin, ngaihdamna leh sualte tlen fâina kan chan theih nâna a thisen chhuak chu kan lo pawm ve ngei tûr a ni thung.

Isuan mi dangin an kalsan ang khân amah pawhin kalsan ve mai a duh em tia Petera a zawh khân Petera chhâna chu, “Lalpa, tu hnênah nge ka kal ang a? Nangma’n chatuana nunna thu i nei alâwm” (*Joh. 6:68, NKJV*) tiin a chhâng a. He a chhâna hian chhandamna awmzia leh, chu chhandamna kan lo chhan theih dân chu a sawi fiah tha hle. Finna thuril atangin emaw, chanchin kal tawh zirna atangin emaw, science atangin emaw a lo thleng lo a. Isua Krista—amaha chatuana nunna neia—chuan Thlarau Thianghlim sâwmna chhânga lo pawm duh apiangte hnênah a thlâwnin a pe thîn a ni.

Engtiangin nge chatuana nunna thutiam hian he lei kan nun kan thlîr dânah hian nghawng a neih? Engtianga nghawng nei tûr nge a nih hrim hrim le?

THAWHLEHNI

November 26

Isua ringa piang tharin

Johana 1:12, 13 chhiar la. Kristian ni tûra rahbi zawh ngâi awmte chu eng nge ni?

Johanan a lehkhabu hi a ziah chhan chu Isua Krista kan lo rin a, kan rin avânga ama hminga chatuana nunna kan lo neih a duh vâng a ni a (*Joh. 20:31*). Chutianga

chhandam kan lo nih theih nân chuan thil pahnih a thlen a ngâi niin a sawi bawk (*Joh. 1:12, 13*). A hmasa berin, amah kan lo lâwm tûr a ni a, a awmzia chu, amah kan ring tûr a ni tihna a ni. A dawtah chuan, ama'n Pathian fate ni thei tûrin thuneihna emaw, thiltihtheihna emaw min pe a, chu chu châng 13-ah hian "Pathian hrin nihna" tiin a sawi nghe nghe. Chuvângin, Kristian kan lo nihna kawngah hian keimahni mihringte tih tûr leh Pathianin a tih tûr a awm ve ve a. Rinnain kan che chhuak ang a, amah chu lâwma êng chu pawm tûrin kan inhawng bawk ang ; mahse, thilung ti thartu tak erawh chu Pathian a ni tih hi kan hre reng tûr a ni thung.

Dik tak chuan, rinna pawh hi Pathian thilthlâwnpêk, a Thu kan hriatna atanga kan lo dawn chawp a ni a (*Rom. 10:17*). "Rinna dik tak, Kristaa awm rinna nung chu kan nei duh a nih chuan Bible-a târ lan a nih ang tak hian amah kan hre hmasa phawt tûr a ni."—Ellen G. White, *Fundamentals of Christian Education*, p. 433. "Thlarau Thianghlim chuan mihring rilru-ah hna thawkin a ti êng a, Pathian ring thei tûrin mi a siam thîn."—Ellen G. White *Comments, The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 7, p. 940.

Fapa chu Messia a ni tih ring emaw, pawm emaw apiangte chuan chatuana nunna a chang dawn a. Isuan a sawi Thu hi pawm emaw, rin emaw pawh a tûl bawk. Ring thei tûra kan rilru siamtu tak chu Thlarau Thianghlim a ni (*Joh. 16:7, 8; Rom 8:16 pawh chhiar ang che*).

Rom 8:16 chhiar la. Hemi chângah hian Isuaa chhandamna kan lo chan theih chhan pawimawh tak a sawi chu eng nge ni?

Rinna, Bible-in min hrilh rinna, kan thilunga Thlarau Thianghlimin hna a rawn thawha innghat hi kan rinna innghahna, a lungphûm chu a ni. "Rinna chu . . . malsâwmna ropui tak a ni a—Bible thutak hmutu mit, Bible thutak hretu beng a ni."—Ellen G. White, *In Heavenly Places*, p. 104. Mihring ngaihtuahna chuan rin chhan tûr a dap hmasa phawt thîn a, chutianga rin chhan tûr tha tak a neih hnu-ah chauh chuan a ring thîn. Nimahsela, Bible-in min hrilh dân chuan rinna hi a lungphûm, kan rin chhan tûr chu a ni a (*Eph. 2:8, 1 Kor. 1:17–24, 1 Kor. 2:1–6*). Rinnain bul kan tan phawt ang a, chumi atang chuan hriat thiamna leh Pathian thilthlâwnpêk khawngaihnaah kan lo thang chho zêl tawh dawn a ni.

Mi tu-in emaw i rinna kha eng a innghat nge ni tiin zâwt ta che sela, engtin nge i chhân ang?

NILAINI

November 27

Nunna Hnâr chu hnâwlin

Bible-a thawnthu lungchhiatthlâk ber mai pakhat chu Chanchin Tha Johana ziaakah hian kan hmu a. "Êng chu thim zîngah a lo êng a; mahse, thimin a lo hre thiam si lo. [Êng] chu khawvêlah a awm a, khawvêl pawh hi ama siam a ni; mahse, khawvêl hian amah chu a hre si lo. Ani chu ama mite hnênah a lo kal a; mahse, a mite chuan an lo lâwm si lo a ni" (*Joh. 1:5, 10, 11, NKJV*). "AWMA KA NI"t"KEIMAH KA NI" titu chu ama mite ngei zînga mi tam takin an lo hnâwl ta a nih kha.

Paula chuan, "In rinna lâwmman chu paih bo suh u" (*Heb. 10:35*) tiin min lo चाह a. A chhan pawh kan hmuh fo angin, mi tam tak chuan Krista Thu hi an pawm tlat lo a; chuvâng chuan amah Krista pawh an hnâwl phah ta thîn a ni.

“Tùnlâi mihringte ngaihtuahna hi chu rinhlehnain a intan phawt thîn a. Thutak chu eng nge ni tih hre tûr chuan eng kim rinhlehna rilru nêna zawhna siam zêl phawt tûr niin a ngâi a ni ber mai. Zawhna hrang hrang an zawh hrep hnua la dingchang chu an pawm nghet tlur tawh thîn thung a. Chutiang chuan Bible pawh hi hrilh fiah tumin, Bible-in a sawi eng kim hi science atang te, history atang te, psychology atang te, philosophy atang te, archeology atang te leh geology atang te-a thlirin, zawhna kherkhiap tak tak an zâwt thîn. Bible thute hi ringhlehnain rilru pu chungin an zir a. Krista pawh khân, ‘Mihring Fapa hi a lo kal hunah chuan khawvêlah hian rinna a rawn hmu ang em ni?’ (Luka 18:8) a lo ti a nih rêng kha. —E. Edward Zinke and Roland Hegstad, *The Certainty of the Second Coming*, (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Association, 2000) p. 96.

Numbers 13:23–33 chhiar la. Kanaan ram han enthlature an rawn hâwna an thil hmuh chanchin an sawi dân inang lo tak chu eng nge ni?

Kades-Barnea-a an awm lâia Hebrai mite thil tih sual chu Pathian Thu an ringhlel tlat mai kha a ni. Pathian chuan han chho a, [Kanaan] ram chu han la tûrin a hrilh a. An han chhoh hma hian a ram han en thlithlâi phawt tûrin enthlature sawm leh pahnih an han tîr hmasa a nih kha. An zînga a tam zâwk, mi sawmte chuan an thil hmuh chu a huphurhawm zâwngin an rawn sawi a. Chu rama chêngte chu mi lian leh chak tak tak an ni a, an khawpuite pawh kulh nei vek niin, an râlthuam neihte lah hmuh pawh an la hmuh ve ngâi loh khawpa tha a ni bawk a, an sipaite pawh tha taka indo dân lo zir chhuak tawh vek an ni leh nghâl. Chutih lâiin, keini lah chu Aigupta rama sal

H-8

mai mai ni thîn, indo pawh la indo ve ngâi lo kan ni si an ti a. Mihringte thlirna atanga thlirin, Kanaan ram la tûra han thawh chhuah chu tih sa loh lohah an ngâi a ni. An zînga mi pahnih, Josua leh Kaleba te erawh chuan han thawh chhuah thuai thuai an châk thung a, a chhan pawh Pathian thiltitheihna ropui tak chu an rin tlat vâng a ni.

Ram enthlature sawmten an tih sual ang hi kan tih sual ve loh nân engtin nge kan invên theih ang? Chutih rual chuan, engtin nge zêldin thu bawl, Pathian duhzâwng tia inngâi, hlawhchham thei lo tûr ni emaw inti-a thil âthlâk tak kan tih loh nân pawh kan invên tho bawk ang?

NINGANI

November 28

Thiam loh chantîrna

“Tu pawh amah ring chu thiam loh changin a awm lo ang a, tu pawh ring lo erawh chu tûn apang hian thiam loh changin a awm tawh reng thung a ni, a chhan pawh Pathian Fapa mal neih hming chu an rin loh avângin. . . . Tu pawh thil sual ti apiangin êng an haw thîn a, a thil tihte chu a lang ang tih a hlauh avângin êngah pawh a lo kal lo ang. Amaherawhchu, tu pawh thutaka awm apiang chu . . . êngah an lo kal thîn thung” (*Joh. 3:18–21, NIV; Joh. 1:10 pawh chhiar ang che*).

Engati nge mite chu thiam loh chantîr an nih? Joh. 3:18, 36; Joh. 5:24, 38; Joh. 8:24; Joh. 12:47.

Miin Isua Krista, khawvêl Êng a hnâwl a nih chuan, Pathian Thu ringhlel tûr leh Setana thlêma awm tûrin a inhawng zau hle thîn a. Chutiang chu êng hawisana thim lam panna a ni.

Evi kha huan lâi taka dah thing rah ei leh ei loh chungchânga duhthlanna siam thei tûrin êng pêk a ni a. Chu a êng kawl chu rinhlela zawhna siam tûrin Setanan a rawn thlêm a. Tichuan, Pathian thu chu fiahin Pathian hmangaihna chuan amahin a siam ngei mihringte chu a ti boral duh dâwn em ni tiin a han ngaihtuah ta a. Tin, ama'n a beng a hriat leh a mita a hmuh ngeite chu a rinchhan thui hle baw. Rûl chuan thei rah chu a han ei a, a thi miah baw si lo. Rûl thil sawi chu dik a ti ta riau a. *He thei rah hi ka ei a nih chuan, Pathian ang ka lo ni tak tak dâwn a ni ang* tih rilru a pu ta a. Mahse, bumîn a awm a ni reng si; chumî avâng chuan êng a kawl pawh chu a hnuchhawn ta a. Tin, a pasal pawhin a kawng zawh chu a rawn zawm ve ta baw a, an nupa chuan Pathian thupêk an zâwm lo dũn ta a ni.

Matthaia 4:1-4 chhiar la. Kristan thlalêra Setana thlêmna a hmachhawn tum khân eng dânte nge a hman?

Krista khân Evi leh Adama te, tui lêt hmaa mihring te leh Kades-Barnea hmuna Israel faten an lo hman ang mihringte ngaihtuahna tho hi a nei a, duh ni se, a hmang sual ve thei reng. Hmangaihna Pathian ni si, eng vângin nge a Fapa hi thlalêr ram pilrilah ni 40 chhũng zet eng mah ei lo leh mahni chauha awm tûrin min kalsan le ti pawhin zawhna a siam thei. Chu bâkah chuan, Pathian Fapa a ni ngei tih pawh a finfiah thei baw a—duh ni se, lungtum mai mai pawh chhangah a chantîr thei reng tih a hre chiang khawp ang. Mahse, Pathian Thu hmangin a chhâng thla ta zâwk a. Khawvêl mite ngaihtuah dân ang ni loin, vân lam mite ngaihtuah dân ang zâwk chu a pu

tlat a ni. Mi tam tak, ringtu tha tak tak nia kan ngaihte ngei pawhin an siam fo duhthlanna dik lo chu lo siam ta pawh ni se, chhuanlam tûr a nei tha êm êm tho a. Mahse, Isua chuan duhthlanna dik a siam zêl thîn a ni.

ZIRTAWPNI

November 29

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 11-20, “Kan Hnêna Pathian Awm” tih leh phêk 670-680-a “Inhniálnate” tih te chhiar ni se.

“Krista chuan mihring nihna chang tûra a rawn inphah hniam khân Setana nungchang letling chiaah nungchang chu a rawn lantîr a. Hetah hian a la tâwp mai lo, mualphona lam kawng chu a la zawh thla leh ta deuh deuh zâwk a ni. ‘Mihring anga lo awmin a inngâitlâwm a, thi khawp hiala thu zâwmin a lo awm ta a, krawsah ngei chuan a thi ta nghe nghe a ni’ Phil. 2:8. Puithiam lalberin a puithiam kawr fual ropui leh mâwi tak chu a hlîp a, puithiam narânte inbel thin kawrfual vâv inbela rawng a bâwl ta angin, Krista pawh hi chhiahhlawhah insiamin inthâwina a lo hlân ta a. Amah hi puithiam chu niin, amah tho hi a thilhlân pawh chu a ni nghâl baw. ‘Ani chu kan bawhchhiatnate avânga hliamin a awm a, kan khaw lohnate avânga vuak thitlinin a awm a; kan thlamuanna tûra thununna chu a chungah a tla a, a vuakna vualtea tih damin kan lo awm ta a ni.’ Isaia 53:5.

“Kristan a phu ang chu kan lo chan theih nân kan phu ang chu amah chantîr a ni ta zâwk a. Keinîn chanpual kan neih ve miah lohna a felna azârah chuan thiam chantîr kan lo nih theih nân ama tel ve miah lohna kan sualte avâng chuan thiam loh chantîr a ni ta thung baw. Ama ta nunna chu kan lo chan theih nân kan chan ngei ngei tûr

thihna chu a lo tuar ta a. ‘A vuakna vualtea tih damin kan lo awm ta a ni.’— Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 18, 19.

Sawi ho tûrte:

1. Isua khân khawvêl chhandam nân thil tam tak a hlân a. He thutak ropui leh mak tak hi miten an lo hriat a, a hnênah chuan rinnaa an lo kal ve theih nân engtin nge i tanpui theih ang?

2. Mihringte ngaihtuahna zâwna duhthlanna siam leh Pathianrawn inpuan chhuahna rinchhana duhthlanna siam hi a inan lohna lian tak tak a awm a, chûngte chu eng nge ni?

3. Engtin nge mihringte ngaihtuahna leh thil chhût thiamna hi Pathian Thu awmzia hriat thiamna atân hman tangkâi theih a nih? Mihringte ngaihtuahna leh thil chhût thiamna atang pawhin Pathian Thu hi a rintlâk a ni tih hriat theihna tûr a awm em? Engtiangin nge hrilhlâwkna lo thleng famkim zêl te, thil siam mâwi leh mak tak takte hian Pathian chu a awm ngei a, chu Pathian chuan mihringte tân tlanna ruahman pawh a lo nei vek bawk a ni tih rin theihna min pêk?

4. In class-ah Thawhlehi zirlâi tâwpa zawhna in chhâna kha sawi ho ula. I rinna kha eng nge a inngahna ni rêng rêng? Mi tu emaw-in Isua leh Chanchin Tha Johana zia kin a sawite hi eng vânga ring nge i nih tiin zâwt ta che se la, engtin nge i chhân ang?

Zirlâi 10

November 30–December 6

Kawng leh Thutak leh Nunna

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 13:1–20; Joh. 14:1–3; Dan. 7:27; Joh. 14:5–11; Joh. 1:14; Kol. 1:16, 17; Joh. 5:38–40.*

Chângvawn: “**Tu ma’n eng lâi mahin Pathian an hmu lo, a Fapa mal neih, Pa ângchhûnga awm ngei khân a chanchin a hril tawh a ni**” (*Johana 1:18*).

Chanchin Tha Johana zia kin hi hlâwm li-ah a then theih a, chûngte chu: thuhmahruai (*Joh. 1:1–18*), chhinchhiahnate sawina (*Joh. 1:19–12:50*), chawimâwina chungchâng sawina (*Joh. 13:1–20:31*) leh thu tlângkawmna (*Joh. 21:1–25*) te a ni. Kan zir tawh chinte khân a thuhmahruai leh chhinchhiahna sawina lâite min luh chilhpui deuh ber a, Isua chu a thilmak (chhinchhiahna) tih hmang te, mi tu tute emaw nêna an biakna hmang te leh a thu zirtîr hmang te-in tu nge a nih târ lan a tum thîn a nih kha. Tûnah chuan a hlâwm thumnaah kan lût chho ve thung tawh dâwn a, chu chawimâwina chungchâng a sawina lâi, Johana 13:1–20:31 hi a ni ang.

“KA NI” tih tawngkam a hmanna thu pasarihte hian Johana lehkhabu-a then laita pahnih, chhiahchhiahnate a sawina leh ropuina chungchâng a sawina te hi a dawh zawm a. Chûng “KA NI” tih tawngkam a hmanna thu pasarihte chu: “nunna chhang” (*Joh. 6:35, 41, 48, 51*), “khawvêl êng” (*Joh. 8:12, Joh. 9:5*), “kawngkhâr” (*Joh. 10:7, 9*), “berâm vêngtu tha” (*Joh. 10:11, 14*), “thawhlehi leh nunna” (*Joh. 11:25*), “kawng leh thutak leh nunna” (*Joh. 14:6*), leh “grêp hrui tak” (*Joh. 15:1, 5*) te hi a ni.

Tùn kâr zirlâi hi Isuan a zirtirte hnêna inthlahna thu hnuhnûng a sawina nêen bul kan tan ang a. Chu inthlahna thu hnuhnûng chu a zirtirte ke a silsak pahin a sawi tan a nih kha. Chumi zawh chuan bung 14-a “KA NI” tih tawngkam a hmanna thu pakhat (“Keimah hi kawng leh thutak leh nunna ka ni”) hi kan luh chilh zui nghâl dâwn a ni.

SUNDAY

December 1

Entawn tûr ka hnutchhiah che u hi

Isuan a zirtirte hnêna inthlahna thu thuhnûng a sawi (*Johana 13–17*) hian a zirtirte chu nakina thil lo thleng tûrte leh an la tawn tûr thilte a hriattîr a. A thu han chheh vêl dân hi Deuteronomi-a kan hmuh, Mosian Israel fate hnêna inthlahna thu hnuhnûng a sawi te, Jakoban a fate hnêna malsâwmna thu a sawi (*Genesis 47–49*) te, Davidan a fapa Solomon hnêna fuihna thu a sawi (*1 Chronicles 28–29*) te nêen pawh a inang hle. A zirtirte chu thlamuanin, a âiawhtu tûr mi dang (Thlarau Thianghlim; *Johana 14–16*) rawn tirh a tiam a. Lungngaih êm êm hun an la nei dâwn a ni tih hrilhin, chutih hunah pawh chuan rinawm taka awm tlat tûrin a chah nghâl bawk (*Johana 15*).

Johana 13:1–20 chhiar la. Hemi tum hian eng thil nge thleng a, enga ti nge he thawnthu hi a pawimawh êm êm? Isuan zirlâi zir chhuattîr a tum chu eng nge ni?

Isua hun lâia Palestina ramah khân pheikhawk pum bun an la chîng ve lo a, vawthlep (chapel) kan tih ang hi bun maiin, thenkhat phei chu ke lâwngin an kal mai thîn bawk. Chuvâng chuan, a ke pawh a bâlin a paw tha thîn khawp ang tih a rin theih. Chaw ei tûra mi an sâwmte chu

dawhkân an kîl hmian an chhiahhlawhten an ke an silsak phawt thîn a. Nimahsela, Isuan man a nih hmaa a zirtirte zanriah hnuhnûng ber a kilpui zânah hi chuan an ke silsaktu tûr chhiahhlawh pakhat mah an awm lo.

A zirtirte rin loh deuhin amah Isua chu a tho a, an zirtirte chu a mal malin an ke a silsak ta theuh a. Johana 13:4, 5-ah hian Isua thil tihte chu chipchiar taka sawi niin, a chhan pawh Zirtirtu thil tih hi inngaihtlâwmnaah pawh rin phâk bâk a nihzia uar taka tih lan a duh vâng a ni.

Petera thil sawi leh lo chêt dân (*Joh. 13:8–11*) atang hian Isua thil tih hi zirtirte khân an awmzia an man phâk lo tih a lang a. Engtin nge Isua, Zirtirtu, Messia ni siin hetiang hna hniam lutuk hi a thawh theih le? Chuvâng chuan, Petera pawh hian Isuan a ke rawn silsak a tum chu a lo phal lo ta rêng a. Mahse, Isua hian a ke silsak a phal lo a nih chuan, a hnênah eng mah chan a neih loh tûr thu a hrilh a. Chutia a sawi tâkah chuan a ke chauh ni loin, a kut leh a lu te pawh silsak bawk tûrin a ngên leh ta thung zâwk a. Hei hian kawng tuana Isua zui a duhzia a ti lang Chiang hle.

Isuan he thil hi a tih chhan chu tu nge a nih tih lan a duh vâng a ni. Johana 13:13 kan chhiar chuan, Zirtirtu leh Lalpa a nih thu a sawi tih kan hria ang a. Chu chu miten amah an koh dân niin, amah pawhin chu chu a nihna a ni tih a sawi thîn bawk. Hêng a nihna pahnihte hian thu a neihzia leh thil a tih theihzia min hrilh a. Nimahsela, thuneihna leh thiltihtheihna te hi mahni inchhekarbâwm nân ni loin, mi dangte rawngbâwlsakna atân zâwk hman tûr a ni tih min hrilh. Adventist Kohhran chuan Isuan entawn tûr min lo hnuchhiah hi lungsi takin kan zâwm thlap a, Lalpa Zanriah kîl tûra inbuatsaihna thil tihah hmangin, inngaihtlâwmna thupêk angah kan ngâi a ni.

He inngaitlâwmna thupêk hian Isua hniakhnung zui chungchâng leh inngâitlâwm taka mi dangte rawngbâwlsak dân tûr engtin nge min hrilh le?

THAWHTANNI

December 2

Ka lo kal leh ngei dâwn

Johana 14:1–3 chhiar la. He thu hi engta ti nge Isuan a sawi?

Johana 13 tâwp lamah hian Isuan a la kal bo tûr thu a sawi a (*Joh. 13:33*). Chu thu a sawi chuan Petera beng a verh hle a ni ang, khawiah nge a kal dâwn tih a lo zâwt var a (*Joh. 13:36*). A zirtirte hian a thihna, a thawh lehna leh vâna hruai chhoha a awmna chungchâng a sawi a ni tih rêng an hre lo. Petera pheh hi chuan Isua tâna a nun hlan pawh a huam thu te a sawi nghe nghe a. Hetah chiah hian a ni Isua a la phat tûr thu hrilh a nih tâk ni (*Joh. 13:38*).

Chutichuan, a zirtirte chu an thinlung ti mangang lo tûrin a hrilh zui ta bawka a (*Joh. 14:1*). Heti lâia “mangang” tih thumal hi Grik Bible-ah chuan *tarasso* a ni a, a awmzia chu *chawk tho, buai, awm hle hle thei lo, buainaa paih lût* tihna a ni. He thu Isuan a han sawi hian zirtirte chu buainaa paih luh ni ta ang maia inngâiin an mangang dâwn tih a hre sa a ni ngei ang.

Nimahsela, chutianga thinlung mangang, hlauthâwnng taka an awm chu a duh lo a, an hlauthâwnna tih kiansak tûrin pindan (in ropui tak ni loin, khualbûk chhûnga pindan ang hi) tam tak awmna a Pa in chanchin chu a hrilh ta a. Chumi inah chuan an tâna hmun buatsaih tûrin a han kal dâwn a ni. A thu sawi hian krawsa a thihna lo thleng tûr chu thlir khûmin, a mite tlan tûra a lo kîr leh

hun tûr chu a hrilh ta daih zâwk a. Sual avânga thleng thawnthu lungchhiatthlâk tak hi kumkhua atâna a tâwp hlen vang vang hun tûr chu a thlirpui a ni (*Dan. 7:27 en rawh*).

Heti hian a sawi a: “Ka kal chuan. . . ka lo kîr leh ang a, tichuan, ka hnênah ka hruai ve ang che u; ka awmnaah chuan nangni pawh in awm ve theihna tûrin” (*Joh. 14:3, NKJV*). He a thu sawi hi a lo kal lehna thutiam a ni tih a Chiang hle.

He thutiam hi a rin ngam êm êm chhan eng nge awm le? Mi tam tak chuan, “Bible hrilhlâwkna a ni a, a lo thleng famkim rêng ang chu” an ti mai thei a, a dik chiah rêng bawka. Mahse, Johana 14:3-ah hian a rin ngam chhan chu kawng dangin a sawi daih thung a. Hemi châng a *Ka lo kîr leh ang* tih thu hi Grik tawnga ziah Bible-ah chuan present tense a ni (*Ka lo kîr leh e*). Hetianga present tense hman hi Grik tawngah chuan *futuristic present* tiin an sawi a. Nakina thil lo la thleng tûr chu a lo thleng ngei dâwn a ni tih kan hriat chian avânga lo thleng tawh reng anga kan sawi ta ang hi a ni ber ang chu. Chuvângin, he lâi thu pawh hi *Ka lo kal leh ngei ngei dâwn alâwm* tih pawhin leling ila, a sawi tum a phawk chhuak tha mah zâwk maithei.

Kan Lalpa lo kal kîr leh kan beiseina inngahna chu Bible hrilhlâwkna lo thleng famkim taahte hian a ni mai lo a. Thu min tiamtu kan Lalpa hi rin ngam a ni tih kan hriat chian êm vâng pawh a ni bawka. Ani chuan a mite lam tûrin a lo kal leh ngei ngei dâwn a ni tih a sawi a. Chu thutiam chu a tiamtu ka hriat chian êm avângin rilru dam thlapin kan ring rêng a nih hi.

Kraws khân Krista chu a lo kal leh ngei ngei dâwn a ni tih engtin nge min hrilh? Isua Krista hi lo kal leh ta lo se, a lo kal tum khatnaa a thihna khân eng nge sâwna leh tangkâina a neih ang?

THAWHLEHNI

December 3

Kawng leh thutak leh nunna ka ni

Johana 14:5, 6 chhiar la. Isua kalna tûr hmun chungchânga Thoman hriat duh a neih chu eng nge ni? Engtin nge Isuan a chhân?

Thoma zawhna hi zawhna fîng angreng tak niin a lang. I mi zui tûr chu khawiah nge a kal dâwn tih i hriat bawk si loh chuan engtin nge i zui ngam ang? A zawhna hi Isuan chhângin amah chu kawng a nih thu a hrilh a. Khawi hmun thlen theihna kawng nge a nih? Pa hnên thlen theihna kawng maw le. Thuhmahruaiah (*Joh. 1:1-18*) pawh khân Thu (*logos*), Isua Krista leh Pa inzawm hnaihzia chu uar takin sawi a lo nih tawh kha.

Johana 1:18-ah chuan Pathian Fapa mal neih (hetah hi chuan, *danglam bik* tia lehlin ni se a dik zâwk maithei) kha Pa chanchin min hriattîrtu chu a ni tih thu a sawi a. He lâi thu-a *chanchin hriattîr* tih tawngkam hi Grik Bible-ah chuan *exegeomai* niin, a awmzia chu *hrilh fiah*, *sawi fiah* tihna a ni. He thumal atang hian *exegesis* tih thumal pawh hi chher chhuah a ni a, *exegesis* tih awmzia chu a awmzia la chhuak tihna a ni. Chutiang chuan, Isua hi Pathian hnên kan thlen theihna kawng, suala tlu tawh khawvêl hnêna Pa nihna leh a chanchin sawi fiahtu, hrilh fiahtu a ni a. Ani tel lo hi chuan Pa Pathian chanchin kan hriat chhun hi a bei tham êm êm a ni.

Johana 14:7-11 chhiar la. Engtin nge Philipa thil hriat thiam loh chu Isuan a hrilh fiahsak tâk?

Philipa hian Pa chu hmuhtîr tûrin Isua a dîl a; mahse, suala tlu tawh mihringte zîngah hian Pathian hmêl hmu-

a la nung zui zêl thei tu mah an awm si lo (*Exod. 33:17-34:9, Joh. 1:18 chhiar ang che*). Heti taka a lo la ngawng hi Isuan mak a ti a, tu pawh amah hmutu chu Pa hmu a ni tih thu hrilhin a zilh ta hlak nghe nghe a ni (*Joh. 14:9*). Heta tanga thil chiang tak lo lang chu, Isua hi Pathian hnên thlen theihna kawng a ni a. A tel lo chuan Pathian panna kawng hi a thimin a chiang lo thîn. Ani chu Pathian panna kawng min kawhmuhtu êng a ni si a.

Chutichuan, Isua hian tawngkam pathum: *kawng* tih te, *thutak* tih te leh *nunna* tih te chu a suih zawm kual ta vek a. *Kawng* tih tawngkam bik hi chu Baptistu Johanan Isua tâna kawng a lo sial thu sawina niin, Johana 1:23-ah leh vawiina kan chhiar, Johana 14:6-ah te chiah hian hman a ni. Chutih lâiin, *thutak* tih leh *nunna* tih te erawh hi chu Chanchin Tha Johana ziaka thupui pawimawh tak an ni a. Chuvâng chuan, Nilaini zirlâi leh Ningani zirlâi te pawh hian *thutak* chungchâng, a bik takin Bible-in a sawi “thutak” hi miten an rinhlelh deuh thûm tawhna khawvêl angah phei hi chuan thupui pawimawh tak a nih avângin thûk deuh zâwkin min luh chilhpui dâwn a ni.

Isua kha Pa Pathian mi zia kan hriat theihna tûra Pathian rawn inpuan chhuahna tha leh famkim ber a ni tih hriat hi enga ti nge a thlamuanthlâk êm êm le?

NILAINI

December 4

Thutak ka ni

Joh. 1:14, 17; Joh. 8:32, Joh. 14:6 leh Joh. 15:26 chhiar la. Engtiangin ge Johana hian Thutak chu Isua hi a ni tih a târ lan?

Chanchin Tha Johana ziakah hian thutak chu Isua nêl te, a Pa nêl te leh Thlarau Thianghlim nêl te sawi zawm

a ni fo a. Thutak chu Isua, Thu (*logos*) nên leh êng nên—thim nên ni loin—a inzawm tlat a ni (*Joh. 1:1–14, Joh. 3:19–21*). Hetih lâi hian, dâwt leh Diabola (Setana) te chu thil inzawm nghet êm êm a ni ve thung a (*Joh. 8:44–46*). Chutiang chu a nih avângin Johana lehkhawua thutak kan hmuh hi thil dik emaw, number emaw mai a ni lo. Chutiang chu a nih tho-na lâi awm bawk mah se, chumi âia ril chu a la ni a, Pathian laka rinawmna leh a duhzâwng thilte tih duhna a ni ber zâwk.

“Pathian nung leh Pathian awmpuina thlahlela tap thîn mi tam tak an awm a. Mahse, chûng mite thimlung tuihâlna chu mihringte finna thuril tak takte leh thu thiam tak takte kutchhuak lehkhawua hian a tihrehsak thei si lo. Chutiangah chuan mihringten an theih nia an sawite leh thil an hmuchhuahate hian tangkâina a nei tak tak lo bawk. Pathian thu ngei chuan mihringte thimlungah thu sawi zâwk se le. Mihringte ngaih dân leh thufing siam chawp, an pi leh pute hun atanga tih thana an lo neih tawh angte chauh hre thintute chuan chatuana nunna chang tûra an rilru siam tharsak theitu aw chu ngâi thîn thla rawh se.”—Ellen G. White, *Krista Tehkhin Thu*, pp. 42, 43.

Isua tân hian Thutak nih chu eng nge a awmzia ni ang? Isua chu *logos*, a tîr atang rênga Pathian nêna lo awm dôn tawh *logos* a ni a, amah chu thil siam zawng zawngte Siamtu a ni bawk (*Joh. 1:1–4*). Chatuan ata Pa nên lo awm dôn tawh niin, Pa zepui hrang hrangte pawh hi a nei ve vek a; chuvâng chuan, “KA NI” (“AWMA KA NI”) tiin a insawi rêng bawk a ni. Tu thu hnuaiah mah awm lo leh eng mahin a thunun loh a ni a. Lei leh vâna thil awm zawng zawng—hriatna (knowledge) pawh telin—eng mah hi ama tel loa lo awm ve ngawt pakhat mah a awm lo. Thil siam eng kim hi Isua siam leh Isuaa awm vek a ni. “Amahah chuan eng

kim siam a ni a, vâna awmte, leia awmte nên, hmuh theihthe, hmuh theih lohte nên, lalthutphahte pawh, rorêlnate pawh, lalnate pawh, thuneihmate pawh; eng kim ama siam a ni, ama ta tûr bawka siam a ni. Tin, ani hi chu eng kim awm hmaw a awm reng a ni, amahah chuan eng kim a ding ho bawk a ni” (*Kol. 1:16, 17*).

Isua hi thutak sawitu a ni mai lo a. Amah hi Thutak chu a ni. Thutak chu ngaih dân emaw, mihringte ngaihtuah chhuah emaw a ni lo a. Mi nung ngei a ni!

Thutak, Isua Krista hi khawvêl rawn chhun êngtu ni (sun) nên pawh khian a tehkhin theih âwm e (*Joh. 8:12*). C. S. Lewis-a chuan Kristian sakhaw chungchâng a sawinaah heti hian a lo ziaa: “Ni khi tûk tin a lo chhuak ziaa a ni tih ka ring angin Kristian sakhaw pawh hi ka ring a. Ka rin chhan pawh a lo chhuak lâi ka hmuh vâng ni mai loin, ni avângin thil dang eng kim ka hmuh theih vâng a ni.”—“Is Theology Poetry?” (n. p.: Samizdat University Press, 2014), p. 15, originally presented 1944.

Thutak Isua avângin nunna leh kan chheh vêla thil awmte hi a nihna tak kan lo hriat thiam theih phah a ni.

NINGANI

December 5

Pathian Lehkha Thu leh Thutak

Chanchin Tha Johana ziaa hian kawng leh thutak leh nunna chungchâng sawiin, chumi atân chuan Pathian Lehkha Thu hi a hmang rim hle nghe nghe. Dik tak chuan, Chanchin Tha Johana ziaakah chauh pawh ni loin, Chanchin Tha bu dangte mai bâkah, Bible pum pui, Thuthlung Hluiah leh Tharahte hian thutak puan chhuah a nihna kawngah Pathian Lehkha Thu-in dinhmun pawimawh tak a luah a. Hei hi Isua chu tu nge a nih a, eng ti tûrin nge khawvêlah a lo kal tih chungchâng min hriattîrna kawngah pheih chuan a dik leh zual êm êm a ni.

Johana 5:38–40 chhiar la. Hetah hian engtin nge Isuan Pathian Lehkha Thu chungchâng a sawi?

Isua leh a zirtîrte khân Isua chu Messia a ni ngei a ni tih entîrna atân Pathian Lehkha Thu hi an sawi chhâwng fô a. Amah Krista pawh khân heti hian a lo sawi: “Mosia in rin chuan kei pawh mi ring tûr in ni; ani chuan keima chanchin asin a ziak ni. Nimahsela, a thu ziak chu in rin si loh chuan engtin nge ka thu in rin ang?” (*Joh. 5:46, 47*).

Luka 24:27 chhiar la. Isuan a rawngbâwlina pawimawhia lantîr nâna Pathian Lehkha Thu a sawi chhâwng thîn hi eng vânga tûl êm êm nge a nih?

Hmun dangah pawh Exodus bu-a mi la chhuakin heti hian a lo sawi baw k a: “Pathianin . . . in hnêna a sawi kha in lo chhiar lo em ni?” (*Mat. 22:31, NKJV*) tiin. Johana pa Zakaria khân Pathian thutiamte chu sawi chhuakin, “leilung pian tirh ata [Pathianin] a zâwlnei thianghlimte kâ hmanga a lo sawi tawh ang khân” (*Luka 1:70, NKJV*) a lo ti baw k. Petera pawhin heti hian Pentikost nia a sermon-ah khân a lo sawi a: “Unaute u, Thlarau Thianghlimin Davida kâa . . . a lo sawi lâwk Pathian Lehkha Thu kha a lo thleng ngei tûr a ni si a” (*Tirh. 1:16, NKJV*) tiin.

Bible hi science zirna atâna hman tûr zirlâi bu a ni lo a. Atom phel darh dân emaw, thluaka bâwk awm zai chhuah dân tûr emaw min hrilh lo. Mahse, chu âia pawimawh zâwk chu min hrilh thung. Tu nge kan nih a, eng vângin nge khawvêlah hian kan lo awm tih hre thiam tûrin min pui a. Bible hi lo awm lo ta se, Pathian a awm tih pawh kan hre lo ang a, lei leh vâh hi ama siam leh khâi din a ni tih kan hre lo ang a, engtin nge khawvêlah hian

kan lo awm tih kan hre lo ang a, nun awmzia leh kan hma lam hun hriatna pawh kan nei hek lo ang.

Bible-ah hian science-in min hrilh theih ngâi loh tûr thutak eng engte nge awm le?

ZIRTAWPNI

December 6

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Chatuan Nghahfâk* phêk 519–536, “Nuna Êng” tih chhiar la; tin, E. Edward Zinke-a’n *The Certainty of the Second Coming* tih lehkhabu-a, “The Authority of the Bible and the Certainty of the Second Coming” (pp. 23–36) tih a ziah pawh chhiar ang che.

Isuan, “Kei hi khawvêl êntu chu ka ni” tih tih thu a sawi lâi hian Bâwkte Kût an hmanna hmun temple tualzâwlah a awm a. He tualzâwl lâi takah hian ban lian leh sâng tak pahnih, khâwnvârna atâna an hman chu a ding lurh mai a. Tlâi lam inthâwinat an hman zawh hnu chuan, hêng khâwnvârte hi an han hâl a, a êng chuan Jerusalem khawpui a ên chhuak vek thîn a ni. Chu chuan thlalêra Israel fate an kal lâia anmahni hruaitu chhûm ding êng kha a entîr a, chumi hriat rengna atâna an tih chu a nih bâkah, Messia lo kal tûr lo entirtu pawh a ni nghâl baw k. Tlâi ni tlâk hnu-a hêng khâwnvârte an han tih ên chiah hian, temple tuala mipuite chu hlim leh lâwm takin an au thîn a ni. . . .

“Khâwnvârin Jerusalem khawpui a han chhun ên kulh tawh hi chuan a mi chêngte hian Messia lo kal huna Israel faten êna an la chan tûr an beisei dânte an sawi chhuak thîn a. Isua tân erawh awmze ril leh zau zâwk a nei tlat. Temple atanga lo chhuak êngin Jerusalem khawpui zawng zawng a chhun êng vek ang hian, thlarau lam êna petu Krista chuan khawvêl thim hi a chhun êng mêk a. Chumi entirtu temple khâwnvâr hi chu a êng tha tâwk lo hle a, Isua Krista nihna pawh a phawk chhuak zo lo khawp mai

bawk. Chuvâng chuan, ama kut ngeiin vâna a dah êng ropui tak (ni) khi a hna thawh ropuizia entîrtu tling zâwk leh dik zâwk chu a ni.

“A tûk zîng khua a lo vâ a; ni chu Olive tlâng chung zâwnah a lo chhuak fel ve chiah a. Ni zungin marble hmanga sak in ropui tak takte leh temple banga rangkachak an dahte a han chhun chuan a êng tle sût mai a. Chumi chu Isuan kâwkin, ‘Kei hi khawvêl êng chu ka ni’ tih thu hi a sawi ta a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 463, 464.

Sawi ho tûrte:

1. In class-ah Ningani zirlâi zawhna hnuhnûng ber in chhâna kha sawi ho ula. Bible-in thutak pawimawh êm êm a sawi, science dânin a hrilh fiah theih si lohte chu eng engte nge ni? Entîr nân, kraws te, thawhlehna te, Isua Krista lo kal lehna te. Kan hnêna puan chhuah ngâi thutak dang, kawng danga kan tân hriat theihna tûr awm miah si lote chu eng engte nge ni?

2. Vântirhkoh tha famkim, Pathian nihna pawh hre chiang em emtu Lucifera tlûkna kha ngaihtuah la. Khatiang taka ropui leh chan tha chang si kha Pathian lakah a hel tho mai nia! Hei hian mihringten duh thlang thei tûra zalênna kan neihzia engtin nge a tih lan a—tin, engtin nge Pathian duhzâwng tih chu kan thlan zêl a pawihzia pawh min zirtîr bawk le?

Zirlâi 11

December 7–13

Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghlim

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 14:10, 24; Gen. 3:7–9; Joh. 16:27, 28; Joh. 16:7–11; Joh. 17:1–26.*

Chângvawn: “**Tin, Thlamuantu, Thlarau Thianghlim, Pa-in ka hminga a rawn tirh tûr khân, chu mi chuan eng kim a zirtîr ang che u a, in hnêna ka sawi zawng zawng a hriat chhuahtîr leh ang che u**” (*Johana 14:26*).

Chanchin Tha Johana ziakah hian thupui hrang hrang mâwi takin a inzep chiat mai a. Isuan chhinchhiahna (thilmak) a tihte sawiin, hêngte hi zâwlneiten an lo puan thin Messia kha a nihzia ti Chiangtu a ni tih min hrilh. Isua kha Krista a ni tih lo puangtu mi hrang hrangte pawh a sawi bawk a. Tin, he lehkhabu-ah hian amah Isua ngei pawhin Pathian a nihzia sawina atân “KA NI” tih tawngkam hman thin thu pawh kan hmu bawk.

Johana 1-ah hian Pathiana mi nung pathum awmte chu an zavâia sawi lan vek a ni a (*Joh. 1:1–4, 14, 18, 32–34*). Kum za tam tak liam ta atang khân mihringte hian Pathian nihphung hi a chîn chhuaka lo sawi fiah an tum tawh thin a; mahse, an tum anga an hrilh fiah theih loh avângin mi tam tak chuan Pathiana mi nung pathum a awm thu hi an pawm tâk loh phah nghe nghe. Amaherawhchu, thil eng pawh ni se, a nihna tak kan hriat thiam loh vâng emaw, kan ngaihtuahna leh thil chhût thiamnain a phâk loh vâng emaw maia kan hnâwl ngawt a nih chuan ka â hle tihna a ni ang.

Johana hian Pathian nihphung kan hre thiam duh a nih chuan Isua leh Thu-a a nihphung puan chhuah chinte hi kan thlir mai tur a ni tih a sawi a. Chu chu kan ti a nih chuan Pathiana mi nung pathum awmte inlaichin kual theuh dân te, Pathiana mi nung pathum awmte leh mihringte inlaichin tawn dân te, mihringte zinga inlaichinna awmte chu a nihna ang takin kan lo hre thiam thei ang.

Tun kar zirlai hian Chanchin Tha Johana zia kin Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghim te nihphung a tar lan dân chu min thlirpui dawn a. Mahse, chu chu Isua leh a zirtirten inthlahna hun an hman zana Isua thu sawi atangin a ni ang (Joh. 13–17).

SUNDAY

December 8

Vân Pa chu

Chanchin Tha Marka zia kin hi Bible thawnthu zawnge inngahna, he leia nunna lo intan dân sawina, “A tirah Pathianin lei leh vân a siam a” (Gen. 1:1) tih thu hmanga zia tan a ni a. *A tirah khân Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghim te chuan lei leh hi vân an siam a* tih pawhin a sawi thei ang. Anni hi lei leh vana thil lo awm zawnge lo awm thei chhan emaw, awmtirtu emaw an ni a. Lei leh vân leh chumi chhûnga thil awm zawnge zawnge chu anmahni siam vek hi a ni. Kan chenna leia hian nunna neite siam niin, chûng nunna neite zingah pawh chuan mihringte hi a bik taka siam kan ni a. Pathianin mihringte siam chhan chu amah nen leh kan mihringpuite nen inhmangaih tlâng taka kan chên ho a duh vâng a ni.

Nimahsela, vânduathlak takin Lucifera khân he khawvelah hian sual a rawn luhpui ta hlauh mai a. Sualin thil tha lo tam tak a thlen zinga pakhat chu Pathian nena kan inlaichinna a rawn ti chhe ta hi a ni. Pathian nihna

chu dik lo takin min hriattir thin a. Chuvangin Isua khân Pathian hriatna kan lo neih thar leh a, mihringte hnena chhandamna a thlen theih nân mihring nihphung chu amahah a rawn inbel ta a ni.

Isua khân he leia a chên chhûng zawnge khân Pa hnênah a nun hlân thin a, a Pa’n a hrui ang zêlin a nung thin. Heti hian a sawi a: “Kei leh Pa chu pumkhat kan ni” (Joh. 10:30, NKJV). “Pa chu keimahah a awm a, tin, kei pawh amahah ka awm ve bawh” (Joh. 10:38, NKJV). “Ka Pa hnate ka thawk a nih loh chuan mi ring suh u” (Joh. 10:37, NKJV).

Hêng Bible chângte hi chhiar la. Pa hnathawhte chu eng nge ni?

Joh. 3:16, 17; Joh. 6:57

Joh. 5:22, 30

Joh. 6:32; Joh. 14:10, 24

Joh. 6:45

Joh. 15:16, Joh. 16:23

Hêng Bible chângte hian Pa chuan a Fapa Isua Krista nênzawmna thuk tak a nei tih min hrilh a. Pa chuan

kan khawvêl hi a hmangaih êm avângin chhandam kan lo nih theih nân pawh a inhuam thui hle. Hei hian Pathianin min hmangaihzia engtin nge min hrilh?

THAWHTANNI
Isua leh Pa

December 9

Pathiana mi nung pathum awmte chuan amah nêna inzawmna thûk tak nei tûrin min siam a. Mahse, sual avângin chu inzawmna chu tih chhiat vek a lo ni ta. Chumi chhiatnain nghawng a neih nghâl râpthlâk tak chu Eden huana thil thleng chanchinah khân kan hmu a.

Genesis 3:7–9 chhiar la. He thu hian engtin nge sualin a thlen harsatna chu a târ lan? Evi leh Adama te zâwkin Pathian zawng lo a, Pathian zâwkin anmahni a rawn zawng chhuak leh hi eng nge ni a awmzia?

Pathianin a tum ber chu sualin a thlen harsatna atanga mihring zawng zawng hnêna damna pêk a ni a. Chu a damna pêk tum chu mihring zawng zawng hian lo pawm vek dâwn lo mah se, a pe tho ang.

He inlaichinna chhe tawh din thar leh hna hlen chhuak tûr hian Pathiana mi nung awmte zînga pakhat chu mihringah a rawn chang a. Tichuan, Thu chu tisaah changin kan zîngah a rawn chêng ve a, Pathian ropuina chu a rawn lan chhuahtîr ta a (*Joh. 1:14–18*). Chumi avâng chuan mihringte hian Pathian hmangaihna leh khawngaihna chu a famkimin kan lo chang ta a ni. Hei hi khawvêla Isua a lo kal chhan ber pawh niin, sualin a thlen inlaichinna chhe tawh chu din thar leh a nih theih nân Pathian ropuina rawn puan chhuah a tum a. Krista Isuaa min pêk hi rinnaa lo pawm apiangte chuan Pathian nên inlaichinna thar an nei leh thei dâwn ta a ni.

Hêng Bible chângachte hian kan tâna beiseina ropui tak awm chu engtin nge târ lan a nih? *Joh. 1:1, 2; Joh. 5:16–18; Joh. 6:69; Joh. 10:10, 30; Joh. 20:28.*

“Kristaah chuan nunna—hawh chawp ni lo, dawn chhâwn pawh ni hek lo—a tîra mi kha a awm a.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 530. Mahse, mihringa lo chang ta Fapa, Pathian a nihna anga a dinhmun sâng takte pawh rawn kalsan ta vek (*Phil. 2:7*) Krista chuan, leia mihringte anga a lo awm ve tâk thu sawiin, nunna a neih kha Pathian hnên ata a dawn a nih thu pawh a sawi thei a ni. “Krista chu Pathian a ni a, chu a Pathian nihna chuan chatuana nunna chang thei kan ni tih rin ngamna min neihtîr thei ta bawk.”—*Chatuan Nghahfâk*, p. 530

Pathian chu mihringte hian an hre lo a (*Joh. 17:25*). Chuvângin amah, Pa chu hriat a lo nih theihna tûrin khawvêlah hian a Fapa neih chhun a rawn tîr ta a ni (*Joh. 9:4, Joh. 16:5*)

Pathian awm ring lo pakhat chuan, “Vân khi a zauvin thil awm a tam êm êm a; mahse, khîngahte khian eng nge ni awm tih pawh hriat chian alawi kan nei bawk si lo. Chuvâng chuan, hmun dang atanga min tanpuitu tûr tu emaw leh eng emaw a lo kal beiseina tûr chhan pakhat mah kan nei lo” tiin a ziaak a. He pa thu sawi hi a dik loh dân Bible-in a lo sawi chu eng nge ni?

THAWHLEHNI

December 10

Fapa hria chuan Pa pawh a hria ang

Chanchin Tha Marka ziaakah hian Fapa Isuan Pa min hriattirtu tûr thil a tih hrang hrangte sawi lan a ni a. Isua

khân Pa chu tu nge a nih tih sawi fiahin, Pa leh mihringten inzawmna an neih dân pawh a târ lang bawk. Hei hi Johana 1:18 thu, Fapa mal khân Pa chanchin chu min lo hriattîr (Grik tawngin, *exegeomai*: sawi fiah, hrilh fiah, Chiang taka sawi) ta tih thu a sawi kha a rawn rem chho zêl a. Isua khân Pa Pathian nihna chu vawi eng emaw zât a sawi fiah thîn a nih kha. *Pa* (Grik tawngin, *pater*) tih tawngkam hi Johana lehkhabu-ah hian vawi 136 zet hman a ni a; tin, Johana lehkhathawn pathumahte hian vawi 18 hman a ni bawk, a awmzia chu Thuthlung Thar pum puia hman a nihna zawng zawng hi belh khâwm ta vek ila, hmun thuma then hmun khat vêl chu Johanan a hman hi a ni ang. Johana 14–17-ah hian a zirtîrte nêna inthlahna thu sawiin, Pa nihna dik tak chu min hriattîr nghâl a. Hêng bung palite hi Chanchin Tha Johana ziaka Isuan Pa min hriattîrna bung langsâr leh chhiar hlawh ber ber an ni nghe nghe.

Isua kha leia Pa âiawh niin, Pa ruahmanna chu a mihring taksaa nun chhuahpui tûrin a lo kal a. Dik tak pheichuan, eng kimah ama duh zâwng ni loin, Pa duh zâwng zâwk chu tih a tum ngar ngâr thîn (*Joh. 5:30*). He thu a sawi hi mak kan lo ti deuh pawh a ni maithei a; mahse, mihring a nihna anga Pa hnêna a inpumpêk chianzia a ti lang Chiang hle a ni.

Tin, Isua khân Pa-in a hna—mihringte chhandamna—hlen chhuak tûra a rawn tîr a nih thu pawh a sawi bawk a, Pa ngei chu Isua hnathawh leh chanchin hriattîrtu a ni (*Joh. 5:36–38*).

Isua khân mihringten Pa hnên an thlen theihna kawng awm chhun a nih ang ngeiin Pa chuan rawngbâwl tûrin a rawn tîr a ni tih a sawi a (*Joh. 6:40, 44*). Pa pawhin mihringte hi thawhlehaa anmahni kaihtawh tiamtu Isuaa awm chatuana nunna chu nei ve ngei tûrin min duh a ni.

Hêng Bible chângte hian Isua leh Pa inlaichinna chungchâng engtin nge an sawi? *Joh. 7:16; Joh. 8:38; Joh. 14:10, 23; Joh. 15:1, 9, 10; Joh. 16:27, 28; Joh. 17:3.*

Isuan Pa nêna an inlaichinna a sawi dân hi a mak angreng hlawm khawp mai. A thu zirtîr zawng zawngte hi Pa zirtîrna a ni a; a thil sawi zawng zawng pawh amahin a Pa sawi ngei a hriat a sawi chhâwn a ni a; amah ring tih awmzia chu Pa ring tihna a ni a; a thil sawite leh thil tihte chu Pa sawi leh tihte vek a ni a; tin, amah leh Pa chu mihringte chhandam an nih theihna atân inlungual takin an thawk dūn bawk. Hei hian Isua leh a Pa vâna mi chu an inpumkhatin an inzawm nghet tha hle a ni tih a târ lang Chiang hle.

I ngaihtuahnate leh i thil tihte kha i tâna Pathianin ruahmanna a lo neihte ti langtu tak tak ni ta ang se, engtin nge i nun a lo danglam ang? A awmzia chu, Isua hnên atanga kan hriatte hi kan tâna Pathianin ruahmanna a lo siam a ni tih hriain engtin nge tha zâwkin kan nun chhuahpui theih ang?

NILAINI

December 11

Thlarau Thianghlim

Chanchin Tha Johana ziakah hian Pa leh Fapa te ang êm chuan Thlarau Thianghlim chanchin kan hmu tam ve lo a. Chutih rualin, Isuan a thawh tûra tuk hna a hlen chhuah theihna kawngah erawh Thlarau Thianghlim hnathawh hi a pawimawh êm êm si a ni.

Johana 1:10–13 chhiar la. He lâi thu hian piantharna atâna Thlarau Thianghlim hnathawh pawimawhzia engtin nge a sawi?

Johana lekhhabu bung hmasa berah hian Thlarau Thianghlim hnathawh pawimawh dân chu kan hmu nghâl a. Thu chu mi tam takin dawngin, mi tam takin an lo ring tih a sawi a, chûng Thu lo ringtu apiangte chu Pathian fate an ni nghâl bawk. “Chûng mite chu thisena hrin an ni lo a, tisa duhzâwnga hrin an ni hek lo, mihring duhzâwng pawha hrin an ni chuang lo a, Pathian hrinte ngei an ni zâwk” (*Joh. 1:13, NKJV*). Chutiang chu Thlarau Thianghlim hnathawh atang chauhin a lo thleng thei a ni.

Hêng Bible chângten Thlarau Thianghlim thil tih hrang hrang an sawi chu eng nge ni? *Joh. 3:5–8, Joh. 6:63, Joh. 14:26, Joh. 15:26, Joh. 16:7–11.*

“Isuan a zirtîrte hnêna Thlarau Thianghlim hnathawh chanchin a sawi hian amah ngei pawh lo ti phûr tawhtu lâwmna leh beiseina chu chantîr ve ngei a tum a. A lâwm chhan ber pawh [Thlarau Thanghlim hian] a kohhran hnêna tanpuina tam tak a lo pêk tawh vâng a ni. Thlarau Thianghlim chu a mite châwisâna an awm theihna tûra a Pa hnêna a dîl theih thilpêk hlu ber leh ropui ber a ni a. Thlarau Thianghlim chu piantharna chantîrtu atâna pêk tûr niin, chu mi tel lo chuan Krista inthâwina pawh kha awmze nei lo mai a ni ang. Sual thiltihtheihna chu kum za tam tak liam ta atang khân a lo chak chho telh telh a, he Setana bâwih nihnaa mihringte an intu lût nasa êm êm mai hi a mak tih loh rual a ni lo. Sual chu Pathiana mi nung pathum awmte zînga a pathumna, Thlarau Thianghlim thiltihtheihna ropui tak avâng chauhin do leh hneh theih a ni a. Ani chu chakna siam danglam nêni ni

loin, Pathian thiltihtheihna famkim nêni ngei a rawn thawk dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 671.

Pathian chu mi dik tak a ni tih nemngghettu Thlarau Thianghlim thu hriattîr lo pawm hi malsâwmna ropui tak channa a va ni dâwn êm! (*Joh. 3:33*). Thlarau Thianghlim hi sual thu-ah te, fel thu-ah te, rorêl thu-ah te kan thiam leh thiam lo min hriattîrtu a ni a (*Joh. 16:8–11*). Chuvângin, eng nge fel a, eng nge dik a, eng nge tha tih kan hriat theihna kawng awm chhun chu Thlarau Thianghlim thiltihtheihnain kan thiam leh thiam loh min rawn hriattîrna hmanga kan ngaihtuahna leh kan thil tawnte Pathian Thu-a lo fiah zêl a ni.

NINGANI

December 12

Isua tawngtâina

Johana 17 hi puithiam lalber a nihna anga Isua tawngtâina ti pawha sawi thin a ni a. A zirtîrte hnêna inthlahna thu hnuhnûng a sawi tlângkawmna a ni. Mihringte hi kan dinhmun ngâi, mi mal taka Pathian nêna inlaichinna kan neih thinnaah khân dah kîr leh kan nih theih nân Isua chu he leiah hian a lo kal a. Pathianin ti tûra a hrih chhinchhiahna hrang hrangte chu thu âwih takin a ti vek a. A thu sawi leh a thil tihte hmangin mihringte hnênah Pathian a hriattîr thîn.

Isuan he thu a sawi lâi hian khawvêl a chhuahsan dâwn hnâi tawh a. A zirtîrte chu a hmangaih êm êm a ni tih wavi khat dang han hriattîr leh hrâm a duh hle. Amah leh Pa leh Thlarau Thianghlim te chu an inpumkhat tlat an ni tih hre thiam tûrin a duh a. Tin, amah ngei pawhin a neih ang, Pa Pathian leh Thlarau Thianghlim te nêna mi mal taka inzawmna chu nei ve tûrin a duhsak hle bawk.

Johana 17:1–26 chhiar la. Isuan amah leh Pa leh zirtîrte inkâra inzawmna hnâi awm se a duhzia chu eng ang tawngkam hmangin nge târ lan a nih?

Mi tam tak chuan Johana 17 hian thil pawimawh leh tûl awm chhun chu inpumkhatna leh inhmangaih tawna a ni tih thu a sawi emaw an ti thîn a. Ni e, Pathianin a tum chu amah leh mi zawng zawng nêna inlaichinna tha tak min neihtir leh a ni rêng alâwm—chu chu phat thu a chêng lo. Nimahsela, ngunthlûk taka han chhiar hian, hmangaihna leh thutak lo inzawm dân rilzia kan hmu thei a.

“Hei hi chatuana nunna chu a ni, nang Pathian tak awm chhun an hriat che hi” (*Joh. 17:3, NKJV*) a ti—keimahni’n nia kan hriat ang Pathian ni loin. “Mi i pêkte hnênah khân i hming chu ka lo hriattir tawh a, . . . i thu chu an vawng a, i hnên atanga chhuak ka ni tih dik takin an hre ta bawh” (*Joh. 17:6, 8, NRSV*). “Anni chu i thutakin ti thianghlim rawh, i thu chu thutak a ni si a” (*Joh. 17:17, NKJV*).

Krista chu Pa nihna puang chhuak tûrin khawvêlah a lo kal a. Mi tam takin Pathian nihna dik tak an hriat theih thin avângin he thu a lo puan hi a pawimawh hle. Chanchin Tha Johana zia hian chu hna chu Isuan tih tak zeta a thawh dân a târ lang a. Ani khân Pathian Thu leh Pathian thil tihte chu dik takin a entir thîn. Thutak hi pawimawh lêm lo lo ni ta ang se, enga ti nge (vân atang meuhin) hei chen chen a rawn kal ang ni?

Isua khân thil harsa leh khirh tak tak a tawng thîn a, a tâwpah phei chuan sakhaw hotuten an hnâwl ta nghe nghe a nih kha. Mite ngaihsak loh a hlawh fo a, ama zirtirte ngei pawhin an bengkhawn lêm loh châng a awm. An zirtirte zînga pakhat khân a phatsan a, pakhat dang pawhin amah a hriat loh thu tum thum zet a sawi bawh. Amah lainatna nei miah lotuten a chungthu an ngaihtuah a, krawsah

thiin, a khêngbettute lah rawn chhandam a tumte an la ni leh ta nghâl.

Engtin nge Pathian hmangaihna, Isua leh Pa inkâra awm ang kha i nunah chiang zâwkin i lan chhuahtir theih ang?

ZIRTAWPNI

December 13

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu ziah, *Chatuan Nghahfâk* phêk 747–769, “In Thinlung Mangang Suh Se” tih kha chhiar la; tin, *The SDA Bible Commentary*, vol. 5, pp. 911–919-a “Additional Note on [Joh.] Chapter 1” tih chhiar bawh ang che.

Isua kha a hmêlmaten mihringte siam chawp tehfung, “tisa angin” an teh thîn a (*Joh. 8:15*). An thil tih dân hi “a lan dân ang ngawta” (*Joh. 7:24*) teh âi pawhin a la tha lo zâwk hial maithei. Tisa dân, suala tlu tawh khawvêla chêng, suala tlu tawh mihringte siam chawp chu an hman a, Thlarau Thianghlimin hna a rawn thawhna tûr hmun rêng an insiam lo (*Joh. 3:3–7 en ang che*). A “tisa” put chu a lan dân angin an hmu a ni mai a, Thu tisaa lo chang (*Joh. 1:14*) a nih theihna lâi tûr erawh an ngaihtuah thleng ngâi miah lo thung. Tehfung beitham tak hmanga Krista lo sawisêl ngawt hi khawvêl thlirna atanga amah hriat tumna a ni (*2 Kor. 5:16*).

“Thlamuantu chu ‘thutak Thlarau’ ti-a sawi a ni a. A hna ber chu thutak hrilh fiah leh vawn nun a ni. Thinlungah thutak Thlarau angin a rawn chêng phawt a, chumi hnu-ah chuan Thlamuantu a lo ni zui ta thîn a ni. Thutakah chuan thlamuanna leh remna a awm a, chutih lâiin dik lohnaah erawh chuan thlamuanna leh remna tak tak hmuh theih a ni ve lo. Setana chuan ngaih dân dik

lote leh thurochhiah hrang hrangte hmangin mite rilru a thunun thîn a. Mite chu tehfung dik lo kawhmuhin, chumi hmang chuan an nungchang a tih chhiatsak ta vek thîn a ni. Thlarau Thianghlim erawh chuan Pathian Lehkha Thu hmangin rilru-ah thu a rawn sawi ve thung a, thinlungah thutak a rawn nem kâi thîn. Chutichuan, dik lohna hâi langin, thinlung ata a paih chhuak thîn a. Krista chuan Pathian thu kal tlanga hna rawn thawktu thutak Thlarau hmang hian a mi thlante chu a hnênah a hîp thîn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, pp. 756, 757.

Sawi ho tûrte:

1. Chatuana nunna chu Pathian hriat a ni a (*Joh. 17:3*). **Pathian nihna eng eng emaw, entîr nân, engkimtithi a nihna te, hmangaihnaa khat a nihna te, dikna duhtu a nihna te hriat ringawt leh amah hriatna tak tak neih hi eng nge ni a danglamna awm? Pathian hria tih hi eng nge ni a awmzia? Mi tu-in emaw, “Pathian i hria em?” tiin zâwt ta che se la, eng nge i chhâna ni ang? I chhânaah chuan Isua hi a lo lang ang em?**

2. Isua thu sawi, “i thu hi thutak a ni” (*Joh. 17:17*) **tih hi eng nge ni a awmzia?**

3. Isua kha, “Nangin anni chu khawvêl ata i lâk chhuah tûra ngên ka ni lo a, mi sual lakah chuan i hum tûr ka ti zâwk a ni” (*Joh. 17:15*) **tiin a tawngtâi a. Kan duhthlanna siam hian engtiangin nge he Isua tawngtâina hi keimahni nuna a chhâna ni tûrin a lo siam theih?**

Zirlâi 12

December 14–20

Châwimâwia A Awm Hun: Kraws leh Thawhleha

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Joh. 18:33–19:5; Joh. 19:17–22; Joh. 19:25–27; Luka 2:34, 35; Joh. 20:1–18; 1 Kor. 15:12–20.*

Chângvawn: “Tin, Pilatan a hnênah, ‘Chu, lal i ni elo?’ a ti a. Isuan, ‘Ni e, lal ka ni asin. Thutak hriattîr hi ka pian chhan leh khawvêla ka rawn kal chhan a ni. Tu pawh thutaka mi apiangin ka thu an pawm thîn’ a ti a” (*Johana 18:37*).

Isua khenbeh a nihna leh a thawhlehnate hi Chanchin Tha Johana ziakin a sawi uar ber a ni a. Bung khat atanga bung sâwm hian kum thum leh a chanve vêl chhûnga thil thlengte sawiin, bung 11–20-a kan hmuhte erawh hi chu chawlhkâr khat atanga chawlhkâr hnih chhûng vêla thil thlengte a ni thung.

Chanchin Tha bu pali-te hian Isua thih thu an sawi theuh a; an sawi dân erawh a inang hlawm lo thung. An sawi dân hi a inrem vek tho nachungin, a ziaktu tinte hian an Chanchin Tha thupuite ti lang tûrin sawi uar duh bîk lâi an nei theuh a. Matthaia chuan Pathian Lehkha Thu (Thuthlung Hlui) lo thlen famkimna lam a sawi uar a; Marka chuan Isua thihna khân baptisma a channa a lo entîr dân min hrilh a; tin, Luka chuan kraws kha damna leh chhandamna a nih dân a târ lang bawk (chutiang a nihzia chu krawsa khenbeh ve tho rûkru chanchinah khân kan hmu Chiang hle).

Johana hi chuan kraws kha lalthutthlênga Isua han thuttîrtu niin a sawi ve thung a, chu chu a lehkhabu hmun

hrang hranga kan hmuh *hun* tih thu nên pawh hian a inzawm tlat nghe nghe (*Joh. 7:30, Joh. 8:20, Joh. 12:27*). Kraws kha lalthutthlênga han thuttirtu a ni tia a sawi hi a âwm ang lo kan lo ti a ni maithei a, a âwm tho e; a chhan pawh krawsa khehbeh chu Rom-hovin mi سوال nia an ngaihte an tih hlum dân hrang hrang zingah pawh a rawnng leh zahthlâk ber a ni bawk atin ni. Mahse, hêng thil pahnih inkâwlkalh takte inzawm dân a sawina hmang hian thu ril leh dik êm êm bawk si min hriat thiamtîr a: Isua kha zahthlâk taka tih hlum a ni ngei a; mahse, krawsa a thihna ngei kha Chhandamtu a nihna anga lalthutthlêng luahirtu a ni ta hlauh si a ni.

SUNDAY

December 15

Thutak chu eng nge ni?

Johana 18:28–32-ah hian Isua chungthu ngaihtuah a nih dân kan hmu a; chipchiara sawi erawh a ni lêm lo thung. A chhan pawh a sawi tum ber chu a chungthu ngaihtuah dân ni loin, Pontia Pilata hmaa dintîr a nih dân zâwk a nih vâng a ni.

Johana 18:33–38 chhiar la. Pilata leh Isua hian eng chungchâng nge ni an sawi?

Pilata hian Isua chu Juda-te lal a nih leh nih loh a zâwt a (*Joh. 18:33*). Hei hi “lal” tia Isua sawi a nihna hmasa ber niin, a hnu zêlah pawh he tawngkam hi Isua sawina atân hman a ni nual bawk. Isuan chhângin, he zawhna hi amah Pilata’n lal nia a pawm avâng nge, mi dangin lal nia an sawi a lo hriat avâng maia zâwt zâwk tih a zâwt lêt a. Isua zawhna zawh hian Pilata lamah ball vawm pheiin, Pilata hian a mi biak mêk hi tu nge a nih a hria em tih hriat a

duh a ni. A chhiartute hi chuan Isua hi Lal a ni tih kan hre sa tawh reng a. Mahse, Pilata hian a hre ve dâwn em?

Pilata lahin chhâng tha ta mai loin, “Kei hi Juda mi ka ni em ni? Nangma hnampuite leh puithiam lalten kan hnênah an rawn hruai che a nih hi. Eng thil nge i tih rêng rêng a?” (*Joh. 18:35, NKJV*) tiin a han zâwt lêt ve leh hrâm pêk a. Pilata hian Isua zawhna awmzia hi a hre thiam reng. Nimahsela, thutak chu pawm loh a lo tum lâwk sa tlat a, chutianga âwn sa lam a neih avâng chuan Isua zawhna pawh hi hre thiam reng chungin a chhâng duh ta lo a ni.

Isuan chhângin a lalram chu he khawvêla mi hi a nih loh thu a sawi a (*Joh. 18:36*). Chutah zet chuan Pilata pawhin Isuan lal nia a inchhâl dân chu a man thiam ta (*Joh. 18:37*). Isua hian sawi chhunzawmin, mite hnêna thutak hriattîr tûra lo piang a nih thu te pawh a sawi kâi ta zêl a; chu mai a ni lo, “thutaka mi apiangte” chuan ama thu a pawm thin thu pawh a sawi ta vek bawk a ni (*Joh. 18:37*).

Pilata chuan, “Thutak chu eng nge ni?” tiin an han zâwt leh a (*Joh. 18:38*). Mahse, a chhâna erawh a nghâk lêm lo. Pâwnah a chhuak a, mipui pungkâwmte lak atanga Isua hum a tum ta zâwk a.

Thutak hi Chanchin Tha Johana ziak thupui ber pakhat a ni a. Isua hi chatuan ata lo awm tawh leh awm zêl tûr Thu (Grik tawngin, *logos, Joh. 1:1–5*) chu a nih avângin Êng leh Thutak ni kawp a ni. Hêng a nihna pahnihte hi thim leh thil dik lo nên chuan thil inkalh tlat an ni a. Ani hi chu khawngaihna leh thutaka khat niin (*Joh. 1:14*), amah kal tlang hian khawngaihna leh thutak a lo thleng ta a (*Joh. 1:17*). Chu thutak chanchin chu Baptistu Johana khân mite hnênah a lo hriattîr tawh a ni (*Joh. 5:33*). Isua khân a Pa chu “mi tak zet” a nih thu a sawi a (*Joh. 7:28*).

Amah Isua pawh khân thutak chu Pa hnên atang hian a lo hria a ni (*Joh. 8:40*). Isua hi “kawng leh thutak leh nunna” chu a ni a (*Joh. 14:6*). Pathian Thu hi “thutak” chu a ni baw (*Joh. 17:17*). Pilata hian thutak chu eng nge ni tiin zâwt ve tho mah se, thutak hriatna hun tha tak a neih chu a bawh pelh ta daih a, a chhan pawh Isua chungchângah hian ngaih dân nghet sa a lo neih tlat avâng te, tûn hmaa thutlûkna dik lo tak tak a lo siam tawh thin vâng te leh Juda sakhaw hotuten an duh ang tihsak tûra an lo nawr ve reng baw si vâng te a ni.

Engtiangin nge Isua chu Thutak a ni tih thu hi i lo hriat thiam ve le?

THAWHTANNI

December 16

En teh u, he mi hi!

Johana 18:38–19:5 chhiar la. Pilata hian mipui pungkâwmte chu Isua chhuah tûra ngên tûrin engtin nge hmin a tum?

Pilata hian thutak chungchângah Isua a zawhna chu a chhâna pawh a nghâk leh lêm hlei lo a. Pâwnah chhuahsanin mipuite chu Isua chhuahtîr ngên tûra hmin a tum ta zâwk a ni. Mahse, ama'n chhuah ta mai loa, mipuite hmin a han tum kual vêl hian dinhmun khirh takah a dintîr ta hlauh zâwk a. Sakhaw hruaitute lah hian mipui thinrim pungkâwm chu remchângah hmangin, amah an thunun thei a ni tih an hre ta baw.

Pilata hian hmân atanga an lo tih thin dân angin, Kalhlên Kûtah lung ina tâng mi pakhat a chhuahsak thei a ni tih chu sawi chhuakin, “Juda-te lal” chu chhuahsak H-10

an duh leh duh loh a zâwt a. Mahse, a rin loh dân deuhin mipuite chuan thil sual tih nei miah lo Isua âiah suamhmang hnawksak tak, Barabba zâwk chu chhuahsak zâwk tûrin an ngên mauh mai baw si.

Tichuan, Isua hian nuihzabûra siam leh chhaih nawmna a tâwk tan ta nghâl a. Rom sipaite chuan hling hmanga an siam lallukhum lem chu an khumtîr a, puan sen duka thui kawrfual an hâktîr a, a bul hnâiah va kalin “Chibai, Juda-te lal” an ti el chhên mai baw a. Hetiang hi an ram lalber chibai an bûk dân a ni a; mahse, Isua chungah hi chuan tih el nân an ti a ni ve thung.

Pilata hian Isua chu pâwnah hruai chhuakin, mipuite hmuh lâi chuan a han vaw deuh thak thak a. Hetianga a tih chhan hi mipui tih lungâwi a tum vâng a ni ang. Isua hi chhuah zalên mai dân kawng a zawng nasa ve hle ni chuan a lang. Johana sawi dânin Isua hi tih el nân an lalte inthumna ang an beltîr a, chutah Pilata chu mipui hmaah va ding chhuak lehin, “En teh u, he mi hi!” tiin Isua chu a han kâwk a (*Joh. 19:5, ESV*). Hei hian Johana 1:29-a kan hmuh Baptistu Johana thu sawi, “En teh u, Pathian Berâmno, khawvêl sual kalpuitu tûr saw!” tih kha min hriat chhuahtîr leh âwm e. Thil mak leh runthlâk tak ni baw chu, milem be mite ram governor-in Messia lal anga cheibâwl der vêl a, Israel mite hmaa a'n pho chhuak vêl hi a ni.

Amaherawhchu, Johana 19:6–16-a kan hmuh angin mipuite chuan Isua hi Pathian Fapa nia an inchhâl avângin khenbeh ngei an duh thu an sawi a. Hei hian Pilata ti hlauthâwngin Isua chu chhuah zalên dân kawng a zawn nasattîr lehzuat ta sauh zâwk a. Mahse, sakhaw hruaitute lahin Isua a chhuah zalên a nih vaih chuan Kaisara dodâltua puh an tum tlat mai baw si. Kaisara laka rinawm

a nih chuan Kaisara ang bawka lal ni ve tho nia insawi Isua hi a chhuah zalên thei lo ang tih an hria a. Kaisara lo chu lal dang an neih loh thu te hial zu sawi a! Isua an huatna chu an hnam an hmangaihna âi pawhin a thûk zâwk a. He Isua hi tih hlum a nih dâwn phawt chuan, Rom sawrkâr awpna hnuaia la awm zêl mai pawh an duh zâwk a ni.

Milem be mite sawrkâr hotu Pilatan Isua chhuah zalên a duh lâia Juda sakhaw hotu, Isua chu Messia a ni tih hre Chiang ber tûr zâwkten khenbeh an han duh mauh mai hi a makin a râpthlâk hle mai! Heta tang hian keimahni theuh tân eng zirlâi nge zir chhuah tûr awm le?

THAWHLEHNI
“A kin ta!”

December 17

Johana 19:17–22-a kan hmuh angin Pilata hian Isua kraws chung a târ tûrin, Latin, Grik leh Hebrai tawnga “Nazareth Isua, Juda-te Lal” (*Joh. 19:19*) tih chu a ziaak a. He thuziak hi sakhaw hruaituten tih danglam an duh a. Mahse, Pilata hian tih danglam a phal loh avângin a ziah ang angin a târ ta a ni. He thuziak hi Isua chungchânga thutak hriattirtu leh krawsah hian Isua chu Lal a nihna angin châwimâwi a ni tih ti langtu pakhat a ni a. Hemi hmunah hian Isua, Lal dik tak, Juda-te Lal chu mi sual anga khâi kânin a lo awm ta a ni.

“He thu Pilata ziahtirtu leh Isua lu chung a târ duhna rilru puttirtu hi amah Pilata emaw, Juda-te emaw âia thu nei zâwk daih Pathian a ni a. Pathian ruahmanna angin he thuziak hian Juda-te thinlung chawk thoin, Pathian Lehkha Thuten an sawi chu a awmzia hriat thiam an lo tum phah dâwn a ni” .”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 843.

Johana 19:25–27 chhiar la. Kraws kiangah hian Isua nu chungchânga rilru khawih tak thil thleng eng nge awm?

Hemi nia kraws kianga dingte hi zirtirte zîngah pawh Isuan a ngainat zual bik Johana te, Isua nu Mari te leh mi dangte an ni a. Kum emaw zât liam taah khân Simeona chuan he thil hi a la thleng dâwn a ni tih Mari leh Josepha te’n Pathian biak ina Isua hlan tûra an rawn hruai tum khân lo sawi lâwk daih tawh a ni (*Luka 2:34, 35 chhiar la*). Tûnah chuan Isua hi a hnuk a lo chat dâwn hnâi ta a; tichuan, a nu hnênah hian “Hmeichhia, en teh, i fapa kha!” tiin a hrilh a; tin, Johana hnênah pawh hian, “En teh, i nu kha!” tiin a hrilh ve leh bawk (*Joh. 19:26, 27*).

Johana 19:28–30 chhiar la. Isuan a hnuk a chah hma chiaha, “A kin ta!” tih thu a sawi hi eng nge ni a awmzia?

Châng 28-a kan hmuh (“tûnah chuan thil eng kim tih zawh a ni ta,” *ESV*) Grik thumal, *teleo* (zo, hlen chhuak, tlingtla) hi châng 30-a kan hmuh thumal (“A kin ta!”) nêh hian thuhmun a ni a. Tin, châng 28-ah vêk hian *teleo* nêna inhnaih tak thumal dang, *teleioo* (zo, ti famkim) tih chu Pathian Lehkha Thu lo thlen famkim tâk thu sawina atân hman a ni bawk (“Pathian Lehkha Thu kha a thlen nân”). Chutiang chuan, hemi tuma thil thleng hi râpthlâk viau mah se, Thuthlung Hlui lehkhabutun an lo sawi eng kim mai chu a lo thleng famkim ta, hlen chhuah a ni ta, tih zawh a ni ta a ni.

Isuan, “A kin ta!” tih thu a sawi hian, Pa-in ti tûra a tuk hna chu a hlen chhuah, a tlingtlâk tâk thu a puang a ni.

NILAINI

December 18

Thlân ruak chu

Johana 20:1–7 chhiar la. Hêng châng pasariha kan hmuhte hi kan tân eng nge ni a pawimawhna awm?

Isua hi Zirtawpni chawhnu tlâi lam deuhah thiin, Sunday zîngkâr hma takah a tho leh a. Phûm a nih lâi vêl hian Sabbath dârkâr a intan hnaih tawh avângin (*Joh. 19:42*) thil tih ngâi chi hrang hrang pawh hnawhsarum deuh hleka tih a ni a, tih ngâi dang eng emaw tih hman tâk loh pawh an nei nual nghe nghe. Isua zirtîrte hian Isua kha hmangaih viau tho mah se, Sabbath erawh an serh tlat a, hemi ni hi chuan thlânah pawh an va kal lo (*Marka 16:1, Luka 23:56 chhiar ang che*). Sabbath a ral hnu, Sunday zîngkârah chuan rimtuite kengin hmeichhe thenkhat an va kal a. Mahse, an beisei loh deuh maiin, thlân kawngka atâna hman lung phêk chu lâk sawn a lo ni a, thlân pawh chu a lo ruak tlat mai.

Mari Magdalini hi thlâna va kal hmasa berte zînga mi a ni a. Khaw lamah tlân lêt nghâl vatin, a thil hmuh chu Petera leh Johana te hnênah a sawi a. Petera leh Johana te pawh chu thlân lamah tlân pheî ve nghâlin, a thleng hmasa zâwk chu Johana a ni. Johana hi a kûn a, thlân chhûng chu lût loin a han bih kual vêl a; mahse, a thil hmuh chhun erawh Isua an tuamna puan zai sîn, chhuata lo let reng chauh chu a ni.

Petera erawh hi chu thlân chhûngah a zuk lût a, Isua an tuamna puan zai sîn chhuata lo let rengte chu hmu a. Tin, Isua lu-a inhrûkna puan an dah pawh kha a hranga lo awmin, puan zai sînte awmna piahah zial sa-in a lo awm a ni.

Johana 20:8–10 chhiar la. Inhrûkna puan zial saa lo awm hi eng nge ni a awmzia ni a, enga ti nge a hranga a lo awm kher?

Thlân chhûnga Petera a zu luh hnu hian Johana pawh a lût ve leh a. Thlân chhûnga puan zai sîn lo let reng leh a piahah inhrûkna puan inzial sa lo awm a hmuh chuan Isua kha a tho leh ngei a ni tih a âwih ta a ni (*Joh. 20:8*). Enga ti nge leia Isua ruang tuamna puan zai sîn lo awm leh, a piaha inhrûkna puan zial saa lo awm a hmuh khân Isua chu mitthi zîng ata a tho leh ngei a ni tih a rin phah tâk le?

He zawhna chhâng tûr hian thlân lo ruah chhan kha eng nge ni tih kan ngaihtuah hmasak phawt a tûl a. A chhâna ni thei zînga hmasa ber chu rûkruten an lo bo tih a ni ang. Nimahsela, he chhâna hi a âwihawm loh chhan pathum lâi a awm a. A hmasa berin, Matthaia ziak kan chhiar chuan, thlân hi vên tlat a ni a (*Mat. 27:62–66*); chuvângin, rûkrute tân pawh Isua ruang kha rûk chhuah rual a ni lo ang. A pahnihna chu, thlân rawk chîngten an lâk thin chu ruang tawih mêk rimchhe tak ni loin, an chhûngten an phûm tel thil hlu eng eng emaw a ni zâwk a. A pathumna chu, thlân rawk chîngte tih ni ta se, hmanhmawh phelênga che an nih ngei dâwn avângin Isua lu-a zirtîrten an dah inhrûkna puan hi an thlep tha hman hauh lo ang. Chutiang chu a nih avângin, Johana hian inhrûkna puan lo inthlep tha thlap mai a han hmuh khân Isua chu mitthi zîng ata a tho leh ngei a ni tih a ring nghet ta a ni.

NINGANI

December 19

Isua leh Mari

Johana 20:11–13 chhiar la. Hetah hian Mari Magdalinin thlân lo ruak kha a awmzia a hriat thiam theih loh chhan eng thil nge thleng awm?

Kan Bible châng chhiar tâk hma hma lama Mari hming lo lanna hnunhng berah khân, Marin Isua an zalhna thlân a lo ruah thu Petera leh Johana te a hrih tih kan hmu a nih kha (*Joh. 20:2*). Tichuan, Petera leh Johana te chu thlân lam panin an tlân phei nghâl a, Mari pawh hi a hnu deuhah a va thleng ve leh niin a lang. Petera leh Johana te hian thlân chhng chu an han bih kual thuak thuak a, Isua ruang ber chu a awm tâk si loh avângin anmahni in lamah a kîr leh ta a. Mari erawh chu thlân kiangah hian la ding rihin a tap a. Ni eng emaw ti chhng chu a lo tap a lo tap tawh ang tih rinhlel rual a ni lo. Tûnah pawh tah chhan tûr dang tha tak a nei leh ta. Tap chung chuan a han kûn a, thlân chhng chu a zu bih kual a.

Mak a tih deuh tûrin vântirhkohe pahni hi puan vâ sinin, Isua an zalhna hmunah tak chuan an lo thu a. A hnênah chuan, “Hmeichhia, enga ti nge i tah a?” tiin a lo zâwt a (*Joh. 20:13*). A rilru a na hle tih hriat tak hian tuten emaw a Lalpa chu an ru a, a dahna hmun lah a hriat si loh thuin a chhng a.

Johana 20:14–18 chhiar la. Mari lungngaihna zawng zawng lâwmnaa chantîr ta hlauhtu chu eng nge ni?

Mari chuan mittui la parawl kiang chung hian a hnung lam a han hawi a, a hnungah chuan mi tu emaw hi a lo

ding reng mai. Chu pa chuan vântirhkohte tawngkam hman ang deuh kha hmang ve-in, “Hmeichhia, enga ti nge i tah a? Tu nge ni i zawn rêng rêng?” tiin a lo zâwt a (*Joh. 20:15*). Mari lah chuan huan enkawltu emaw tiin, Isua ruang awmna a hriat leh hriat loh a zâwt a.

Chu pa chuan thumal pakhat, “Mari” tih a han sawi a. He thumal pakhat lek hian Mari nun chauh pawh ni loin, khawvêl chanchin a thlâk danglam ta vek mai a ni. Chu veleh, Mari chuan amah betu chu tho leh Isua a ni tih a hre nghâl a. Mahse, Isua hian a Pa hnêna a han chhoh phawt a ngaih avângin amah a vawn chu thlah tûrin a hrih a. Amaherawhchu, zirtirte hnênah va kal nghâl a, a Pa leh an Pa, a Pathian leh an Pathian hnênah a han chho dâwn a ni tih sawi tûrin a hrih a (*Joh. 20:17*). Chutiang chuan Mari hian a ti ta ngei a. Zirtirte hnênah chuan Lalpa a hmu a tih hrihin, a hnêna thu a sawi zawng zawng pawh a hrih chhâwng ve ta vek baw a ni (*Joh. 20:18*).

1 Korinth 15:12–20 chhiar la. Paula sawi dân ang hian, Krista kha mitthi zing ata tho leh lo ta se, Kristian kan nih anga kan rin hi eng nge a sawngsawhlawtna awm ang?

ZIRTAWPNI

December 20

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu ziah, *Chatuan Nghahfak* phêk 858–867, “A Kin Ta!” tih te; phêk 881–888, “Lalpa Chu A Tho Leh Ta” tih te; phêk 889–895, “Enga Ti Nge I Tah?” tih te chhiar ni se. Tin, Clifford Goldstein-a lehkhabu ziah, *Risen: Finding Hope in the Empty Tomb* (Nampa, ID: Pacific Press, 2020) tih pawh chhiar baw ang che.

“Pilata hian Isua chhanchhuah a duh hle a. Nimahsela, chu chu a dinhmun leh zahawmna humhim a duh avângin

a ti thei si lo. A thiltihtheihna chhân âi chuan pawî sawi lo nunna hlan mai kha a thlang ta a ni. Hetiang deuh hian, hrehawm tawrh emaw, an thil neih chhân emaw hlauh avânga an nun kâihruaitu an chhia leh tha hriatna dân thlah thla ta mai hi mi eng zât tak awm ang maw? Chhia leh tha hriatna leh kan koa tla mawhphurhna chuan thil dik tih tûr min kawhhmuh a, chutih lâiin, keimahni duhzâwng erawh chuan thil tha lo lam hlîr min kawhhmuh thung si. Dik lohna luipui chu chhiatna lam panin a lung thla vut vut mai a, sual nêna inchawhchawrâwih thlangtu chu thiam lohna thim chhah tak lam panin len boin a awm ta thîn a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 834

“Krista khân a lo kal chhan thilte chu an hlen kim vek hma chuan a nun a hlân rih lo a; mahse, a thâwk hnuhnûng ber a lâk rual chiah khân, ‘A kin ta’ (Joh. 19:30) tiin a au ta a nih kha. Indonaah chuan hnehna a chang ta a. A kut ding lam leh a bân thianghlim takte chuan hnehna a chantîr ta. Hnehtu a nih ang ngeiin a hnehna puanzâr chu chatuan atân sâng takah a han khâi ta a. Vântirhkohte zîngah pawh nasa taka lâwmna a awm ta rêng a ni lo’ m ni? Chhandamtu’n hnehna a chan hi vâna awm zawng zawngte chuan an lawmpui vek a. Setana pawhin hneh a nih tâk avângin a lalram chu a hloh ta tih a hre Chiang hle.

“Vântirhkohte leh suala tlu ve lo khawvêl dangte tân, ‘A kin ta’ tih thu hian pawimawhna thûk tak a nei a. Kan tân a ni ang bawkin anni tân pawh tlanna hnathawh ropui tak chu hlen chhuahin a awm ta a. Keini chauh ni loin, anni pawh Krista hnehna chan zâr zotute an ni ve tho a ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 858.

Sawi ho tûrte:

1. Pilatan an lo tihsual ang kha i pumpelh theih nân eng ang thutlûknate nge i siam ang?

2. Enga ti nge Isua kha kan âia a thih a tûl? Kan Âiawh a nih a tûlna chhan chu eng nge ni? Enga ti nge chhandamna kan lo chan theih nân a thih ngei kha a tûl? I chhâna chu a dik a ni tih lantirtu tûr Bible châng eng engte nge awm?

3. Isua kha thlân atangin a tho leh ngei a ni tih hi Pathian Lehkha Thu mai bâkah, khawvêl chanchina thil thlengahte pawh a finchiahna eng nge awm?

4. 1 Korinth 15:12–20 chhiar la. Kristaa muhîlte chu vânah chho nghâl zêl lo ni ta se, Paulan, “Krista kha kaihtawhin awm lo ta se, Kristaa muhîl tawhte kha an boral ta tihna a ni ang a” (1 Kor. 15:18) tia a lo sawi hi eng nge a awmzia ni ta ang? Hemi châng Paula thil sawite hian engtin nge thihna chu Krista lo kîr leh huna thawhleha a thlen hmaa lo muthilh rihna a ni tih a nemngheh?

Zirlâi 13*December 21–27***Thu Tlângkawmna: Isua leh A Thu Hriain****SABBATH CHAWHNU****Chhiar tûrte:** *Joh. 21; Joh. 11:9, 10; Joh. 8:42–44; Joh. 4:46–54; 2 Tim. 3:16; Joh. 15:1–11.***Chângvawn:** “**Pathian Lehkha in chhiar ngun tân, a chhûngah chatuana nunna awmin in rin avangin: chûng Lehkha chu ka chanchin hriattîrtu chu a ni si a**” (*Johana 5:39*).

Chanchin Tha Johana ziak hi, Marka ziak ang thoin Galili rama Isua leh a zirtîrte inhmuh thu-a khâr a ni a. He zirlâi tâwp ber hian khami tuma an inhmuh thu kha sawi tho mah se, Chanchin Tha Johana ziaka thupui inthlung chhuak dap, Isua leh Pathian Thu kan lo hriat dân nêp pawh a sawi zawm nghâl bawh.

Isua zirtîrte hi Isua bula kum thum chuang mah awm hman tawh ni mah se, Isuan eng thil nge lo thleng dân tih vawi eng emaw zât a sawi chung pawhin, Isua khenbeha a awmna tûr atân leh a thawh lehna tûr atân hian an lo inpeih lo nasa mai a. Vânduaithlâk takin, a thu sawite kha an beng a rawngah an lo khung lo rêng rêng a lo ni.

Keini tûnlâi hun a mite pawh hi an tih ang kha ti ve thei tho dinhmunah kan ding a: Pathian Thu hi hria emaw, chhiar emaw reng siin, min hrilh tum erawh kan lo bengkhawn miah si lo thei; tin, a sawi anga nung loin leh zâwm loin kan awm tlat thei bawh. A awmzia chu, kan ngaihtuahate leh thil tihte kâihruaitu tûr êngah kan

pawm lo thei tihna a ni. Vânduaithlâk takin hei hi Kristian tam takte nihna a ni chiah leh nghâl a.

Tûn kâr, Chanchin Tha Johana ziak kan zirnaa chawlhkâr hnahnûng berah hian he Chanchin Thain a sawi thil pawimawh tak tak thenkhat kan thlîr ho ang a. Chûng kan thil thlîr ho tûrte chuan Isua chanchin hi beng a hriatna mai ni lo, thûk zâwka hriatna bâkah, amah leh a Thu-a awmna tak tak pawh mi a neihtîr thei dân a ni.

SUNDAY*December 22***Galili rama inhmuh khâwmna****Johana 21:1–19 chhiar la. He lâiah hian thu pawimawh tak tak—a bîk takin Pathian khawngaihna leh mihringte kan inngaihtlâwm a tûlzia chungchângah—eng nge puan chhuahin awm?**

Johana 20 hi he lekhabu ziah a nih chhan sawia tih tâwp a ni a, chu chu a lekhabu tih tâwpna atân pawha inhmeh tak a nih lâiin, hemi zawhah hian bung khat dang a la awm tlat mai. Bung 21 hi Galili rama zirtîr thenkhat an kîr leh thuin a intan a, chûng mite zînga pakhat Petera chuan Galili dîla lên den a rawt a. Hetianga zân lên den hi an tih fo thin, an eizawna ber kha niin, an hna ngâi an thawk chhunzawm leh ta a ni. Nimahsela, hemi zân ber kher hi chuan pakhat mah an man lo tlat mai.

Zîng vârtianah chuan, vaukama lo thu mi pakhat, tu nge a nih pawh an hriat loh chuan rawn au-in, an lên chu an chuanna lawng ding lama dêng tûrin a hrilh a. A hrilh anga an han tih chuan sangha tam tak, a hnuh pawh an hnuh chhuah zawh loh khawp hial an man ta a. Hetiang deuh hi Isua an zui tan tîr khân an lo tawng tawh bawh a

nih kha (*Luka 5:1–11 chhiar rawh*). Johana chu a han hawi chhuak a, lèn dêng tûra rawn hrilhtu kha Isua a ni tih a hre chhuak ta a; tichuan, a thianpa Petera pawh chu hrilh ve a. Peteran an lo hriat ve chuan tuiah zuang thla nghâlin, vaukam lam panin a hleuh phei ta a.

Vaukam a va thlen hnu chuan Isuan zawhna pathum, a Zirtirtu a hmangaih leh hmangaih loh chungchâng vek a lo zâwt a. Isua khenbeh a nih hma khân Petera hian Isua tân chuan a nun pawh a hlan huam thu a lo sawi tawh a nih kha (*Joh. 13:37*). Khami tum khân Isua hi chuan a nunna hlan chu sawi loh, vawi thum ngawt a phatsan dâwn tih a lo sawi lâwk vek tawh thung a (*Joh. 13:38*). Galili dîl kama an intawh khâwm tumah erawh hi chuan amah a inti langsâr ngam tawh lo. A langsâr berah Isua a dah tawh thung a: “Lalpa, eng kim i hre vek alâwm; ka ngaina che tih i hria e” a ti ngam ta chauh a ni (*Joh. 21:17, ESV*).

Isuan Petera hnêna zawhna a zawh hian (a hnahnûng ber tih lohah chuan) Grik tawnga hmangaih tih sawina thumal pakhat, *agapao* a hman lâiin, Peteran a chhânnaa Grik thumal a hman erawh Grik tawnga thian leh thian inhmangaih tawn, inngainat tawn thu sawina, *phileo* a ni zêl thung a. Chuvângin, mi thenkhat chuan Petera hian hmangaihna rau rauah pawh a sâng ber, a chungnung ber, Pathianin mihringte min hmangaihna ang hi chu a la nei phâk rih lo tihna a ni ang an ti.

Dik taka sawi chuan, Petera chhânna hian a inngaihtlâwmzia a ti lang zâwk a. A hma pawha a lo phatsan tawh dân kha a la hriat reng avângin eng mah a sawi huai ngam tawh lo a, hetiang “tawngkam tlâwm tak” hi a hmang ta a nih a rinawm. He a inngaihtlâwmna tak hi Isua pawhin a lo pawm chu a ni a, hei ngei hi rawngbâwl tûra Petera a pawm leh phahna pawh a ni bawk. Inngaihtlâwmna,

inhpahhniamna rilru put hi rawngbâwltuten an neih ngei ngei tûrte zînga pawimawh tak pakhat a ni tih hi chu sawi ngâi loh khawpa chiang a ni a; a chhan pawh kan inngâitlâwm a nih phawt chuan keimahni ni loin, Isua Krista zâwk a lo lansarh theih thin vâng a ni.

Rawngbâwl tûra Petera pawm leh a nihna leh, kohhran tiak tira a kûl a tâi ber a rawn ni zui ta bawk hi mitthi zîng ata Isua a tho leh ngei a ni tih ti chiangtu ropui tak pakhat a ni a. Isuan rawngbâwl tûra pawm leh a nihna hi zirtîr dangte hmuhah ngei ti lang lo ni se chuan Kristian hmasate pawh khân hotu enin an en thei hauh lo ang.

Enga ti nge inngaihtlâwmna hi Lalpa hriat tumtute tâna thil pawimawh êm êm a nih? Kraws kha thlîr ila, keini ve mai hi chuan eng nge chhuan tûr kan neih awm le?

THAWHTANNI

December 23

Isua en reng rawh

Johana 21:20–22 chhiar la. Peteran Isua hnêna zawhna zawh tûl lo tak a zawh chu eng nge ni a, chu a zawhna zawh chuan eng kawng dik lo zawh tûrin nge a hruai thelh hman? Engtin nge Isuan kawng dik zawh tûrin a hruai lêt leh?

Isuan hian Petera hi rawngbâwl tûra pawm thar lehin, “Mi zui rawh” (*Joh. 21:19*) tih thu a hrilh hlimchhâwn chauh a la ni a. Hetiang thu an inhrilh hnu hian vaukamah an inzui ta nghâl mai ni âwm tak a ni. Tichuan, Petera hi a han leh hawi a, an hnunga Johana lo kal ve reng chu hmuin Isua hnênah, “Nimahsela Lalpa, he mi hian enga ti nge a rawn zui ve ngawt che a?” (*Joh. 21:21*) a ti a.

Isuan a rawngbâwl tûra Petera a pawm thar leh hian, Petera thih dân tûr pawh a sawi lâwk pah nghâl vek nghe nghe a (*Joh. 21:18*). Petera hian Johana thih dân tûr pawh a hre ve châk niin a lang. Chuvâng chuan, Isua hian zirtîr dangte chung a thil thleng tûrah lo buai lo a, amah zui mawlh chu ngaihtuah berah nei zâwk tûrin a duh tih a hriattîr ta a ni.

Johana 21:23–25 chhiar la. Engtiangin nge Isua thu sawi awmzia hi zirtîrten an lo hriat thiam loh? An hriat thiam loh chu engtin nge Johanan a hrilh fiahsak?

Zirtîrte leh mi dangte pawhin Isuan, “Ka lo kal leh thlenga lo la dam reng tûrin duh pawh ni ila, chu chu i tân eng nge a tangkâina awm? Mi zui mai rawh” (*Joh. 21:22, ESV*) a tih hi a awmzia an hre thiam lo a. Johana thih hmian Isua a lo kal leh dâwn tihna emaw an ti thîn. Nimahsela, kum a lo ral zêl a, Johana pawh upa hret hretin putar hial a lo ni ta. Thi ve tho tûr a nih si chuan Isua lah a larawn kal baw si lo a, mi rilru a buai deuh tlat mai niin a lang. Chuvâng chuan, he an thil hriat thiam loh hi Johanan a rawn hrilh fiah ta vek a, Isuan a sawi hi nakîna thil lo la thleng tûr ni loin, Pathian a nih avânga a duh duh thlentîr thei a nih thu zâwk a ni.

Mi dangte en lo a, Isua en a pawimawh thu hi tûn kâr zirlâiin min hriattîr a tum ber a ni a. A chhan pawh Isua, Isua chauh hi kan Chhandamtu a nih vâng a ni. I mihringpuite chuan i bei an la ti dawng ngei ngei dâwn a, chu mai ni loin, a la ti na ngawih ngawih maithei baw che asin! Mahse, Isua chuan a ti beidawng ngâi lo ang che.

Thawhlehi atanga Ningani thlenga kan zir tûrte hian Pathian Thu hriat thiam a pawimawhzia min kawh hmuh

dâwn a. Kan tum ber ni tûr chu Isua hriat leh a hnung zui nih niin, kan mihringpuite pawhin tanpuina, thurâwn leh kaihhruaia min pe thei dâwn tho mah se, amah chauh hi kan Zirtîrtu leh Kâihruaitu a ni tûr a ni.

I mi ngaihsân tak tute emaw khân i bei an ti beidawngin an lo ti na fo tawh che em? Chu i thil tawn atang chuan eng zirlâi harsa tak takte nge i lo zir chhuh tawh le?

THAWHLEHNI

December 24

Êng leh thim

Johana 1:4–10; Joh. 3:19–21; Joh. 5:35; Joh. 8:12; Joh. 9:5; Joh. 11:9, 10; leh Joh. 12:35 chhiar la. Hêng Bible chângten thil pahnih inang lo tak an sawi theuh chu eng nge ni a, eng vângin nge chu an thil sawi inang lo tak chu thutak hriat thiamna kawnga pawimawh êm a nih?

Khawvêl hi thim hnuaiah a awm a; êng chu a hawisan tlat avângin amah mai chuan Pathian dik tak, thil siamte mi mal Pathian mai bâkah, chu Pathian inpuan chhuahna leh Tlanna pawh chu hriatna a nei thei lo.

“Mihringte hian anmahni ngawt chuan Pathian hriatna an nei thei lo a. ‘Vân âia sâng a ni a, nangin eng nge i tih theih? Seol âia thûk a ni a, nangin eng nge i hriat theih?’ Joba 11:8. Fa nihna thlarau chauhin Pathian thil thûk leh ril tak takte chu kan hnênah a puang thei a, chu chu ‘mita hmuh ngâi loh leh beng a hriat ngâi loh, mihring rilrua la lût ngâi lo hrim hrim a ni.’ Mahse, ‘Pathianin a Thlarau Thianghlim hmangin kan hnênah a lo puang ta a.’”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 464.

Isua Krista chauhin Pa chanchin chu a lo “puang chhuak” tawh a (*Joh. 1:18, NKJV*). He lâi thu-a Grik thumal a hman hi *exegeomai* niin, a awmzia chu “hrilh fiah,” “sawi Chiang,” “târ lang” tihna a ni. Johana hian Isua chu vân atanga lo chhuk thuchah puangtu, Pathian hria tih awmzia sawi fiahtu a nih thu a sawi a. Isua Krista kal tlang chauhin Pathian hriatna dik tak kan nei thei a ni.

Johana 8:42–44 chhiar la. Engtin nge Isuan Israel hnam sakhaw hruaituten an zirtirna innghahna atâna an hman chu a dik lohzia a sawi?

Bible thutaka innghat lote chuan anmahni ngaih dân beh chhanin thu an sawi mai thîn a. Bible thu awmzia pawh mihringte thlirna atang chauhin an “hmu” thîn. Keini crawh chuan Krista hi khawvêl êng a ni tih kan pawm tûr a ni a, a Thu kan hrilh fiah dânah pawh amah chu kan zui mai tûr a ni bawk. Hetih lâi hian Diabola chuan “dâwt thu sawiin ama phuahchawp thu mai mai” a sawi thîn thung a (*Joh. 8:44*). Kan fimkhur loh a, rinna leh thuâwih kawngah Pathian hnêna kan intu lût a nih loh chuan Diabola ang tho hian keimahni duh dân ang, kan ngainat zâwng leh kan thil thlir dân mil thei tûr chauhin Bible hi kan chhiar ve mai ang. Chutiang chu kan rin âiin tih a awl hle nghe nghe bawk dâwn a ni.

Nangmah ti buaitu thutak chu a dawnsawn dân tûr dik takin nge i lo dawnsawn a, chumi kalh chiaah zâwk chuan i lo dawngsawng?

NILAINI

December 25

Pathian atanga chhuak nge mihringte siam chawp zâwk?

Johana 4:46–54 chhiar la. Isua hnêna upa pakhat lo kal chhan hi eng nge ni a, he pa-in harsatna lian tak a neih chu eng nge ni?

He pa hi khawvêl Êng Isua hnênah a lo kal a; amaherawhchu, lo kal e ti loin Isuan a fapa a ti dam a nih chauhin Isua rin a tum thung. Chuvâng chuan, Pathian a rin dân hi mihring atanga chhuak thurin a ni e kan ti thei ang. Mihringte siam chawp thurin rêng rêng chuan Pathian rawn chêt dân tûrah leh a Thu-in thu a neihna tûr chinah ramri khamin, dân leh dūn eng eng emaw a lo duansak ta thîn a. Chutiang mihringte ngaih dân chu famkim lo leh fel tâwk lo, âwn sa lam nei tlat ni mah se, Pathian Thu hrilh fiahna kawnga thutâwp nei ni-ah an ngâi tho tlat. Awh palh theihna thang hlauhawm tak a va ni êm!

A leh lamah, Pathian atanga chhuak zirtirna chu rinnaa lo chhân lêt chi niin, a hmasa ber leh pawimawh bera Pathian leh a Thu dah phawt mai a ngâi ve thung (*Joh. 4:48; Joh. 6:14, 15; 2 Tim. 3:16*). Bible hi rinnaa pawm a nih phawt chuan amah leh amah a inhrilh fiah tawn mai zêl a. Tūnlâi mite finna ni loin, Pathian Lehkha Thu-in (Bible) a thlir dân zâwk hi Pathian Lehkha Thu kan hriat thiamna leh hrilh fiahna kawnga min kâihruaitu tûr a ni. Mihringte thlir dânte chu Bible thuhnuaiah inphah hniam takin a awm mai tûr a ni a.

Isua thu sawite hi kan ring a nih chuan, Pathian Lehkha Thute pawh hi kan ring tûr a ni (*Joh. 5:46, 47*). “Ka thu-ah in awm reng a nih chuan ka zirtirte i ni tak tak ang” (*Joh. 8:31, NKJV*) tih ang khân. Pathian Thu hi kan ringhlel a nih chuan, keimahni-ah a Thu a awm thei dâwn lo a (*Joh. 5:38*). “Tu pawh mi duh lo a, ka thu sawite vawng lo chuan thiam loh chantirtu pakhat a nei a ni, ka thu sawi kha, kha mi thu ngei khân ni kin ni-ah chuan amah chu thiam

loh a la chantir ang. Keimaha phuahchawpin ka sawi si lo; Pa mi tirtu chuan ka sawi tûr leh ka hrilh tûr hi thu mi pe zâwk a ni” (*Joh. 12:48, 49*) a ti.

Pathian Thu hria tih hi rilrua Bible chângte hriat ringawt a ni lo a. Chutiang chu a tûlna chin awm tho mah se, Pathian Thu hria tih chuan Pathian duhzâwng ti tih pawh a kâwk tel bawk. Hei tak hi Pathian Thu kan hriat ang lo chhân lêtna chu a ni a. “Tu pawh ama duhzâwng tih duh chuan, ka thu zirtir hi Pathian tih chhuah nge, keima phuahchawpa ka sawi a hria ang” (*Joh. 7:17*) a ti a nih kha.

He Pathian Thu hriatna leh Pathian Thuin a sawi ang tih hi amah kan hmangaih a ni tih kan lantirna a ni nghâl bawk a. “Miin mi hmangaih chuan ka thu a zâwm ang a; ka Pa-in ani chu a hmangaih ang a, a hnênah kan lo kal ang a, a hnênah kan awm reng ang” (*Joh. 14:23*) a ti.

Isua kan hmangaihna leh a thu kan âwihna inzawm tlat dân chu eng nge ni? Hmangaihna vâng ni lo, thil dang vânga “thu âwihna” rêng rêng chu eng a ti nge dân zawm avânga Pathian lawm hlawh tumna a nih theih?

NINGANI

December 26

Isuaa awm rengin

Johana 12:32 chhiar la. Eng tiang kawngin nge he lâi thu hian Isua Krista thuneihna a sawi fiah?

Tûn kâra kan zir tâk chinahte khân Chanchin Tha Johana ziak hian Isua hnênah min hruai a ni tih kan lo hre tawh a; nimahsela, Pathian kan hriat duh a, a duhzâwng thilte tih kan tum a nih chauhin Isua hnên chu

kan thleng thei thung ang. Chanchin Tha Johana ziak bu pum puiah hian Isua rawn hmutute chuan êng chu pawmin an thang zêl dâwn nge ni a, êng chu hnâwlin an mit a lo del zâwk dâwn tih thu-ah duhthlanna an siam zêl a. Nikodema te, tuichhunchhuah tui rawn châwitu hmeichhia te, sawrkâr mi lian te, Bethesda dila mu reng zeng te, chhângpêr panga leh sangha pahnih chauh hmanga a hrâi puar mipui 5,000 te, Isua unau te, sakhaw hotute, pian tirh atâna mitdel a tih dam te, Mari leh Marthi te, Pilata te khân Isua hi rawn hmu vekin, Isuan a rawn thlen thutak leh êng chu pawm leh pawm loh thu-ah duhthlanna an siam theuh bawk.

Mihring atanga chhuak zirtirna chu mihringten Pathian awm leh awm loh thu leh, a nihphung te sawi fiahna atâna mihringte finna vauchherna nêh a rawn intan thîn a. Suala tlu tawh mihringte thil thlir dân, dik tâwk lo, âwn sa lam nei tlat ni bawk si hian Pathian thianghlim, tha famkim leh eng kim hria chu zuk hmakhalh tlat zêla maw le!

Mihring siam chawp zirtirna chuan mi a lo hruai bo nasa tawh thînin, nakinah pawh a la hruai bo leh zêl dâwn nghe nghe a (*Thup. 14:1–12*). Mihring finna chuan Pathian dinhmun luahlan a tumna lamah khawvêla mi zawng zawng hi chibai bûkna suakah hruai luh luih vek a la tum dâwn a ni.

Johana 15:1–11. Thlarau lama thanna leh hrisêlna thurûk chu eng nge ni?

Thlarau lama thanna leh hrisêlna thurûk chu Isua nêna inzawma awm reng a ni a. Ani chu Pathian Thu, Nunna Chhang, khawvêl Êng, berâmte Kawngka, Berâmpu Tha,

Thawhlehna leh Nunna, Kawng, Thutak leh Nuna, leh Grêp Hruai Dik Tak a ni.

Pathiana mi nung pathum awmte leh an Thu, Bible hi thîr hîp nêen a tehkhin theih âwm e. Keimahni'n kan lo dodâl tlat a nih loh chuan anmahni lam pan tûrin min hîp ngei ngei dâwn a ni. "Pathian âw chuan a thu kal tlang hian kan hnênah thu a sawi a. Kan beng hian âw tam tak hre mah se, amah Krista ngei khân heta hi Krista a awm, sawtah sâwn Krista a awm titute thu sawi chu âwih mai lo tûrin min lo chah a nih kha. Chûng mite thu sawi eng kim chu Pathian Lehkha Thu hmanga a dik leh dik lo kan fiah a nih chuan engtin nge thutak an nei lo tih kan hriat theih ang?"—Ellen G. White, *The Advent Review and Sabbath Herald*, April 3, 1888. Chuvângin, keimahni ngaih dânte hi chu Pathian Thu-a kan hmuh thutak hmanga fiah kan phâl tûr a ni.

ZIRTÂWPNI

December 27

Zir belhna: Pathian thlîr dân chu mihringte thlîr dân nêen a inang lo êm êm a ni. Pathian chuan a thlîrna chu Thlarau Thianghlim thiltihtheihna hnuaiah a Thu hmangin kan hnênah a rawn hriattîr a. Thim hnuaiah kan kal ang nge ni a, Pathian Thu-a kan hmuh ang, Isua Krista atanga lo chhuak êng chu kan pawm zâwk dâwn tih thu-ah hian keimahni ngeiin duhthlanna kan siam a ngâi a ni.

Duhthlanna dik siam thei tûr chuan Pathian Fapa leh mihringte Tlantu Isua Krista hnêna kan inpêk luh a ngâi a. Pa Pathian chuan Thlarau Thianghlim thiltihtheihna hmangin—Isua nun, a thihna leh a thawhlehnaah khân—a hmangaihna thûkzia chu kan hnênah a lo puang daih tawh a nih kha. Tin, Pathian Thu-ah hian Isua nun, a

thihna leh a thawhlehna chu lo ziah vek a nih bawk avângin Isua chu kan lo hre thei ta a ni.

"Pathian vântirhkohte chuan eng lâi pawhin lei leh vâh hi an kâr tawn reng a. Natna leh hrehawm tuarte damna atâna Krista thilmak tihte pawh kha vântirhkohte rawngbâwlna hmanga Pathian thiltihtheihna lo thleng a ni. Malsâwmna hrang hrang kan dawnte pawh hi Krista zâra a vântirhkohte rawngbâwlna rah vek a ni bawk. Kan Chhandamtu chuan mihringa a lo chan khân suala tlu tawh Adama thlahte nihna chu a rawn tâwm ve a, chutih rual chuan, a Pathian nihna hmangin Pathian lalthutphah chu a la vuan zêl tho bawk. Chutiang chuan, Krista hi mihringten Pathian an han biak pawhna leh Pathianin mihringte a rawn biak pawhna hmanrua a ni."—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 145.

Sawi ho tûrte:

1. Johana lehkhahua thawnthu hrang hrang kan hmuhte zînga a eng ber khân nge Pathian hmangaihna leh a nungchang sawi Chiang ber niin i hriat? Chu thawnthu chu eng vânga ngaihnaawm ti êm êm nge i nih sawi ang che.

2. Engtin nge Bible-a thutak awmte hi kan zawn hmuh theih ang?

3. Enga ti nge mahni indah thaa Bible-in thutak a sawi pawm mai hi a harsat fo thin? Pathian Lehkha Thute kan thlîr dânah hian eng emaw ti kawng talin kan mihring ngaihtuahna hian nghawng a nei thei em? A nei thei lo a nih chuan, enga ti nge inngâitlâwm tak chungin

Pathian Thu thuneihna hnuaiah kan intûk luh mai loh ang ni?

4. Khawthlang rama Kristian kohhran chanchin kal tawh kan thlîr kîr chuan, mihringte zêldin thu leh politics khelh dân hnuaia Pathian Thu dah a nih lâi rêng rêngin thil râpthlâk tak tak a thleng thîn a ni tih kan hmu ang . Chûng thil thleng râpthlâk tak tak zînga thenkhat chu sawi la; tin, Bible thute “hrilh fiahna” atâna mihringte thlîrna leklam bera neih hi a hlauhawm hle a ni tih chungchângah eng zirlâi pawimawh tak nge kan zir chhuah ang?

5. Nangma irâwm chhuak thu-in Chanchin Tha Marka ziak tlângpui hi han sawi teh. Tûnlâi huna mi keini tâna thuchah a neih chu eng nge ni?

MORNING WATCH

October 2024

1.	Thawhlejni	Sam	51:7
2.	Nilaini	2 Korinth	1:21, 22
3.	Ningani	Philippi	2:2
4.	Zirtawpni	Sam	139:23, 24
5.	Sabbath	Tirhkohte	2:1
6.	Sunday	Philippi	2:3
7.	Thawhtanni	Luka	18:13
8.	Thawhlejni	Philippi	3:7
9.	Nilaini	Johana	15:5
10.	Ningani	Philippi	2:15
11.	Zirtawpni	Kollosa	1:10
12.	Sabbath	Kollosa	1:12, 13
13.	Sunday	Philippi	3:20
14.	Thawhtanni	Isaia	1:18
15.	Thawhlejni	Matthaia	22:11, 12
16.	Nilaini	Philippi	2:13
17.	Ningani	Thupuan	3:18
18.	Zirtawpni	Ephesi	3:16
19.	Sabbath	1 Korinth	1:10
20.	Sunday	2 Korinth	7:1
21.	Thawhtanni	1 Korinth	2:12
22.	Thawhlejni	Luka	18:7
23.	Nilaini	Hebraite	4:16
24.	Ningani	Luka	18:1
25.	Zirtawpni	Tirhkohte	4:31
26.	Sabbath	1 Korinth	2:13
27.	Sunday	1 Korinth	3:13
28.	Thawhtanni	Tirhkohte	2:46, 47
29.	Thawhlejni	Isaia	58:9, 10
30.	Nilaini	Jeremia	14:20, 21
31.	Ningani	Daniela	9:19

MORNING WATCH

November 2024

1.	Zirtawpni	Tirhkohte	5:12
2.	Sabbath	Tirhkohte	5:14, 15
3.	Sunday	Tirhkohte	6:7
4.	Thawhtanni	Tirhkohte	2:41, 42
5.	Thawhlejni	Tirhkohte	2:2
6.	Nilaini	Marka	13:33
7.	Ningani	Tirhkohte	1:6, 7
8.	Zirtawpni	Tirhkohte	2:12
9.	Sabbath	Tirhkohte	2:14-16
10.	Sunday	Johana	3:9-12
11.	Thawhtanni	Tirhkohte	4:13
12.	Thawhlejni	Tirhkohte	4:18-20
13.	Nilaini	Tirhkohte	4:18-20
14.	Ningani	2 Korinth	4:1, 2
15.	Zirtawpni	Tita	2:7, 8
16.	Sabbath	Tita	2:1
17.	Sunday	Tita	1:9
18.	Thawhtanni	1 Korinth	14:40
19.	Thawhlejni	Philippi	3:8
20.	Nilaini	Rom	15:13
21.	Ningani	Philippi	4:4
22.	Zirtawpni	Tirhkohte	4:32
23.	Sabbath	2 Korinth	8:3, 4
24.	Sunday	Galatia	3:27, 28
25.	Thawhtanni	Tirhkohte	2:43-45
26.	Thawhlejni	Tirhkohte	5:28, 29
27.	Nilaini	1 Petera	5:7, 8
28.	Ningani	Thupuan	18:4
29.	Zirtawpni	Daniela	12:1
30.	Sabbath	Luka	21:36

MORNING WATCH

December 2024

1.	Sunday	Ephesi	6:12
2.	Thawhtanni	Ephesi	6:13-17
3.	Thawhlejni	1 Timothea	6:12
4.	Nilaini	1 Petera	4:12, 13
5.	Ningani	Thupuan	13:13
6.	Zirtawpni	Ephesi	6:10
7.	Sabbath	Rom	8:15
8.	Sunday	1 Johana	5:4
9.	Thawhtanni	Thupuan	3:8
10.	Thawhlejni	1 Korinth	9:24, 25
11.	Nilaini	Rom	8:37
12.	Ningani	Rom	8:1
13.	Zirtawpni	Jakoba	4:7, 8
14.	Sabbath	Luka	15:7
15.	Sunday	1 Korinth	15:57
16.	Thawhtanni	Zechariah	3:2
17.	Thawhlejni	Johana	17:14, 15
18.	Nilaini	Thupuan	2:7
19.	Ningani	Thupuan	2:11
20.	Zirtawpni	Thupuan	3:4
21.	Sabbath	Thupuan	3:5
22.	Sunday	Thupuan	3:10
23.	Thawhtanni	Thupuan	3:12
24.	Thawhlejni	Thupuan	3:21
25.	Nilaini	Hebraite	2:14, 15
26.	Ningani	Thupuan	12:11
27.	Zirtawpni	1 Petera	2:21-24
28.	Sabbath	Johana	16:33
29.	Sunday	Thupuan	1:7, 8
30.	Thawhtanni	Thupuan	21:7
31.	Thawhlejni	Hebraite	10:37, 38